

การศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นางเบ็ญจวรรณ บุชปวนิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-332-846-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF CHARACTERISTICS OF GRADUATES WITH HONOURS
FROM SUKHOTHAITHAMMATIRAT OPEN UNIVERSITY**

Mrs. Benjawan Busapavanij

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Higher Education**

Department of Higher Education

Graduate School

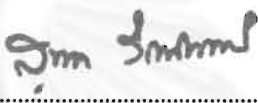
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-332-846-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
โดย นางเบ็ญจวรรณ บุชปวนิช
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โขวิไลกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โขวิไลกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

สถาบันวิทยสิริเมธี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างบัณฑิตเกียรตินิยมกับบัณฑิตธรรมดา

เบญจวรรณ บุชปวนิช : การศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (A STUDY OF CHARACTERISTICS OF GRADUATES WITH HONOURS FROM SUKHOTHAITHAMMATIRAT OPEN UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์กุล, 175 หน้า. ISBN 974-332-846-7.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน และศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งเป็นบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2530-2539 จำนวน 172 คน และผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม จำนวน 172 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36-45 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และมีอาชีพรับราชการในตำแหน่งอาจารย์และนักวิชาการมากที่สุด โดยประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 11-15 ปี
2. บัณฑิตเกียรตินิยม มีลักษณะส่วนตัว 6 ด้าน คือ ด้านภาษามีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมายระดับมาก ด้านความประพฤติมีความซื่อสัตย์มีสัจจะมากที่สุด ด้านรสนิยมเป็นผู้รักษาความสะอาดเรียบร้อยและแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะมาก ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณเป็นผู้มีความคิดรอบคอบมีเหตุผลมาก ด้านรักความก้าวหน้าเป็นผู้มีความใฝ่รู้สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานได้มาก สำหรับวิธีการศึกษา บัณฑิตเกียรตินิยมมีการเตรียมตัวและการสอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน และมีการวางแผนการเรียนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด รองลงมาคือความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น มีความคิดเห็นต่อลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม 6 ด้าน คือ ด้านภาษาเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมายมากที่สุด ด้านความประพฤติเป็นผู้มีวินัยในตนเองเคารพในระเบียบกฎเกณฑ์มากที่สุด ด้านรสนิยมแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณเป็นผู้มีความคิดรอบคอบมีเหตุผลมากที่สุด ด้านรักความก้าวหน้าเป็นผู้มีความใฝ่รู้สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติเป็นผู้มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงานมาก ส่วนคุณสมบัติในการปฏิบัติงานเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด รองลงมาคือความอดุสาหะพยายามในการทำงาน
4. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความคิดเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ในด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน สำหรับด้านลักษณะส่วนตัว มีความคิดเห็นตรงกันในด้านภาษา ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ และด้านรักความก้าวหน้า

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3970929227 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: CHARACTERISTICS / GRADUATES WITH HONOURS /

SUKHOTHAIHAMMATIRAT OPEN UNIVERSITY

BENJAWAN BUSAPAVANIJ : A STUDY OF CHARACTERISTICS OF GRADUATES WITH HONOURS FROM SUKHOTHAIHAMMATIRAT OPEN UNIVERSITY. THESIS

ADVISOR: ASSIST.PROF. SUKANYA S. KOVILAIKOOL, Ph.D. 175 pp.

ISBN 974-332-846-7.

The purposes of this research were to study characteristics of graduates with honours, STOU concerning in a personal characteristics, methods of study, and working character and to investigate the opinion of the graduates themselves and the primary superior toward personal characteristics and working character of the graduates with honours.

The instrument used in this research was the questionnaire constructed by the researcher. Data was collected from 172 graduates with honours from STOU in the year 1987-1996 and 172 graduates' primary superiors. Thereafter, analyzed using percentage, means, and standard deviation.

The results were as followed :

1. General background : most of the graduates with honours from STOU were male, ages between 36-45 years old, Bangkok or nearby residencies, graduated from the 4 year bachelor degree program, working as government officials in the position of lecturers or academicians with working experience within 11-15 years.

2. The graduates with honours had 6 dimensions of personal characteristics, namely : Language; the ability to listen and comprehend at "high" level, behavior; rated "highest" for honesty and faith, taste; cleanliness and appropriately dressed according to time and place, critical thinking; thoughtfulness, ambitious; love to learn and always study further, utilizing of knowledge; high ability for applying knowledge in their work. Method of study : firstly; they prepared for their examinations, secondly; the method of texts reading, and lastly; the study plan. Working character, the graduates perceived their responsibility for the assigned work at "highest" level, followed by commission to professional code of ethics.

3. The graduates' primary superiors opinion toward their 6 dimensions of personal characters, namely: language; their ability to listen and comprehend at "highest" level, behavior; they were self disciplined and respect to regulations and rules at "highest" level, taste; cleanliness and appropriately dressed according to time and place, critical thinking; thoughtfulness, ambitious rated "highest" for love to learn and always study further, and utilizing of knowledge at "high" level for practicing in their professional line. Working character, the graduate's responsibility for their assigned work was viewed at "highest" level, followed by attention to work.

4. Compared between both groups opinion : there were similarities in working characters, personal characteristics : similarities of opinions were among language, critical thinking and ambition.

ภาควิชา..... อุดมศึกษา

สาขาวิชา..... อุดมศึกษา

ปีการศึกษา..... 2542

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วย-ศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวิโลกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้คำปรึกษาแนะนำมา โดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในศาสตร์วิชาการอุดมศึกษาให้กับผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน-ณ อยุธยา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคุณจิตรา เตมีย์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการตรวจแบบสอบถาม ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษาที่ให้ความเมตตาและให้คำแนะนำปรึกษาตลอดมา

ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์รายชื่อและที่อยู่ของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และเครื่องคอมพิวเตอร์จากคุณสมนึก ทรัพย์แสนดี สมาคมสุโขทัยธรรมาธิราช ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และสำคัญที่สุดต้องขอขอบคุณบัณฑิตเกียรตินิยม และผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่จากภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณพ่อแสง-คุณแม่บรรจง ผู้เป็นกำลังใจ ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีงามแก่ผู้วิจัยตลอดมา

เบ็ญจวรรณ บุษปวนิช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	11
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ลักษณะของบัณฑิต.....	13
ความสำคัญในการผลิตบัณฑิต.....	13
ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	16
แนวทางการพัฒนาบัณฑิต.....	29
การศึกษาทางไกล.....	42
การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	47
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
	สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี.....	75
	ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี.....	80
	การปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการศึกษา.....	84
	คุณสมบัติในการปฏิบัติงาน.....	91
	ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็น ของผู้บังคับบัญชา.....	93
	คุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	97
	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตฯ กับผู้บังคับบัญชา.....	99
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	109
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	109
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
	สรุปผลการวิจัย.....	112
	การอภิปรายผล.....	123
	ข้อเสนอแนะ.....	137
	รายการอ้างอิง.....	139
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	145
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม.....	147
	ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี.....	150
	ภาคผนวก ง ประมวลบทสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี.....	152
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี.....	159
	ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น.....	169
	ประวัติผู้วิจัย.....	175

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรบัณฑิตศึกษาระดับ 1 และ 2 จำแนกตามสาขาวิชา และปีการศึกษา.....	64
2	จำนวนประชากรบัณฑิตศึกษาระดับที่แจกแบบสอบถามและรับคืน.....	70
3	จำนวนประชากรผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่แจกแบบสอบถามและรับคืน.....	71
4	สรุปกลุ่มประชากรที่แจกแบบสอบถามและรับคืน.....	72
5	สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับ.....	75
6	อาชีพของบัณฑิตศึกษาระดับ.....	78
7	ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาระดับ.....	80
8	ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาระดับที่มีต่อการวางแผนการเรียน.....	84
9	ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาระดับที่มีต่อลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน	86
10	ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาระดับที่มีต่อการเตรียมตัวและการสอบ.....	88
11	ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาระดับที่มีต่อวิธีการศึกษา.....	90
12	ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาระดับที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน.....	91
13	ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อลักษณะส่วนตัว.....	93
14	ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน.....	97
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตศึกษาระดับกับผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อลักษณะส่วนตัว.....	99
16	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตศึกษาระดับกับผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ประชากรทุกภูมิภาคในสังคมโลกสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์นี้เช่นกัน ดังนั้น การพัฒนาคนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการอยู่ร่วมกันของสังคมโลกาภิวัตน์ ในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพ พลานามัยที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ก็ย่อมต้องอาศัยการศึกษามาเป็นกลไกในการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2539)

จากสภาพปัญหาของสังคมไทยที่เป็นอยู่ปัจจุบัน พบว่ามีปัญหาอยู่มากมาย และปัญหาเหล่านี้เมื่อวิเคราะห์ถึงขั้นสุดท้ายจะพบว่า ปัญหาอยู่ที่คน คนไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อคนไม่มีประสิทธิภาพแล้วก็ย่อมจะไม่สามารถที่จะผลิตอะไรออกมาให้มีประสิทธิภาพได้ ด้วยเหตุดังกล่าวสภาพเศรษฐกิจของประเทศทุกวันนี้จึงย่ำแย่ไปตาม ๆ กัน ปีแล้วปีเล่าที่เราพยายามจะชวนขาย แต่ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาให้มั่นคงแข็งแรงงั้นมาได้ มีหน้าซ้ำเราขายขาดดุลและเป็นหนี้ต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา ดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วในปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนัก จนต้องพึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือที่เรียกกันว่า IMF จากกรวิเคราะห์สภาพปัญหาดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพของคนในด้านต่าง ๆ จึงได้แบ่งการพัฒนาคุณภาพของคนออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย , 2530)

1. บุคลิกภาพพื้นฐาน หมายถึง สติปัญญา อารมณ์ สติปัญญาจำเป็นต้องสร้างสรรค์ขึ้นมาก่อนเพื่อสามารถที่จะเรียนรู้ เข้าใจ เพื่อจะนำไปใช้ได้ ขณะเดียวกันอารมณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากการได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ได้รับความรักความอบอุ่นในสิ่งแวดล้อมที่ดีงามแล้วการมองคนในแง่ดีก็จะเกิดขึ้น

2. ความรู้หรือความคิด ความรู้เป็นสิ่งสำคัญ คนจะมีคุณภาพได้จะต้องมีความรู้ทักษะในเรื่องการประกอบอาชีพ ทักษะในเรื่องของงาน ทักษะในเรื่องการจัดการบุคคล ทักษะในเรื่องการจัดองค์การต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ฉะนั้น ทั้งงาน องค์การ บุคคล ก็อยู่ในประเภทที่ 2 คิดว่าควรพัฒนาขึ้นมาเพื่อที่จะทำให้คนมีคุณภาพได้

3. คุณธรรม จิตสำนึก เป็นสิ่งที่พูดถึงกันมาตลอดเวลา คุณธรรมในที่นี้ หมายถึง ความรัก ความเมตตา ความกตัญญูรู้คุณ ความรับผิดชอบในฐานะต่าง ๆ เช่น ในฐานะเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นครู เป็นข้าราชการ ฯลฯ เป็นบุคคลใดก็ตามที่มีฐานะในสังคม ย่อมจะต้องมี บทบาทและความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมี การมีวินัยในตนเอง การพึ่งตนเอง ความร่วมมือ ร่วมใจ

นอกจากนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 กล่าวว่า คนเป็น ศูนย์กลางแห่งการพัฒนาเนื่องจากคนเป็นปัจจัยสำคัญในการชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาทุก เรื่อง และแน่นอนที่สุดการศึกษาก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งตามแนวทางการพัฒนาดังกล่าว สัมฤทธิ์- ผลของระบบการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องอธิบายสัมฤทธิ์ผลทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการแก้ไข ปัญหาทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องกำหนดทิศทางและศักยภาพการพัฒนาในอนาคตที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับกระแสโลกไร้พรมแดนอีกด้วย และปัจจุบันถือว่าการศึกษาคือปัจจัยที่ 5 ของการดำรงชีพ ปัจจัย 4 เป็นปัจจัยทางวัตถุ แต่การศึกษานั้นกลายเป็นปัจจัยที่ 5 ที่เสริมคุณภาพชีวิต คนแต่ละช่วงชีวิตต้องการปัจจัยทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการงาน (วิจิตร ศรีสอาน, 2530)

อย่างไรก็ตาม แม้การศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน ระบบการศึกษาที่มี คุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ตลอดจนคุณ ลักษณะต่าง ๆ ของคน ที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการศึกษาด้วย วิธีการศึกษาดังกล่าวเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม ดังนั้นการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่ง ชาติ ฉบับที่ 8 จึงได้เสนอแนวคิดหรือกระบวนการที่เน้นในการพัฒนาการศึกษาโดยให้การศึกษา เป็น กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในรูปแบบและวิธี การที่หลากหลาย และรักที่จะมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูง ที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพระดับสูง เท่ากับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับความเจริญเติบโตของประเทศ รวมถึงการ พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการให้ก้าวหน้าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างความรู้และ เทคโนโลยีให้กับประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคน เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ และจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งสนับสนุนให้ มหาวิทยาลัย/สถาบันส่งมอบผลผลิตที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้ใช้ สังคม

และประเทศได้ในปริมาณที่ต้องการ และตรงตามกำหนดเวลาของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย , 2539)

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ได้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง แต่ผลสะท้อนจากกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ พบว่า คุณภาพของบัณฑิตโดยรวม ยังมีคุณภาพที่จะต้องเร่งแก้ไขพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานเพิ่มขึ้น (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา,ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540) ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตจะได้รับการยอมรับในสังคมว่าเป็นผู้มีวิจรรย์ญาณในการประพฤติปฏิบัติตน ได้ชื่อว่าเป็นปัญญาชนมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปจึงถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะสร้างนิสิตนักศึกษาให้เป็นปัญญาชน หรือบัณฑิตให้ได้อย่างเต็มภาคภูมิใจ (ปราณี กุลละวณิชย์, 2540 : 128) ภาะในการสร้างบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนั้นคงมิใช่เพียงการสร้างบัณฑิต เพื่อสนองความต้องการของสังคมเท่านั้น แต่จะต้องรักษาคุณภาพของบัณฑิตให้มีมาตรฐาน นอกจากนี้ความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ทวีขึ้นตามลำดับ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีมหาวิทยาลัยของรัฐและของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่งทั่วประเทศ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับปริมาณของนักเรียนที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น การศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช จะสามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ส่วนหนึ่งด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังในภาวะปัจจุบัน เมื่อโลกแคบลงด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีส่งผลให้การแข่งขันกันในเวทีโลกในทุกระดับสูงขึ้น บัณฑิตไทยจำเป็นต้องสามารถแข่งขันในระดับโลกได้ (ปราณี กุลละวณิชย์, 2540 : 131-132)

ในการผลิตบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตให้เป็นไปตามปรัชญาและเป้าหมายของสถาบัน และรักษาคุณภาพมาตรฐานของบัณฑิต ดังนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ การเป็นผู้มีคุณธรรม คุณภาพ และคุณค่า (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530)

1. คุณธรรม หมายถึง ให้เป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์แก่สังคมทั้งในขณะที่กำลังศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

2. คุณภาพ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาที่ศึกษา มีการวางแผน การทำงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วงไปด้วยดี มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนเป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ จิตใจปกติ สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแก้อัตภาพ

3. คุณค่า หมายถึง ให้เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ สามารถประพடுத்தนให้เหมาะสมแก่หน้าที่ให้เป็นที่ปรารถนาของสังคม เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย และรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามของชาติต่อไป

ต่อมาทบวงมหาวิทยาลัยได้มีประกาศ เรื่อง การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับ ไว้ดังนี้ (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย, 2540)

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ
3. เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่
 - 3.1 มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้
 - 3.2 มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในเชิงศิลปะ และวรรณกรรม
 - 3.3 มีความสามารถในการกีฬาอย่างน้อย 1 ชนิดกีฬา
 - 3.4 มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา
4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

จากการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย ในปี 2530 และปี 2540 ที่ผ่านมานั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ พอจะสรุปได้ว่า บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านความรู้ คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยเปิด ยึดหลักการศึกษาลดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ประกอบการอาชีพ และขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์และสังคมด้วยการจัดระบบการเรียนการสอนทางไกล เป็นระบบที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาใช้เวลาว่างศึกษาด้วยตนเองตามความพร้อม ความสะดวก และความสนใจของตัวนักศึกษาเอง และเป็นวิธีหนึ่งที่มุ่งตอบสนองการศึกษาให้กับผู้ประกอบการอาชีพอยู่แล้ว จุดเด่นของมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราชอยู่ที่การผลิตและพัฒนานักศึกษาที่ผู้ประกอบการอาชีพอยู่แล้วเป็นสำคัญ (วิจิตร ศรีสอาน, 2530)

นโยบายด้านการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ข้อที่ 2 ได้กล่าวไว้คือผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยมีมาตรการเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันสร้างจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นแก่บัณฑิต (ครบรอบ 18 ปี มสธ., 2539) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ยังเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคม ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ได้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 19,000 คน และต้องดูแลนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ไม่น้อยกว่า 200,000 คน จนได้รับเกียรติจากการคัดเลือกของ 2 องค์กรที่สำคัญของโลก คือ องค์กรที่จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ 53 ประเทศ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า Commonwealth of Learning และสภานานาชาติว่าด้วยการศึกษาทางไกล หรือ International Council for Distance Education ให้เป็น “มหาวิทยาลัยเปิดดีเด่นของโลก” (เอี่ยม ฉายงาม อ้างถึงใน ครบรอบ 20 ปี มสธ. , 2541)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดรับนักศึกษารุ่นแรกเมื่อปี พ.ศ. 2523 โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตแล้ว 15 รุ่น (ปีการศึกษา 2525 ถึงปีการศึกษา 2539) และในจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่น มีผู้ได้รับปริญญาบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,828 ราย ซึ่งในจำนวนของผู้ได้รับปริญญาบัณฑิตเกียรตินิยมนี้ หากได้มีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมเหล่านี้ ตลอดจนค้นพบความหมายและความสำคัญของลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่สามารถเกื้อกูลการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลจนได้รับเกียรตินิยม โดยสมมุติฐานว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาจนได้รับปริญญาบัณฑิตเกียรตินิยม น่าจะเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในตนเองสูงและเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานด้วย ซึ่งตามแนวคิดของผู้วิจัยเมื่อบัณฑิตกลุ่มนี้เป็นคนเก่งแล้ว ควรจะศึกษารวมไปถึงศักยภาพในการทำงานของบัณฑิตเกียรตินิยมเหล่านี้ว่าสามารถนำความเก่งของตนเองไปประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานและสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้อย่างไร งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษารวมไปถึงคุณสมบัติในด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยมด้วย ซึ่งจะเป็นภาพลักษณ์อันดีของคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยระบบเปิดที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกลและใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นภาพลักษณ์อันดีของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อีกทั้งยังก่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างถ้วนหน้า และเป็นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามปรัชญาและเป้าหมายของสถาบันอันจะสามารถออกไปรับใช้สังคมได้อย่างสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาเพื่อทราบถึงลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และ ด้านการงาน ซึ่งคาดว่าลักษณะใน 3 ด้านดังกล่าวนี้ สามารถกำหนดออกเป็นลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย ใน ปี พ.ศ. 2540 ได้ โดยอาศัยกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้กำลังจะเป็นนักศึกษา และผู้ที่เป็นักศึกษาอยู่แล้วในระบบการศึกษาทางไกล ตลอดจนเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาแนะแนวแก่นักศึกษาและเป็นแนวทางในการวางนโยบายด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน
2. ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อลักษณะส่วนตัว และคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำถามในการวิจัย

1. ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัวด้านวิธีการศึกษา และด้านการงานเป็นอย่างไร
2. บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะส่วนตัว และคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของตนเอง และของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น หรือผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แตกต่างกันอย่างไรร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สำเร็จการศึกษาในรอบปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการทำงาน โดยชี้แจงรายละเอียดของการเลือกกลุ่มประชากรไว้ในหัวข้อประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2. มุ่งศึกษาลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามความคิดเห็นของตนเองและของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 โดยศึกษารวมไว้ในประเภทเดียวกัน ไม่ได้แยกศึกษาเฉพาะกลุ่มเกียรตินิยมอันดับ 1 หรืออันดับ 2 โดยถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. บัณฑิตเกียรตินิยม หมายถึง บัณฑิตที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับ 1 และปริญญาเกียรตินิยมอันดับ 2

1.1 บัณฑิตที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับ 1 คือนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ได้สอบชุดวิชาครบตามหลักสูตร ภายในกำหนดเวลาในหลักสูตร ไม่เคยสอบได้คะแนนลำดับชั้น U ในชุดวิชาใด ไม่เคยเรียนซ้ำชุดวิชาใดเพื่อยกระดับคะแนน และมีชุดวิชาสะสมของลำดับชั้น H เป็นจำนวนตั้งแต่สามในสี่ขึ้นไปของชุดวิชาทั้งหมด

1.2 บัณฑิตที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับ 2 คือนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่สอบได้ชุดวิชาสะสมของลำดับชั้น H เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของชุดวิชาทั้งหมด และมีเกณฑ์เหมือนกับข้อ 1.1

2. ลักษณะของบัณฑิต หมายถึง สภาพหรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงของบัณฑิตเกียรตินิยมในระบบการศึกษาทางไกล ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และในการศึกษา ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมครั้งนี้ จะจำแนกลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม ออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าลักษณะ 3 ด้านดังกล่าวนี้ สามารถกำหนดเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2540 ได้ ดังนี้

2.1 **ด้านลักษณะส่วนตัว** หมายถึง สภาพหรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงของบัณฑิตเกียรตินิยม ตามลักษณะของบัณฑิตที่มีพึงประสงค์ หรือลักษณะของศิษย์ และเป็นลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในสังคม ของพระองค์เจ้ารัชสี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้อธิบายลักษณะดังกล่าวไว้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ภาษา หมายถึง มีความสามารถในการใช้ภาษาแทนความคิดเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2.1.2 ประพฤติดี หมายถึง เป็นผู้ที่มีความมั่งงามในจริยวัตรหรือมีท่วงทีกริยามงาม เป็นที่นิยมชมชอบของคนทั่วไปในสังคม และรวมถึงการมีคุณธรรมประจำใจ

2.1.3 รสนิยมดี หมายถึง เป็นผู้ที่มีรสนิยมที่รู้ว่าจะทำอะไรเหมาะสมอะไรควร และรู้ค่าของสิ่งที่มีค่า

2.1.4 มีความคิดวิจารณ์ญาณ หมายถึง เป็นผู้ที่มีรู้จักใช้ความคิดไตร่ตรองใคร่ครวญหาเหตุผลให้ถ่องแท้ก่อนตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.1.5 รักความก้าวหน้า หมายถึง เป็นผู้ใฝ่รู้ เสาะแสวงหาความรู้อยู่เป็นนิจ

2.1.6 สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ หมายถึง สามารถแปลความรู้ออกมาเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติได้

2.2 **ด้านวิธีการศึกษา** หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติตนในเรื่องวิธีการศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัย เกี่ยวกับการวางแผนการเรียน ลักษณะและวิธีการอ่าน การเตรียมตัวและการสอบในการศึกษาด้วยตนเองในระบบทางไกลกับมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช

2.2.1 การวางแผนการเรียน หมายถึง การกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียน

2.2.2 ลักษณะและวิธีการอ่าน หมายถึง ลักษณะนิสัยในการอ่าน และวิธีการอ่านที่นักศึกษาใช้ในการอ่านเอกสารการสอนและเอกสารเสริม

2.2.3 การเตรียมตัวและการสอบ หมายถึง การปฏิบัติของนักศึกษาในการวางแผนก่อนการสอบ การทำข้อสอบ และการทบทวนหลังการสอบ

2.3 **ด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ความรอบรู้และการยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ รวมไปถึงความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยกำหนดขั้นตอนไว้เป็นลำดับ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ปัญหาในการวิจัย โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิต การผลิตบัณฑิต และการพัฒนาบัณฑิต จากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.2.1 บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 172 คน ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี เนื่องจากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2525-2529 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชยังเปิดสอนไม่ครบทั้ง 10 สาขาวิชา และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 มีจำนวนมากเฉพาะใน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาการจัดการ เท่านั้น และการใช้กลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป อันเป็นเวลาที่ยาวนานแล้ว อาจทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้ ตลอดจนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ใหม่ หรือย้ายสถานที่ทำงานใหม่ อาจทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มประชากรที่จะศึกษาย้อนหลังเพียง 10 ปี เท่านั้น

1.2.2 ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดของบัณฑิตเกียรตินิยม ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 172 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ลักษณะของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การผลิตบัณฑิต การพัฒนาบัณฑิต และจากการประมวลบทสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ในรุ่นปีการศึกษา 2537, 2538 และ 2539 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ตามที่มหาวิทยาลัยได้ทำการสัมภาษณ์ไว้แล้วจากอดีต เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 แบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และแบบสอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เก็บรวบรวมด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ด้านสถานภาพทั่วไปของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการทำงาน โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของ บัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและ ด้านการทำงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยจะชี้ให้เห็นภาพรวมลักษณะเฉพาะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการทำงาน ซึ่งเชื่อว่ามีส่วนสำคัญในการส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตเกียรตินิยมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช นอกจากนั้นยังชี้ให้เห็นถึงความสามารถและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ตาม การรับรู้ของบัณฑิตเกียรตินิยมและตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม ซึ่งสามารถจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ให้เป็นไปตามปรัชญาและจุดมุ่งหมาย ตามความต้องการของสังคม และพัฒนาด้าน การงานให้เป็นไปตามความต้องการขององค์กร ตลอดจนเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำปรึกษา แก่นักศึกษาใหม่และนักศึกษาปัจจุบัน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และลำดับขั้นตอนในการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ลักษณะของบัณฑิต ความสำคัญในการผลิตบัณฑิต ลักษณะขอบัณฑิตที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนาบัณฑิต การศึกษาทางไกลและการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแสดงข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เสนอในรูปแบบของตารางและการบรรยายความ

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิต การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะของบัณฑิต

- 1.1 ความสำคัญในการผลิตบัณฑิต
- 1.2 ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 1.3 แนวทางการพัฒนาบัณฑิต
 - 1.3.1 การดำเนินงานพัฒนาบัณฑิต
 - 1.3.2 ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาบัณฑิต
- 1.4 สรุปลักษณะของบัณฑิต

ตอนที่ 2 การศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- 2.1 การศึกษาทางไกล
- 2.2 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 3 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ลักษณะของบัณฑิต

1.1 ความสำคัญในการผลิตบัณฑิต

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ภารกิจหลัก 4 ประการ คือ สอนหรือผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งวัตถุประสงค์หลักอันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษา ก็คือ การผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุด คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีคุณภาพการทำงาน และมีคุณภาพชีวิต (ชัยพร วิชาวุธ, 2530)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพ และภารกิจหลักประการแรกของสถาบันอุดมศึกษาก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือการผลิตบัณฑิต เพื่อรองรับความเจริญเติบโตและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษายังมีภารกิจในด้านการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แต่ภารกิจเหล่านี้ก็ยังมีเป้าหมายอยู่ที่การผลิตบัณฑิตออกสู่สังคม ผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาคือบัณฑิตที่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ จึงถือว่าเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ สถาบันใดผลิตบัณฑิตขาดคุณภาพหรือไม่เป็นที่ต้องการของสังคม ก็ถือว่าเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า (ประกอบ คุปรัตน์, 2527 : 209)

ดังนั้น จุดมุ่งหมายในการตั้งมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป คือ การสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ในขั้นสูง มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงเป็นมหาวิทยาลัยสอน โดยเฉพาะในสมัยแรก ๆ การสอนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในระดับปริญญาตรีถือเป็นการสอนต่อยอดจากการสอนในระดับมัธยมศึกษา เป็นการสอนที่มุ่งหวังจะสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้สามารถนำความรู้ของตนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มิใช่เป็นเพียงการเรียนรู้เหมือนในโรงเรียนมัธยม ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตจะได้การยอมรับในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีวิจรรย์ญาณในการประพฤติปฏิบัติตน ได้ชื่อว่าเป็นปัญญาชนมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปจึงถือเป็นการกิจสำคัญที่จะสร้างนิสิตให้เป็นปัญญาชนหรือบัณฑิตให้ได้ อย่างเต็มภาคภูมิ ในสมัยปัจจุบัน มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่ถือว่าบทบาทของตนจำกัดอยู่แต่เพียงการสร้างบัณฑิตเท่านั้น ยังมีบทบาทอื่น ๆ อีก เช่น การสร้างองค์ความรู้ การให้บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น บทบาทในการสร้างบัณฑิตเป็นบทบาทดั้งเดิมของมหาวิทยาลัย และแม้ในปัจจุบันก็ยังเรียกได้ว่าเป็นบทบาทหลัก บทบาทดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่าได้แปรเปลี่ยนไปตามความต้องการของสังคม กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การสร้างบัณฑิตให้ไปรับใช้หรือ

ทำงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จนถึงการสร้างบัณฑิตเพื่อสนองความจำเป็นในสังคมที่คนจะต้องมีความรู้อย่างน้อยถึงระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน (ปราณี กุลละวณิชย์, 2540)

ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตนั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ได้กล่าวไว้ว่ามีชมุทรีพพ์หนึ่งที่ทรงคุณค้ำมหาศาล ก่อให้เกิดคุณเอนกอนันต์แก่ผู้เป็นเจ้าของและควรค้ำแก่การถ่ายทอดสู่ผู้อื่น เป็นแหล่งชมุทรีพพ์เดียวที่ใช้การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนและเป็นทรพ์พพ์ที่ไม่มีใครแย่งชิงไปได้ นั่นก็คือ “ชมุทรีพพ์แห่งสติปัญญา” ของประชากรในประเทศ ชมุทรีพพ์นี้เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และมีค้ำยิ่งกว่าทรพ์พพ์ากรธรรมชาติหมดทั้งแผ่นดินรวมกัน เราสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศชาตินั้นสร้างขึ้นและดำรงอยู่ได้ด้วยสติปัญญา แต่ล่มสลายเพราะความโง่เขลาเบาปัญญาและความไร้ซึ่งการศึกษาของปวงชน การสร้างทรพ์พพ์ากรมนุษย์ให้กลายเป็น “ชมุทรีพพ์แห่งสติปัญญา” จึงเป็นเรื่องสำคัญมากและเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารประเทศ การสะสมคลังแห่งสติปัญญานี้ต้องเริ่มตั้งแต่ขณะอยู่ในวัยเยาว์ โดยผ่านการรับมรดกจากคนรุ่นก่อนด้วยวิธีการถ่ายทอดควรความรู้ ความคิด ค่านิยม การดำเนินชีวิต และการพัฒนาวิทยาการต่าง ๆ ให้เกิดผลผลิตเป็นบุคลากรของประเทศที่ทรงคุณค้ำมหาศาล ให้มีลักษณะของความเป็น “ศิกษิต” หรือ ปัญญาชนที่มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์

ความสำคัญของบัณฑิต ความเข้าใจโดยทั่วไป “บัณฑิต” คือ ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญา สังคมไทยให้ควรสำคัญกับปริญญาอย่างมาก ถือกันว่าเป็น “ใบเบิกทาง” ของชีวิต วันรับพระราชทานปริญญาเป็นวันที่มีความหมายอย่างยิ่ง ยิ่งควรปลาบปล้ำใจให้แก่ทั้งตัวบัณฑิตเอง ญาติมิตร และครูอาจารย์ ความเป็นบัณฑิตจึงค่อนข้างจะผูกติดกับปริญญามากกว่าคุณสมบัตินี้ของผู้เป็นเจ้าของปริญญา

พระบาทสมเด็จเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ทรงกล่าวถึง “บัณฑิต” ซึ่งมีความหมายลึกซึ้ง ไว้หลายตอนในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ซึ่งอุดม หนูทอง (2539) ได้เรียบเรียงไว้ โดยสรุปได้ว่า บัณฑิต นั้น นอกจากควรรู้ควรสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลมีธรรม มีสติสัมปชัญญะ อดทน อดกลั้น ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง โดยเป็นผู้ที่สังคัมและประเทศชาติค้ำหวังในควรรู้ ควรสามารถและควรดี เป็นกำลังสร้างสรรค์ อำนวยควรเจริญควรก้าวหน้า ควรผาสุก และควรมั่นคงแก่ส่วนรวมได้ ดังนั้น บัณฑิตจึงต้องรักษา “ศักดิ์” และ “สิทธิ” แห่งปริญญาเอาไว้ กล่าวคือ “ศักดิ์” หมายถึง กำลังอำนาจทางวิชาการ ซึ่งต้องรักษา

ฝึกฝนให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ ส่วน “สิทธิ์” หมายถึงความสำเร็จ ซึ่งต้องรักษาโดยนำเอาวิชาการไปสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนร่วมให้บังเกิดและเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้น

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงย้ำถึงความสำคัญของบัณฑิตเช่นนี้ ย่อมเป็นสิ่งเตือนใจบัณฑิตให้ตระหนักในฐานะของตน การคาดหวังของสังคม และระลึกถึงคุณของประเทศชาติประชาชนที่มีส่วนเกื้อกูลจนได้ศึกษาสำเร็จ จปริญญา (อุดม หนูทอง, 2539)

สำหรับในต่างประเทศได้กล่าวถึงความสำคัญในการผลิตบัณฑิต โดย เอฟ อาร์ จีวันส์ และเอช ดี เทอร์เนอร์ (F.R. Jevons and H.D. Turner, 1972 : 57) กล่าวถึงลักษณะนิสิตนักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาควรคำนึงถึงในการผลิต ไว้ดังนี้

1. มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีวิจารณ์ญาณ มีจุดมุ่งหมาย และมีเหตุผล
2. มีความสามารถในการนำข้อมูล และตั้งสมมติฐานต่าง ๆ แม้ว่าจะขัดแย้งกับความเชื่อที่เคยมี มาปรับปรุงให้เกิดความคิดที่ก้าวหน้า
3. มีความตื่นตัวที่จะรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อยู่เสมอ
4. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าการทำงานนั้นตนเองจะอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา
5. มีความสามารถในการนำข่าวสารและความคิดมาประสานกันอย่างดี และสามารถสรุปให้ผู้อื่นได้รับรู้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน
6. มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และนำไปใช้แก้ไขข้อผิดพลาดของตนได้อย่างดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภารกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา คงมิใช่เพียงการสร้างบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของสังคมเท่านั้น แต่จะต้องรักษาคุณภาพของบัณฑิตให้มีมาตรฐาน โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรต้องถือเป็นภารกิจและความรับผิดชอบในการพัฒนาและรักษาคุณภาพทางวิชาการของตน และต้องผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันด้วย ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งประสาทปริญญาให้แก่บัณฑิตทุกระดับ ก็เท่ากับมหาวิทยาลัยแห่งนั้นประกันคุณภาพของบัณฑิตอยู่แล้วโดยอัตโนมัติ

1.2 ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 ให้ความหมายของบัณฑิต คือ ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา บัณฑิตลักษณะ คือ คิดดี พูดดี และทำดี กล่าวคือจะต้องเป็นทั้งผู้มีความรู้ และเป็นผู้มีคุณธรรมควบคู่กันไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ทรงตรัสถึงบัณฑิตในพระราชดำริว่า “ผู้ที่ควรแก่นามว่าบัณฑิตนั้น นอกจากความรู้และความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจสูง มีศีล มีธรรม มีสติสัมปชัญญะ อดทน อดกลั้น ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง” (อุดม หนูทอง, 2539)

ส่วนลักษณะบัณฑิตในแนวคิดของพระธรรมปิฎก คือ

1. ใฝ่รู้ ใฝ่สิ่งยาก
2. มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง
3. ผู้นำและผู้ให้
4. เป็นไท กว้างไกลทั้งโลกและจักรวาล

เกษม วัฒนชัย (2539) ได้ยกบทความ SOCIAL PROBLEM IN USA ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมอเมริกาว่า ต้องมี Foundation Skills และ Competency ดังนี้

Foundation Skills ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ทักษะทางความคิด และบุคลิกภาพที่ดี

Competency ได้แก่ แหล่งข้อมูล ทักษะทางบุคลิกภาพที่เป็นสากล ระบบข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี

จากลักษณะของบัณฑิตที่กล่าวนี้ ล้วนแสดงให้เห็นลักษณะของบัณฑิตที่ชัดเจน 2 ส่วน คือ เป็นผู้มีความรู้ในวิชาการ และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

สำหรับสังคมไทย ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการได้แสดงทัศนะถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

นางเยาว์ ชัยเสรี (2539) กล่าวถึงบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่า ควรเป็นผู้ที่มีความสมดุลระหว่างการเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะและทำงานด้วยตนเองได้ มีความรู้ทั้งวิทยาการสมัยใหม่และภูมิปัญญาดั้งเดิม รู้จักเลือกวัฒนธรรมที่ดีของต่างชาติ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย มีความรู้เฉพาะทางและรู้กว้างในศาสตร์อื่น รู้จักใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พร้อมกับเรียนรู้ธรรมชาติ รู้เรื่องเมืองและชนบท รวมทั้งต้องเป็นผู้มีคุณธรรม

วิจิตร ศรีสอาน (2538) ได้กล่าวไว้ว่า บัณฑิตในอนาคตควรจะเป็นคนที่มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เข้าใจคนอื่น เข้าใจประเทศอื่นเป็นอย่างดี ซึ่งต้องเริ่มจากการที่ต้องมีทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างน้อย 2 ทักษะ คือ

1. ทักษะทางด้านภาษา จะต้องมีความรู้เพื่อการสื่อสารอย่างน้อยคนละ 2 ภาษา คือ ภาษาประจำชาติและภาษาสากล
2. ทักษะในเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน คือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งกำลังทวีความสำคัญและกระจายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ลิปพนนท์ เกตุทัต (2535) ได้แสดงทัศนะว่า อนาคตของไทยขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนไทยที่ต้องกล้าเผชิญโอกาส เป็นทั้งคนเก่งและคนดี อีกทั้งเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ต้องเป็นพลเมืองไทยที่ดี และพลโลกที่ดี ดังนี้ บัณฑิตจะต้องมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ และต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน ดังนี้

1. รู้ลึกและใฝ่รู้ หมายถึง มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติ จนเกิดเป็นทักษะ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้แก่ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และพัฒนาสังคม รวมทั้งรักษาสິงแวดล้อม
2. ใฝ่รอบและใฝ่รู้ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งในวิชาการพื้นฐาน ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ และผลกระทบที่เกิดจากความสัมพันธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ยังเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อม สามารถมองสิ่งต่าง ๆ เป็นเครือข่าย
3. รู้ภาษาไทยที่ดี หมายถึง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาไทยอย่างดี และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อผู้อื่นและรับรู้ความหมายจากการถ่ายทอดของผู้อื่นและสื่อมวลชน
4. รู้ภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอใช้การได้ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจวิชาการของชนชาติอื่น เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้อื่น นอกจากวิถีชีวิตแบบไทย ซึ่งทำให้เป็นคนใจกว้าง และบัณฑิตควรรู้ภาษาอื่นอย่างพอใช้การได้อย่างน้อย 1 ภาษา

5. ดำรงชีวิตโดยลดความเห็นแก่ตัว หมายถึง เป็นผู้ที่ครองตนอยู่บนพื้นฐานของความดี ยึดมั่นในหลักการกินพอดี อยู่พอดี จะทำให้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจธรรมชาติ และฝึกให้นิยักรักผู้อื่นและรักธรรมชาติ

6. มุ่งทำงานด้วยใจรัก หมายถึง เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและเอาใจใส่กับงานที่ทำ ทำงานด้วยสมอง และด้วยฝีมือ พยายามพัฒนาคุณภาพงานให้มีคุณภาพ มีความขยันหมั่นเพียร และมีความประณีตในการทำงาน

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงกล่าวถึงคุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิต ไว้ดังนี้

“ผู้ผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาแล้ว ควรจะถือได้ว่าเป็นผู้มีการศึกษาอย่างดี มีความรู้ทางวิชาการอย่างถูกต้องแน่นหนา มีสมองที่ว่องไวชัดเจนที่จะคิด และมีวิธีการคิดที่จะให้ถูกต้องเที่ยงตรง ทั้งให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ สำหรับที่จะนำไปใช้ในการงานของส่วนร่วมต่อไป” (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ / 16 มิถุนายน 2520)

“บัณฑิตคือผู้มีสติปัญญา “สติ” หมายถึง ความระลึกได้ ความรู้สึกตัว ความไม่วิปลาส ความรู้จักรับผิดชอบ ส่วน “ปัญญา” หมายถึง ความมีวิชาความรู้ ความรอบรู้ ความรู้จริงรู้ตลอด ความเฉลียวฉลาด และความสามารถซึ่งเกิดจากการศึกษาและความคิดพิจารณา สติปัญญาทำให้รู้เท่าทันและรู้แจ้งจริงในสิ่งต่าง ๆ สามารถพิจารณาหาลู่ทาง วิธีการ ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตัวและปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์บริบูรณ์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / 15 กรกฎาคม 2531)

“บัณฑิตจะต้องเข้าใจขอบข่ายของคำว่า “ความรู้” ให้กว้าง ซึ่งทรงจำแนกไว้ 3 อย่าง คือ ความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุตามผล ความรู้ทั้ง 3 อย่างนี้ ทุกคนควรเรียนรู้ให้ครบ เพื่อประกอบกิจการงานและแก้ปัญหาที่บังเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยมหิดล / 2 กรกฎาคม 2535)

คุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิต อาจสรุปได้ด้วยพระบรมราโชวาทที่มีแก่นลิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2533 ซึ่งมีใจความพอจะสรุปได้ว่า ความเป็นบัณฑิตนั้น นอกจากดูได้จากความรู้ความสามารถในการใช้วิทยาการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังดูได้จากการกระทำ การพูด และการคิดที่ดี ซึ่งในที่นี้ทรงหมายถึง การทำด้วยความตั้งใจ จริงใจ

สร้างสรรค์ พยายามอย่างดีที่สุดให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนการพูดที่ตื้นนั้น คือพูดให้เกิดประโยชน์ เช่น ก่อให้เกิดความรู้ ความฉลาด ความเจริญ ความดี ความสามัคคี ไม่กล่าวในสิ่งที่ไม่รู้จักจริง ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสน ทำลายความดีงาม และความเจริญมั่นคงได้ สำหรับการคิดที่ดี คือ การคิดด้วยสติตั้งมั่น เป็นกลาง ไม่อคติ อีกทั้งต้องถูกหลักวิชา และมีเหตุผล คิดในสิ่งที่มีศีลธรรม จริยธรรม ปราศจากภัยและเป็นคุณประโยชน์ (อุดม หนูทอง, 2539)

การที่สถาบันอุดมศึกษาให้การศึกษาระดับปริญญาตรี และฝึกฝนอบรม ผู้ที่จะเป็นบัณฑิตต่อไปในอนาคตนั้น มีความมุ่งหวังอยู่สองประการ คือ ต้องการให้ผู้นั้นเป็นผู้รอบรู้ด้านวิทยาการขั้นสูง และเป็นผู้มีคุณธรรม ความประพฤติดี และการที่จะให้บัณฑิตมีลักษณะดังกล่าว อาจารย์และผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องจัดประสบการณ์และความรู้ ที่จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝน ไกล่ลี้ดเคยชินกับลักษณะนั้น ๆ คือ ได้รับความรู้ได้เต็มที่ คิดแก้ปัญหาได้ และเป็นการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลที่ดี รู้จักค่าของความดี หัดเสียสละ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่เบียดเบียน ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2541)

สำหรับลักษณะที่ดีของผู้ที่เป็นบัณฑิต ซึ่งพระองค์เจ้า รัชณี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ได้เขียนไว้เป็นกลอน กล่าวถึงลักษณะของศึกษิต (Scholar) ไว้ ซึ่งเป็น 6 ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้ประพันธ์เป็นกาพย์ยานี ดังนี้

ภาษาดี	ประพฤติดี	อีกทั้งมีรสนิยม
1	2	3
ความคิดไตร่ตรองคม	มั่นคงตรงไม่แปรผัน	
4		
ค้นคว้าก้าวหน้าสู้	คิดค้นอยู่ทุกคืนวัน	
5		
สมองไว คิดได้พลัน	ปฏิบัติกันอย่างมั่นใจ	
6		

(วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2541)

โดยที่พระองค์เจ้ารัชณี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ได้นิยามศัพท์คำว่า “ศึกษิต” หมายถึง บุคคลที่ได้รับการศึกษา มีความหมายเดียวกับคำว่า ปัญญาชน หรือ Education Man และได้

อธิบายความหมายลักษณะสำคัญ 6 ประการ ไว้เช่นกัน (อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539) ซึ่งสรุปไว้ดังนี้

1. มีความชำนาญในการใช้ภาษา หมายถึง สามารถใช้ภาษาแทนความคิดเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
2. มีความประพฤติดีงาม หมายถึง การมีท่วงทีกริยางดงาม รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ต่อบุคคลในเวลาและโอกาสอันควร และรวมถึงการมีคุณธรรมประจำใจด้วย
3. มีรสนิยมดี หมายถึง ต้องเป็นผู้ที่รู้ว่าอะไรเหมาะสมอะไรควร และรู้ค่าของสิ่งที่มีค่า ก่อนที่จะตัดสินความดีงามของอะไรต้องศึกษาให้รู้ซึ่งถึงคุณค่าที่มีอยู่จริงในสิ่งนั้นเสียก่อน
4. มีวิจารณ์ญาณ การเป็นผู้วิจารณ์ญาณคือ ต้องรู้จักไตร่ตรอง ใคร่ครวญหาเหตุผลให้ถ่องแท้ก่อนจะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป
5. ใฝ่รู้ ผู้ใฝ่รู้ทำให้เกิด “ความงอก” ซึ่งหมายถึง ความงอกงามทางปัญญา ซึ่งได้มาจากการเสาะแสวงหาความรู้เป็นนิจ คิดอยู่เสมอว่า ความรู้เป็นสิ่งประเทืองปัญญา และเป็นความงอกงามที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่มีเพศ วัย หรือฐานะมาเป็นตัวขัดคั้น
6. สามารถนำความคิดมาปฏิบัติได้ ผู้ที่สามารถนำเอาความคิดของตนมาสู่การปฏิบัติได้ก็คือผู้ที่สามารถ “แปลความคิดเป็นความทำ” เพราะเป็นผู้ที่มีความคิดเด่นชัดเป็นของตนเอง เป็นความคิดที่ประกอบด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่ความคิดที่ไปคัดลอกหรือเลียนแบบมาโดยขาดการพิจารณาหรือขาดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

จากลักษณะทั้ง 6 ข้อดังกล่าวข้างต้น เป็นลักษณะของบัณฑิต และเป็นลักษณะของคน ที่พึงประสงค์ในสังคมอีกด้วย ดังนั้น อาจารย์ และผู้บริหารพึงพยายามอำนวยความสะดวกที่จะช่วยสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยนักศึกษาทุก ๆ ด้าน ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่มหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาต้องการที่จะสร้างเสริมให้นิสิตนักศึกษา ซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้อธิบายลักษณะสำคัญ 6 ประการดังกล่าวเพื่อให้อาจารย์และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้เห็นแนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีลักษณะของผู้ที่มีความรู้ ความคิด รักความก้าวหน้า และมีคุณค่าต่อสังคม สรุปได้ดังนี้

1. ภาษา

ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยรับ และสื่อความหมายให้เข้าใจกัน คนที่จะเป็นบัณฑิตควรมีความคล่องในการใช้ภาษา คือ อ่านจับใจความได้รวดเร็ว ฟังรู้เรื่องจับประเด็นได้ตรง ความหมาย พูดได้สละสลวยน่าฟัง ตรงประเด็น เขียน อธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้ กระฉับ กระฉวย เข้าใจง่าย ภาษาจึงเป็นเครื่องช่วยเสริมบุคลิกภาพของบุคคล

2. ประพฤติดี

คนที่มีความประพฤติดี หมายถึง คนที่มีความมั่งงามในจริยวัตร เป็นที่นิยมชมชอบของคนทั่วไปในสังคม ทั้งนี้หมายรวมถึง การที่มีความคิดที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีการแสดงออกที่ดี มีการกระทำที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน นึกถึงอกเขาอกเรามองเห็นประโยชน์ส่วนตัวให้น้อยที่สุด คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนหมู่มาก ลักษณะของคนที่มีความประพฤติดี สำหรับนิสิตนักศึกษาหรือบัณฑิต คือ

- (1) ซื่อสัตย์ ซื่อตรง เคารพในเกียรติของตนเอง
- (2) ตรงต่อเวลา รักษาเวลา รักษาคำพูด
- (3) ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- (4) อ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ยกตนข่มท่าน มีสัมมาคารวะ
- (5) ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
- (6) มีจิตใจเป็นธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม
- (7) มองผู้อื่นในแง่ดี
- (8) คิดช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ คิดทำประโยชน์ให้สังคม
- (9) ไม่คิดอาฆาต ริษยา ผู้อื่น
- (10) มีเมตตากรุณา รู้จักการให้อภัย
- (11) มีความอดทน ช่มใจ
- (12) ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น
- (13) ไม่แสดงกิริยา วาจา หยาบคาย
- (14) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ
- (15) พุดจาสุภาพ แสดงทรรศนะที่ดี
- (16) ประหยัด รู้คุณค่าของเวลา และทรัพย์สิน
- (17) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ขยัน ค้นคว้าหาความรู้ ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนไม่บกพร่อง

พร้อม

- (18) สะอาด รักษาความสะอาด
- (19) มีวินัย เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์
- (20) พยายามปฏิบัติตามศีลห้า คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ล่วงเกินหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาตน ไม่พูดปด ไม่ดื่มน้ำเมา

3. รสนิยม

คำว่า รสนิยม หมายถึง ความนิยมในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย กิจกรรมดนตรี อาหาร การใช้เครื่องใช้รอบตัว รสนิยม คือ มีความนิยมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นสุนทรีย์ ความงาม ความดี ดูไม่ขัดหู ขัดตา และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคม

4. ความคิดวิจารณ์ญาณ

ผู้ที่จะเป็นบัณฑิต คือผู้ที่รู้จักใช้ความคิด วิจารณ์ญาณ มีเหตุผลในการตัดสินใจ ความคิด รอบคอบ ฉลาดหลักแหลม มีความคิดกว้างขวางสามารถจะมองเห็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ การมีวิจารณ์ญาณนั้น หมายถึง การรู้จักคิดว่สิ่งใดดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหา หรือพิจารณาข้อความ คำพูด การกระทำต่าง ๆ อย่างมั่นใจ และเป็นผู้มองเห็นการณ์ไกล

5. ความรักความก้าวหน้า

บัณฑิตที่ดีควรเป็นผู้ที่มีความรักความก้าวหน้า ใฝ่รู้ อยากรจะรู้อยู่เสมอโดยไม่ทอดยถ่ต่ออุปสรรคที่ขวางกั้น การเสาะหาความรู้ที่ถูกต้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมประชุมวิชาการต่าง ๆ การวิจัยค้นคว้า การมีส่วนร่วมในการคิดประดิษฐ์ หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด เป็นต้น

6. ความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติ

การที่คนจะเป็นศิษิตได้ คงจะไม่มุ่งให้เป็นผู้คิดอย่างเดียว เพราะการคิดอย่างเดียวทำไม่เป็น ไม่ก่อประโยชน์ให้แก่วงการต่าง ๆ สังคมต้องการคนที่มีความรู้ความคิด และสามารถแปลความรู้ออกมาเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติได้ ทฤษฎีของการคิด จึงจำเป็นต้องมีฐานของประสบการณ์ คือการที่สามารถจะนำทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่คน แก่สังคม และประเทศชาติ ในการสร้างบัณฑิตว่าจะให้เป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้หรือไม่ บางสาขาวิชาชีพ มีความจำเป็นมากที่จะต้องให้ผู้เรียนได้รู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น อาชีพแพทย์ ผู้ที่เป็นบัณฑิตจึงควรมีทั้งความสามารถในด้านทฤษฎีและการดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามทฤษฎีนั้น ๆ

ดังนั้น ลักษณะของบัณฑิตหรือศิษิตที่ได้กล่าวมานี้ จึงเป็นหนึ่งในคุณภาพบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษาได้พยายามหาวิธีทางที่จะอบรมปลูกฝัง หรือสร้างให้เกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษา โดยมุ่งหวังว่าลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

นอกจากลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังที่ยกของท่าน น.ม.ส. มา เพื่อให้เห็นตัวอย่าง ว่าการพิจารณาคณะลักษณะของผู้ที่จะเป็นบัณฑิตนั้น นอกจากความรู้แล้ว ก็จะต้องพิจารณาคณะลักษณะอื่น ๆ ประกอบด้วย วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) กล่าวต่อไปว่า บัณฑิตที่มีคุณลักษณะเป็น ที่ต้องการของสังคม ควรประกอบด้วย คุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คือคุณลักษณะที่ตรงกับสายงานที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ เช่น เลขานุการก็ควรจะมีพื้ติดได้ ขวเลขได้ ติดต่อประสานงานเป็น จดบันทึกการประชุม เป็น สามารถใช้ภาษาได้ดี เป็นต้น

2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ งานบางลักษณะอาจจำเป็นต้องพิจารณบุคลิกภาพเป็นสำคัญ เช่น ผู้ที่ทำงานประชาสัมพันธ์อาจจะต้องเป็นผู้ที่หน้าตาดี พูดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ที่ทำงานบนเครื่องบิน อาจจะต้องสูงพอสมควร เป็นต้น

3. คุณลักษณะด้านความประพฤติ คนเก่ง ทำงานเก่ง อาจจะเป็นที่ต้องการของสังคม แต่คนเก่งที่มีความประพฤติน่ารังเกียจ เช่น ไม่สุจริต ชอบพูดปด ชอบเอาไรต์เอาเปรียบ เห็นแก่ตัว ใ้ร้ายผู้อื่น ย่อมสร้างปัญหาให้แก่หน่วยงานอย่างมาก ฉะนั้น บัณฑิตที่พึงประสงค์จะต้องมีความประพฤติที่ดีงาม มีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ ขยันขันแข็ง ไม่ท้อถอย เข้ากับผู้อื่นได้ดี เป็นต้น

4. ความสามารถในด้านการจัดการ นอกจากคุณลักษณะทั้งสามด้านแล้ว บัณฑิตควรมีความสามารถในการมองเห็นปัญหา มองเห็นวิธีการแก้ปัญหา มองเห็นวิธีการทำงาน ซึ่งพูดในลักษณะรวม ๆ คือ ความสามารถในการจัดการ สามารถทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จไปด้วยดีได้

การที่จะให้บัณฑิตมีคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะจัดการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรม และส่งเสริมเอื้ออำนวยให้อาจารย์สามารถจะหาทางปลูกฝัง อบรม สั่งสอน ให้นิสิตมีลักษณะต่าง ๆ นั้นได้ ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเมื่อได้รับกระบวนการพัฒนาอย่างถูกต้องจะสามารถพัฒนาได้ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เอกลักษณ์ การเลือก จุดหมายปลายทางของชีวิต วุฒิภาวะและอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2541)

สรุปได้ว่า ลักษณะทั้ง 6 ด้าน ที่กล่าวมา ของท่าน น.ม.ส. และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้อธิบายไว้นั้น สามารถกำหนดเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา จึงควรผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ได้คุณลักษณะครบทุกประการดังกล่าว เพื่อสามารถออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้นำทฤษฎี 9-A เพื่อใช้ในการพัฒนา นิสิตนักศึกษา นำเสนอในการประชุมนานาชาติ เรื่อง "In Pursuit of Excellence in Higher Education" จัดโดยภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ SEAMEO RIHED เมื่อวันที่ 17-19 มีนาคม 2541 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พอสรุปได้ดังนี้

1. **Academic Performance** การมีความสามารถทางด้านวิชาการ มีความรู้ เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน
2. **Ability** มีความสามารถใน 3 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 Ability to communicate. สื่อสารได้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มี ปัญหาจาที่มีแก่นสารเกิดประโยชน์
 - 2.2 Ability to think มีศักยภาพในการคิดดี คิดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี
 - 2.3 Ability to manage มีความสามารถด้านการจัดการ เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์
3. **Attitude** สร้างทัศนคติที่ดี
4. **Appearance** สร้างบุคลิกภาพที่ดี
5. **Aggressiveness** รักความก้าวหน้า มีความพยายามมุ่งมั่น
6. **Accountability** มีความรับผิดชอบในขอบเขตตามสิทธิและหน้าที่ของตนให้ สมบูรณ์
7. **Analytical** มีการคิดวิเคราะห์ มีเหตุมีผล รู้จักประสานเพื่อให้มีส่วนร่วม
8. **Active** มีความกระฉับกระแจง กระตือรือร้น
9. **Appreciation** มีจิตใจอ่อนโยน เห็นคุณค่าของงานศิลปะ

ในทำนองเดียวกัน ปราณี กุลละวณิชย์ (2540: 135) ได้กล่าวไว้ว่า ดัชนีอย่างหนึ่ง ในการวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยก็คือ การที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เป็นบัณฑิตที่มี คุณภาพหรือไม่ อาจกล่าวได้ว่า คุณภาพของบัณฑิตถูกกำหนดจากคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ มหาวิทยาลัยพยายามสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบัณฑิตคุณลักษณะของบัณฑิตต่างมหาวิทยาลัยอาจแตกต่างกันไปตามปณิธานของแต่ละมหาวิทยาลัย ยิ่งกว่านั้นยังอาจแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาอีกด้วย

อย่างไรก็ตามก็มีคุณลักษณะหลัก ๆ ที่บัณฑิตไม่ว่าจากมหาวิทยาลัยใดต้องมีร่วมกัน ได้แก่ การเป็นผู้มีความรู้ และการเป็นผู้มีคุณธรรม

ศาสตราจารย์แดเนียล ซี ทอสทีสัน แห่งโรงเรียนแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในปราณี กุลละวณิชย์ , 2540) ได้ให้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ 3 ประการ ตามลำดับความสำคัญ คือ

คุณลักษณะของบัณฑิตแพทย์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา

1. การเป็นผู้มีทัศนคติของนักวิชาการ คือ มีความอยากที่จะเรียนรู้ มีความนับถือในความรู้ของคนอื่น มีความสงสัยในวิชาการโดยไม่ก้าวร้าว เป็นต้น
2. การเป็นผู้มีความชำนาญของนักวิชาการ นอกจากเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้ของศาสตร์ของตนแล้ว บัณฑิตควรต้องมีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว มีความสามารถในการพูดจาติดต่อกับผู้อื่นได้อย่างเข้าอกเข้าใจกัน
3. การเป็นผู้รู้กรอบความรู้ในศาสตร์ของตน การเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้แห่งศาสตร์ของแพทย์ มิใช่แต่มีความรู้ในเรื่องโรคต่าง ๆ แต่ควรต้องมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในเรื่องมนุษย์จากมุมมองทางชีววิทยา จากมุมมองในฐานะสมาชิกของสังคม และจากมุมมองในฐานะที่เป็นคนคนหนึ่ง

ต่อมาปราณี กุลละวณิชย์ (2540) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ยึดถือเป็นปณิธานในการผลิตบัณฑิตมาโดยตลอด สรุปได้สั้น ๆ ว่า บัณฑิตคือผู้มีความรู้คุณลักษณะของ “ผู้มีความรู้คู่คุณธรรม” ภาพของผู้มีความรู้นั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งคณะวิชาจะเป็นผู้กำหนดไว้ในหลักสูตร อีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความรู้สามัญที่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่ว่าสาขาใดพึงมีร่วมกัน ทั้งสองส่วนนี้จะต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง (relevance) กับสภาพที่เป็นจริงของแต่ละสมัย

สำหรับสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นสมัยที่เทคโนโลยีการสื่อสารรุดหน้า ความรู้ความสามารถที่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์ ทุกคนพึงมี แบ่งได้เป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแสวงหาความรู้ที่ไม่มีขอบเขตจำกัด ทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่ หรือแหล่งความรู้

ส่วนที่ 3 ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาไทย บัณฑิตในฐานะที่ได้รับการศึกษาชั้นสูงกว่าคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศ จะมีบทบาทในการเป็นผู้ชี้นำสังคมมากขึ้น และด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีความสามารถใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสื่อสารแนวคิดและแนะนำการปฏิบัติที่เหมาะสมให้เป็นที่เข้าใจชัดเจนของคนหมู่มากได้

ส่วนที่ 4 ได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตที่จะพัฒนางานได้ (Development) บัณฑิตไม่เพียงแต่จะออกไปทำงานตามความรู้ที่ได้เรียนมาเท่านั้น แต่ต้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนางานนั้นให้ดียิ่งขึ้นด้วย ความสามารถดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ เพื่อเป็นฐานให้เห็นสภาพของงานและสภาพของปัญหาได้รอบและชัดเจนขึ้น

ส่วนที่ 5 ได้แก่ คุณลักษณะของความเป็นผู้นำ บัณฑิตในฐานะเป็นผู้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับสูงน่าจะเป็นผู้ที่มองปัญหาของบ้านเมืองได้ชัดเจน แยกแยะปัญหาได้ดี และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงน่าจะเป็นผู้ที่ชี้นำสังคมในเชิงความคิดและการปฏิบัติตน ความสามารถในการเป็นผู้นำได้นั้นคงมิใช่แค่มีความรู้ในศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องมีปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและเลือกทำในสิ่งที่เหมาะสม

ส่วนที่ 6 ได้แก่ คุณลักษณะของความเป็นผู้รู้กว้าง ซึ่งจำเป็นมากขึ้นในยุคปัจจุบัน ขอบเขตความรู้ในศาสตร์อื่นมักมีส่วนช่วยให้ความรู้ในศาสตร์เฉพาะชัดเจนขึ้น นอกจากนี้การที่ยังมีความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ก็สามารถช่วยให้บัณฑิตมีการตัดสินใจ และมีวิธีการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ราบรื่นได้มากขึ้น

ในส่วนของการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้น ได้กล่าวถึงไว้ในปรัชญาและนโยบายของมหาวิทยาลัยที่จะมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งก็สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปดังกล่าวมาแล้ว

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น โดยมุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาค้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ก็มุ่งพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายแต่ละสถาบันนั้น ๆ แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงจุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด หรือ มหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พอจะสรุปได้เหมือนกันในเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการให้เป็น ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของตนและความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
2. เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม จริยธรรม และ
3. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะของบัณฑิตที่กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมรวมไปถึงการออกไปปรับใช้ สังคมและประเทศชาติ โดยบัณฑิตสามารถปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยเรื่องบทบาทและผลสัมฤทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของทบวงมหาวิทยาลัย (2530) ได้เสนอคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบัณฑิตไว้ดังนี้

1. ความรู้เชิงวิชาการทั่วไป
2. ความรู้รอบตัวทั่วไป
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหน่วยงาน
4. ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ
5. ความสามารถในการใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร
6. ทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ
7. ความสามารถในการวางแผนทำงาน
8. ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน
9. ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา
10. คุณภาพของผลงานที่ทำ
11. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
12. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

13. การตรงต่อเวลา
14. ความซื่อสัตย์ในการทำงาน
15. ความอุตสาหะพยายามในการทำงาน
16. ความมีระเบียบในการทำงาน
17. ความเชื่อมั่นในการทำงาน
18. ความสามารถควบคุมอารมณ์
19. มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
20. มีมนุษยสัมพันธ์
21. สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการทำงาน
22. ความเป็นผู้นำ

นอกจากนั้น งานวิจัยของรณจวน คำชิริพิทักษ์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2536) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่ามีตัวประกอบที่สำคัญ 7 ตัวประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ บุคลิกภาพด้านจรรยา มารยาท บุคลิกภาพด้านอารมณ์ บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพด้านความอดทนและอดกลั้น และบุคลิกภาพทางสังคม โดยเรียงลำดับตามค่าความแปรปรวนร่วมจากมากไปหาน้อย และในแต่ละตัวประกอบได้จัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักตัวประกอบ ซึ่งตัวประกอบที่มีความมากที่สุด ได้แก่ บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน ตัวประกอบนี้บรรยายได้ด้วย ตัวแปร 18 ตัวแปร คือ

1. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงาน
2. มีความละเอียดรอบคอบ และทำงานเป็นระบบ
3. มีความสามารถในการใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร
4. มีความสามารถในการทำงานที่รับผิดชอบ
5. มีความสามารถในการวางแผน
6. มีผลงานที่มีคุณภาพ
7. เป็นคนช่างสังเกต
8. มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
9. มีการตัดสินใจฉับไว
10. มีการตัดสินใจถูกต้อง เหมาะสม
11. มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา
12. มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่

13. มีความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่ตนปฏิบัติอยู่
14. มีความรู้รอบตัวทั่วไป
15. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ
16. มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน
17. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
18. มีไหวพริบดี

1.3 แนวทางการพัฒนาบัณฑิต

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพระดับสูงเท่ากับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับความเจริญเติบโตของประเทศ รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการให้ก้าวหน้าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างความรู้และเทคโนโลยีให้กับประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ แนวทางในการพัฒนาบัณฑิต มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ซิคเกอร์ริง (Chickering, 1993) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษา มี 7 ด้าน คือ

1. การพัฒนาสมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถในการนำสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และทักษะในการปฏิบัติงานตลาดจนความสามารถทางด้านสังคมไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสมถูกต้อง
2. การพัฒนาอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการปรับสภาวะจิตใจต่อพฤติกรรมและผลกระทบจากสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งสามารถแสดงออกทางด้านพฤติกรรมอย่างเหมาะสมถูกต้อง
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความสามารถในการมีสภาพจิตใจที่มั่นคงแน่นอน มีความเสียสละ มีความเชื่อมั่น สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีจุดยืนเป็นของตนเอง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรรสิ่งที่คิดว่าดีงามและถูกต้อง โดยยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้องตามบทบาทของเพศของตน

5. การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถในการเลือกคบคน รวมทั้งเรียนรู้ที่จะปรับจิตใจและพฤติกรรมของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

6. การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและกำหนดรูปแบบของการดำเนินชีวิต ตลอดจนลำดับของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีลักษณะประสานสัมพันธ์กันระหว่างด้านอาชีพ นันทนาการและวิถีชีวิต

7. การพัฒนาบุรณาการ หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานการสร้างค่านิยมของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมทางบุคลิกภาพและกำหนดความพอเหมาะพอดีเข้าด้วยกัน

พระธรรมปิฎก (2539) ได้กล่าวถึงกระบวนการฝึกเพื่อพัฒนาตนเองขึ้นก่อนเข้าสู่ มรรค เรียกว่า บุญนิมิตรแห่งมรรค 7 ประการ คือ

1. กัลยาณมิตตา ได้แก่ การมี ผู้คนแวดล้อมที่ดี เช่น พ่อ แม่ ครูอาจารย์ เพื่อน เป็นต้น

2. ศีลสัมปทา คือ ความเป็นผู้มีวินัย มีชีวิตที่มีระเบียบ มีพฤติกรรมเคยชินที่ดี ซึ่งเกิดจากการใช้วินัยมาฝึกหัด

3. ฉันทสัมปทา ได้แก่ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ความไม่ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ การเข้าถึงความจริง

4. อตตสัมปทา คือ การทำตนให้ถึงความสมบูรณ์แห่งศักยภาพของความเป็นมนุษย์ โดยมีจิตสำนึกที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5. ทิฐีสัมปทา คือ เชื่อถือในหลักแห่งเหตุผล หรือความเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

6. อัปมาทสัมปทา คือ ความกระตือรือร้น ไม่เฉื่อยชา มีสติไม่พลาดโอกาส เห็นคุณค่าของเวลา

7. โยนิโสมนสิการสัมปทา คือ การรู้จักคิดสืบสาวหาเหตุปัจจัย แยกแยะองค์ประกอบ

หากจะพิจารณาการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในแง่ของกระบวนการผลิต ผลผลิต (Outcome) ที่ได้ก็คือ บัณฑิต ถ้ากระบวนการผลิตซึ่งต้องใช้เวลาถึง 4-6 ปี มีการดำเนินการที่มีคุณภาพ มีการตรวจสอบระบบการผลิตหรือองค์ประกอบที่ใช้ในการผลิตอย่างใกล้ชิด มีการกำหนดมาตรฐานของคุณภาพบัณฑิต ก็เป็นหลักประกันได้ว่าบัณฑิตมีคุณภาพ ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีการตรวจสอบหรือควบคุมระบบการผลิต รวมทั้งไม่มีการกำหนดมาตรฐาน

คุณภาพบัณฑิต ก็จะทำให้เกิดความมั่นใจต่อคุณภาพบัณฑิต หรืออาจได้บัณฑิตที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นคุณภาพบัณฑิตจึงเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาด้วย ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพบัณฑิตหรือกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อใช้เป็นเกณฑ์สำหรับวัดหรือตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิต

ในการกำหนดเกณฑ์เพื่อจำแนกคุณลักษณะของบัณฑิตนั้น แอสติน (Alexander W. Astin อ้างถึงในสุนทรีย์ ดวงทิพย์, 2539) ได้เสนอหลักเกณฑ์คุณลักษณะของบัณฑิต โดยพิจารณาจาก

1. ประเภทของผลผลิต (type of outcome) ได้แก่
 - 1.1 ผลผลิตด้านความรู้ (cognitive outcome)
 - 1.2 ผลผลิตด้านเจตคติ (affective outcome)
 2. ประเภทของข้อมูล (type of data) เป็นข้อมูลที่นำมาใช้ตรวจสอบผลผลิตแบ่ง
 - 2.1 ข้อมูลด้านจิตวิทยา (psychological data)
 - 2.2 ข้อมูลด้านพฤติกรรม (behavioral data)
- ซึ่งได้แสดงตารางจำแนกข้อมูลคุณภาพบัณฑิตไว้ดังนี้

ข้อมูล	ผลผลิต	
	เจตคติ	ความรู้
จิตวิทยา	อึดทนทาน ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ความรู้ ความสามารถคิดวิเคราะห์ ทักษะพื้นฐาน ความสามารถพิเศษ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ
พฤติกรรม	บุคลิกภาพส่วนตัว ความสนใจ สุขภาพ ความเป็น พลเมืองดี มนุษย์สัมพันธ์	การพัฒนาอาชีพ การบรรลุระดับการศึกษา ความสำเร็จในอาชีพ ความรับผิดชอบ รายได้ รางวัลและการยอมรับ

เบอร์ควิสต์ และคณะ (William H. Bergquist ,1981 : 260) ได้กล่าวถึงคุณภาพของบัณฑิตโดยพิจารณาจากคุณลักษณะของนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ดังเช่น ลักษณะบัณฑิตของ Simon's Rock College ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถทางการเขียน การพูด และการฟัง รวมทั้งเข้าใจสัญลักษณ์ภาษาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์
2. ทักษะการวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถด้านการใช้เหตุผล การมองปัญหา และการแก้ปัญหา
3. ทักษะการติดต่อกับผู้อื่น หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. ทักษะการผ่อนคลายอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในกิจกรรมส่วนตัวเพื่อการเรียนรู้และการพักผ่อน
5. ทักษะการเป็นพลเมืองดี หมายถึง ความสามารถในผลสัมฤทธิ์และความรับผิดชอบสังคมและสังคมโลก

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศได้ตระหนักถึงเป้าหมายของกระบวนการผลิต โดยกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตและเป็นมาตรฐานคุณภาพของบัณฑิต

ดวงเดือน พันธุมาริน (2530) ได้กล่าวว่าสถาบันควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบเบื้องต้น 4 ประการ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาบัณฑิต คือ

1. เสริมสร้างความเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมและของศาสนาให้นักศึกษา โดยสร้างเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวมให้เห็นความสำคัญ และยอมรับศาสนา กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม มากกว่าลาภยศสรรเสริญ
2. สร้างความเป็นตัวของตัวเอง พิจารณาไตร่ตรองรอบด้านก่อนตัดสินใจกระทำ เน้นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าตัวเองและพวกพ้อง
3. ฝึกฝนการรับรู้ การรู้ การคิด ในเชิงนามธรรม และคิดอย่างมีระบบในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากทางวิชาการของตน เช่น ในเชิงหลักทางศาสนาและในการตัดสินใจปฏิบัติเกี่ยวกับสังคม การเมือง และครอบครัว
4. เตรียมตน เพื่อเป็นผู้นำของครอบครัวและหน่วยงาน ให้รู้จักวิธีการร่วมมือ มีการให้มากกว่าการรับ รู้จักการให้คุณให้โทษแก่ผู้อื่นอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสูง รู้จักธรรมชาติของมนุษย์ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ต่องาน และต่อส่วนรวม

หน้าที่รับผิดชอบเบื้องต้น 4 ประการนี้สามารถนำไปปรับให้เข้าปณิธานของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตตามที่สถาบันพึงประสงค์ต่อไป

นอกจากนี้เกษม วัฒนชัย (อ้างถึงในกนกวรรณ ฉันทนะมงคล, 2539) ได้ให้หลักการของ “ผู้มีการศึกษา” ไว้ดังนี้

1. สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่สลับซับซ้อนได้
2. สามารถกำหนดประเด็นสำคัญของปัญหาและรู้วิธีการแก้
3. สามารถสังเคราะห์และบูรณาการส่วนประกอบที่ต่างกันได้
4. สามารถเข้าใจซึ่งในคุณค่าต่าง ๆ
5. มีความสามารถเชิงตัวเลขและการใช้ข้อมูลสารสนเทศ
6. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
7. สามารถสื่อสารทั้งโดยการพูดและการเขียนอย่างดี

จากการประชุมกลุ่มย่อยเรื่อง “การสนองตอบของการอุดมศึกษาต่อการพัฒนาสังคม” (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2537) ได้ระบุถึงลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะต้องมียุคสมมติ 5 Hs คือ Head Hand Health Heart Human และกระบวนการในการสร้าง 5 Hs ให้บัณฑิตนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย คือ

1. นโยบายการเมืองการปกครอง ต้องชัดเจนในเรื่องการศึกษาและความต่อเนื่องของการศึกษาในแต่ละระดับ
2. กระบวนการสร้างคนให้คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น
3. การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถาบัน
4. มีการปรับปรุงอย่างจริงจัง
5. มีกลไกติดตามประเมินผลกิจกรรม
6. มีการจัดการศึกษาที่ต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและการดำรงชีพและการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี
7. ปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการบริหารภายในให้คล่องตัว

ในปี 2539 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปผู้เรียนใหม่ โดยเริ่มต้นที่ทัศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง ที่จะส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิต ดังนี้

1. พัฒนาให้มีทำที่หิวกระหายการเรียนรู้

เป็นทำที่สำคัญมากที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ จึงควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พัฒนาการสอนที่เร้าใจให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน การใช้สื่อที่ทันสมัยประกอบการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหาเสมอ ๆ ในการเรียน

2. พัฒนาให้มีทำที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้

ทำที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นผลดีต่อตนเองแล้ว ยังสามารถช่วยให้เกิดบรรยากาศความตื่นตัวในห้องเรียนนั้น และเป็นกำลังใจให้ผู้สอนอยากถ่ายทอดให้ผู้เรียนเต็มความสามารถ

3. พัฒนาให้มีทำที่อุทิศตัว เอาจริงเอาจังในการเรียนรู้

การอุทิศตัวเอาจริงเอาจัง เป็นพลังผลักดันที่มาจากการตัดสินใจว่าจะไปสู่เป้าหมายที่ตั้งเอาไว้จนสำเร็จ ซึ่งจะต้องทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจด้วยความอดทนและกล้าหาญ โดยไม่ยอมให้อุปสรรคและปัญหามาบั่นทอนให้เกิดความท้อแท้ใจ แต่จะมองเห็นความผิดพลาดเป็นสิ่งที่สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ผู้เรียนที่มีลักษณะเอาจริงเอาจังจะลงแรงขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

4. พัฒนาให้มีทำที่เชื่อฟังและยอมรับการสอนเสมอ

หากผู้เรียนมีใจเชื่อฟังและยอมรับการสอนจากครู อิทธิพลจากเนื้อหาทัศนคติที่ครูถ่ายทอดให้ย่อมส่งผลต่อตัวผู้เรียน แต่หากผู้เรียนไม่เชื่อฟังและไม่ยอมรับการสอนจากครูผู้สอน ย่อมทำให้เกิดความล้มเหลวในกระบวนการเรียนการสอนได้ ไม่เพียงแต่เท่านั้น ทำที่ยอมรับการสอนเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะทำที่นี้จะช่วยให้เปิดใจเรียนรู้จากคนได้ทุกประเภท แม้คนนั้นอาจดูเหมือนมีความด้อยทางสถานภาพกว่าก็ตาม

5. พัฒนาให้มีทำที่ถ่อมใจ

คนที่มีความถ่อมใจ จะยินดีเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพราะคิดอยู่เสมอว่าคนอื่นอาจมีความคิดที่ถูกต้องดีกว่าตน จะไม่ถูกปิดกั้นด้วยความคิดของตัวเอง เมื่อมีความรู้สิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้น จะทำให้เขายินดีที่จะเรียนรู้ และนำข้อดีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลดีต่อตัวเอง

1.3.1 การดำเนินงานการพัฒนาบัณฑิต

การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์แม้จะยากเพราะต้องไตร่ตรองให้เหมาะสมกับยุคสมัย และให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ทั้งต้องมองล่วงหน้าไปในอนาคตก็ตาม แต่หากจะเทียบกับการดำเนินการในการสร้างคุณลักษณะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในตัวบัณฑิตแล้ว การดำเนินการนับว่ายากกว่าหลายสิบเท่า ในโครงสร้างการบริหารการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการสร้างบัณฑิต ก็คือ ภาควิชา หรือสาขาวิชา คณะมีหน้าที่ดูแลและสนับสนุนให้กิจการการสร้างบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นไปได้ และให้มีลักษณะร่วมของศาสตร์ด้วย และในการสร้างบัณฑิตนั้นมิได้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด แต่เป็นการดำเนินการจากหลายฝ่าย การดำเนินการที่ได้ผลสำเร็จในฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถทำให้เกิดบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอย่างที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้ได้ (ปราณี กุลละวณิชย์, 2540)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529 : 3-4) ได้เสนอความเห็นว่ นิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ

1. การพัฒนาทางสติปัญญา ให้รู้จักรักความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน หัดคิดอย่างมีระบบ และสามารถแก้ไขปัญหต่าง ๆ ได้
2. การพัฒนาวิชาชีพ ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างงานอาชีพขึ้นมาใหม่ได้
3. การพัฒนาอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ เข้าใจวิธีการรักษาอารมณ์ของตนได้ ก็ย่อมจะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่
4. การพัฒนาทักษะทางสังคม หมายถึงการใช้วาจาหรือภาษาที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารในสังคม การเรียนรู้มรรยาทต่าง ๆ ในการสมาคมติดต่อ การแต่งกายตามกาลเทศะ การประพฤติปฏิบัติตามสังคม ทำเพื่อประโยชน์แก่สังคม
5. ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เข้าใจตนเอง รู้จักสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง รู้จักพึ่งตนเองได้ สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง และสร้างบุคลิกที่ตนเองพอใจ
6. การพัฒนาคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความเสียสละอดทนต่องานทุกชนิด พยายามทำงานให้เสร็จ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว การตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ รักชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในทุกบทบาท

7. การพัฒนาทัศนคติ ทักษะที่ดีเยี่ยมจะมีความรู้สึกเข้าใจ เห็นใจผู้อื่นมากกว่า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี สามารถนำสังคมให้เป็นสุขได้ ด้วยทัศนคติที่ดีเยี่ยมส่งผลไปสู่การกระทำที่ดี

8. การพัฒนาการจัดการ ให้นิสิตนักศึกษาเป็นคนสุภาพ รู้จักวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามสังคม ตามหลักการ แสวงหาแนวทางในการจัดการกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง

สำหรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษา วลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 14-15) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. มีหน้าที่พัฒนาสติปัญญาและทัศนคติของนิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีเหตุผล และประพฤติปฏิบัติให้พร้อมที่เป็นคนที่สังคมต้องการ
2. เป็นแหล่งช่วยธำรงความมีอุดมคติของคนรุ่นหนุ่มสาว สถาบันอุดมศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมที่แสดงออกถึงอุดมคติเหล่านี้โดยให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
3. สนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้านการเรียน การพัฒนาบุคลิกภาพ และการเตรียมพร้อมที่จะเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม
4. เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมประจำชาติ จัดประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และความภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรมไทย สามารถรักษาสาระของวัฒนธรรมไทยและถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

Williamson and Biggs, 1975 (อ้างถึงใน พรชูลี อาชาวำรุง, 2525 : 70) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์นั้น ควรจะผสมผสานระหว่างความรู้ทางวิชาการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพัฒนาการของบุคคลในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ ความตระหนักทางวัฒนธรรม พัฒนาการ ระบบค่านิยม ความตระหนักในตนเอง ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนเป็นสมาชิก การกำหนดความต้องการและทิศทางของตนเองจะเกิดขึ้นได้อย่างมีผลดี เมื่อทั้งพัฒนาการทางปัญญาและพัฒนาการทางอารมณ์ได้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน

ธิดารัตน์ บุญนุช (2525 : 264-265) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งต้องร่วมมือกัน โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ซึ่งยึดหลักว่า

1. การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสั่งสมมาควบคู่ไปกับการเจริญเติบโต ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม
2. การพัฒนาจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่แต่ละคนหรือกลุ่มบุคคลทำงานร่วมกัน เพื่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าการตอบสนองภายหลังที่สิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว
3. ควรมีการสอนนิสิตนักศึกษาถึงความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบในด้านต่าง ๆ
4. ควรให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสแก้ปัญหา เพื่อฝึกประสบการณ์ให้เกิดการพัฒนาต่อตนเอง
5. การพัฒนาจะเป็นไปได้มากขึ้น หากนิสิตนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทำงานประสานกันเพื่อเสริมสร้างการพัฒนา
6. ควรให้นิสิตนักศึกษามีอิสระที่จะได้ลองแสดงความคิดเห็นและทัศนะของตนเอง
7. นิสิตนักศึกษาต้องเป็นผู้เริ่มต้นด้วยตนเองที่จะพัฒนาไปตามความสามารถของตน และจะต้องประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นของการพัฒนา
8. นิสิตนักศึกษาควรมีโอกาสได้ค้นหาความต้องการของตนเองที่จะเกิดการ พัฒนา และตัดสินใจกำหนดรูปแบบและวิธีการเรียนรู้
9. นิสิตนักศึกษาควรได้ติดต่อสัมพันธ์ และเข้าถึงบุคคล ทรัพยากร และข้อมูล ที่เอื้อต่อการพัฒนา
10. การเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และลองใช้วิธีการใหม่ ๆ โดยให้นิสิตนักศึกษาได้ทราบผลอย่างเที่ยงตรงจะช่วยให้เกิดการ พัฒนา
11. ควรสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ซับซ้อน และการนำความรู้ไปใช้ในเวลาที่เหมาะสม

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นไปตามปรัชญาของสถาบัน ตัวอย่างเช่น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาบัณฑิต โดยกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตเพื่อเป็นดัชนีแสดงคุณภาพ (ประกาศคณะครุศาสตร์ 2539 : 6-7) ซึ่งลักษณะนิสิต มีดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิพากษ์
2. วิสัยทัศน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลก
3. ความเป็นผู้นำทางการศึกษา

4. คุณธรรมและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ
5. มนุษยสัมพันธ์

กนกวรณ ฉันทนะมกค (2539) ได้สรุปและรวบรวมจากการสัมมนาอุดมศึกษา สมบูรณ์แบบ ในเรื่องการผลิตบัณฑิตในยุคโลกไร้พรมแดนไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้อง กำหนดเป้าหมายการพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและระบบการทำงานของประเทศไทย อย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. มุ่งพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะในการเรียน ใฝ่รู้ในวิชาการและวิชาชีพ
2. มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ความรอบคอบ ไตร่ตรอง และเห็นการณ์ไกล
3. มุ่งพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยกระบวนการประชาธิปไตย กิริยามารยาทในสังคม มนุษยสัมพันธ์ รอบรู้ในวัฒนธรรม
4. มุ่งพัฒนาการควบคุมอารมณ์ของตนเอง
5. ทำความเข้าใจในบุคลิกของตนเองในทุก ๆ ด้าน การพัฒนาความสนใจในอาชีพ การวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ การวางแผนเพื่อการดำรงชีพให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง
6. เน้นการพัฒนาความเจริญเติบโตในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย พัฒนาเจตคติและทักษะในการรักษาสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรงอยู่เสมอ
7. เน้นคุณธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความอดทน การประหยัด การเสียสละเพื่อส่วนรวม ชยัน ซื่อสัตย์ ลดละเลิกอบายมุข ความกตัญญูกตเวที ตลอดจนการส่งเสริมให้ยึดมั่นปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาให้นักศึกษา มีลักษณะที่พึงประสงค์ อันได้แก่ ความเจริญงอกงามด้านสติปัญญาและความคิด มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

3.1.2 ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาบัณฑิต

ในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นไปตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้น ย่อมเกิดปัญหาอุปสรรคนานับประการ ซึ่ง จรัส สุวรรณเวลา (2537) ได้กล่าวว่าถ้าจะมองเฉพาะบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้น ควรมองที่กระบวนการ โดยเมื่อพิจารณาสาเหตุแห่งปัญหา คือ บัณฑิตไม่ตรงกับความต้องการของหลักสูตร หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่แน่นเกินไป ทำให้เกิด Mechanistic Education คือ การเรียนแบบเครื่องจักรกล เป็นการอัดความรู้เข้าไปเฉพาะในช่วงเวลาที่ต้องการอัดเข้าไปเท่านั้น เช่น เวลาสอบ เป็นต้น ทางด้านอาจารย์ผู้สอนปัจจุบันมักเป็น Teacher Centered การสอนมักใส่เนื้อหาหนักแต่ไม่ได้ถ่ายทอดวิญญาณแก่ศิษย์ ทำให้ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดมนุษยธรรม และทำให้การศึกษาแคบ มีแต่ Technology Based ผู้เรียนขาดวิจาร์ณญาณ ขาดการศึกษาที่บ่งบอกว่าเราจะรู้เท่าทันได้อย่างไร เน้นท่องจำและความรู้ในกระดาษ ขาดการควบคุมคุณภาพ การสอนจะต้องใช้กลวิธีในการให้หลักของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มิใช่ให้เนื้อหาหนักเกินไป

จากสภาพการณ์ข้างต้น จรัส สุวรรณเวลา (2537) ก็ได้กล่าวถึงลักษณะด้อยคุณภาพของบัณฑิตไว้ว่า บัณฑิตที่ด้อยคุณภาพนั้นใช้งานได้จำกัดและมีความสามารถไม่สอดคล้องกับสภาพและลักษณะของงาน บัณฑิตด้อยคุณภาพในด้านวิจาร์ณญาณและความความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะทำให้ขาดกำลังคนในระดับสูงที่ต้องใช้ความคิด เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง แต่ผลสะท้อนจากกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ พบว่า คุณภาพของบัณฑิตโดยรวม ยังมีคุณภาพที่จะต้องเร่งแก้ไขพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานเพิ่มขึ้น (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, ทบวงมหาวิทยาลัย 2540)

ดังนั้น เมื่อหันกลับมามองที่การเรียนการสอนปัจจุบัน จะพบว่าสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มุ่งเน้นเฉพาะองค์ความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก ส่วนคุณธรรม จริยธรรมนั้น อาจสอดแทรกบทเรียนไปบ้างตามแต่ผู้สอน หรือแฝงอยู่ในกิจกรรมนักศึกษาที่มึนักศึกษาเข้าร่วมน้อยเต็มที ทำให้นักศึกษากลายเป็นคนที่เรียนเพื่อแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง โดยไม่เน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม กลายเป็นว่าการศึกษาได้ทำให้คนเห็นแก่ตัว มุ่งสู่ความร่ำรวยโดยไม่สนใจวิธีการว่าจะผิด

ชอบชั่วดีอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่ความล่มสลายของสังคม และเป็น "สังคมทรชน" ในที่สุด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

เป้าหมายของการอุดมศึกษาได้วางไว้อย่างชัดเจนว่าการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้นเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่จากสภาพการณ์ที่ประจักษ์แล้วว่าสถาบันอุดมศึกษายังไม่สามารถทำหน้าที่ และสานภารกิจได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ คือ (ชุตินันท์ อิทธิรัตน, 2536)

1. ด้านพัฒนาการและความเจริญงอกงามในตัวนิสิตนักศึกษา การดำเนินชีวิตของนิสิตศึกษานั้นขาดผู้ดูแลและให้คำปรึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้นิสิตนักศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยลืมคำนึงถึงองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้บรรลุถึงจุดนั้นได้

2. ด้านความรู้ความสามารถ ภัยของนิสิตนักศึกษาจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงขีดสุด ซึ่งถ้าได้รับการแนะนำสนับสนุนส่งเสริมอย่างดีแล้ว ย่อมจะทำให้พัฒนาการนั้นสมบูรณ์ขึ้น สามารถที่จะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่เนื่องจากข้อจำกัดของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอน

3. ด้านการงานและอาชีพ นิสิตนักศึกษาหวังว่าเมื่อเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยแล้วจะมีสถานะทางสังคมสูง มีอาชีพที่ดี มีเงินเดือนสูง เป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาบัตร ไม่มีความมุ่งหมายที่จะแสวงหาความรู้และฝึกทักษะอย่างแท้จริง และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว แต่ยังคงขาดความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ

4. ด้านสังคมและคุณธรรม สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นระบบที่จำลองสังคมที่ดีงามและเป็นสังคมตัวอย่าง เมื่อนิสิตนักศึกษาได้ผ่านประสบการณ์จากสถาบันแล้วย่อมออกไปสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมให้ดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้า

ทั้งนี้ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งได้มีพระราชดำรัสในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปดกิตติมศักดิ์ของ 5 สถาบัน ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2532 ความว่า

“เจตนาสำคัญข้อหนึ่งของมหาวิทยาลัย ก็คือ มุ่งจะอบรมนักศึกษาให้เป็นคนเก่ง คือให้มีความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ รอบตัว เช่น ในด้านวิชาการ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความกล้าหาญสามารถในการแสดงออก และด้านความกระตือรือร้นที่จะก้าวหน้า เป็นต้น การสอนคนให้เก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุม อาจเห็นว่าดี ว่าสอดคล้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วน

รอบด้านแล้ว จะเป็นการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่าง ๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญ มีดังนี้

1. บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบและกว้างไกล เพราะใจร้อน เร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การงานผิดพลาด ชัดช้อง และล้มเหลว
2. บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้ง ทำลายไมตรีจิตมิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน
3. บกพร่องในความมธยัสถ์พอเหมาะพอดีในการกระทำทั้งปวง เพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่น ให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ
4. บกพร่องในจริยธรรมและความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตได้ โดยไม่รู้ลี้กสะดุ้งสะเทือน

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทำให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถที่ทรงวิเคราะห์และทรงเตือนให้สถาบันอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงข้อคิดดังกล่าวด้วย

1.4 สรุปลักษณะของบัณฑิต

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับ ไว้ดังนี้ (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย, 2540)

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. เป็นผู้มีความดีคุณธรรม จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ
3. เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่
 - 3.1 มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้
 - 3.2 มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในเชิงศิลปะ และวรรณกรรม
 - 3.3 มีความสามารถในการกีฬาอย่างน้อย 1 ชนิดกีฬา
 - 3.4 มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา
4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ประการนี้ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย อันได้แก่ มหาวิทยาลัย อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา ที่จะร่วมกันจัดให้มีระบบการเรียนการสอน และกิจกรรมที่จะกลม่อเมลา สร้างสรรค์ และพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างที่มุ่งหวัง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักที่สำคัญ คือ จะต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า บัณฑิตที่ผลิตออกไปจะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือ การเป็นผู้มีคุณธรรม คุณภาพ และคุณค่า (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530)

1. คุณธรรม หมายถึง ให้เป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์แก่สังคมทั้งในขณะที่กำลังศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

2. คุณภาพ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาที่ศึกษา มีการวางแผน การทำงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วงไปด้วยดี มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนเป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ จิตใจปกติ สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแก้อัตภาพ

3. คุณค่า หมายถึง ให้เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ สามารถประพฤติตนให้เหมาะสมแก่หน้าที่ให้เป็นที่ปรารถนาของสังคม เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย และรักษาวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติต่อไป

ตอนที่ 2 การศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.1 การศึกษาทางไกล

ได้มีนักการศึกษาในต่างประเทศหลายท่าน ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ ดังนี้

เบิร์ก และฟรีวิน (Burge and Frewin, 1985) ได้ให้ความหมายของการเรียนทางไกลว่า หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่สถาบันการศึกษาได้จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียนหรือไม่สามารถจะเข้าเรียนในชั้นเรียนที่มีการสอนตามปกติได้ กิจกรรมการเรียนที่จัดให้มีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับทรัพยากร การกำหนดให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอน และมีการวางแผนดำเนินการ รูปแบบของทรัพยากรประกอบด้วย เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์

ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตนหรือเฉพาะกลุ่มได้ ส่วนระบบการจัดส่งสื่อนั้นก็มีการใช้เทคโนโลยีนานาชนิดสำหรับระบบบริหารก็มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้นเพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โอชัว (Ochoa ; cited by Perry, 1983 : 6) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า เป็นการศึกษาที่มีการจัดระบบ การเลือกใช้สื่อการสอนทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายการศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้มี ศักยภาพที่จะครอบคลุมสภาพทางภูมิศาสตร์ได้มากกว่าระบบการศึกษาที่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

เคย์ (Kaye, 1985 : 1432) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกล ว่าเป็นการศึกษาซึ่งครูผู้สอนมิได้ปรากฏตัวในสถานที่ที่การศึกษานั้นเกิดขึ้น หรือเป็นการศึกษาที่ครูผู้สอนอาจปรากฏตัวเป็นบางครั้ง หรือเพื่อทำงานบางอย่าง โดยมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การอยู่ห่างกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
2. เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งอาจจะพบปะกับผู้เรียนเพื่อปฏิบัติงานหรือการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน เป็นต้น

ราวน์ทรี (Rowntree, 1981 : 71) ให้คำนิยามว่า “การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนมีการพบปะกันซึ่งหน้าน้อยครั้ง และการติดต่อกันจะกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์”

สำหรับนักการศึกษาในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกล ไว้ดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2529 : 5-7) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนทางไกล หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียน เรียนได้ด้วยตนเอง เรียนอยู่กับบ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ

ประยูร ศรีประสาธน์ (2534 : 59) กล่าวไว้ว่า “การศึกษาทางไกลเปิดโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่บุคคลต่าง ๆ ในทุกช่วงอายุอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตที่บุคคลสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง”

เพ็ญศรี ทวีสุวรรณ และอาชัญญา สิริยานนท์ (2534) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาทางไกลเป็นวิธีการจัดการศึกษาแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน ไม่จำเป็นต้องมาทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกัน กระบวนการเรียนการสอนจึงยึดหยุ่นตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน ทั้งในเรื่องเวลาเรียน สถานที่ และวิธีการเรียนการสอน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาทางไกล เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกับผู้สอนอยู่ห่างกัน เป็นระบบการเรียนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมจัดให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1.1 ระบบการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกลเป็นองค์คณะบุคคลที่มีการดำเนินงานที่เป็นระบบและมี ขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเปิดหลักสูตรหรือโครงการการศึกษาโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนและกระบวนการ ที่มีการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่รัฐกำหนด และเป็นที่ยอมรับในสังคมตลอดจนแวดวงวิชาการ ซึ่งในเรื่องนี้ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2534) ได้ถึงขั้นตอนการดำเนินงานของระบบการศึกษาทางไกล พอสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา

ในการเปิดสอนหลักสูตรหรือโปรแกรมต่าง ๆ ของสถาบันที่จัดการศึกษาทางไกล จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา โดยนำเอาความต้องการของสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาเพื่อทำให้สามารถทราบได้แท้จริงว่าเมื่อจัดการศึกษาขั้นแล้ว การศึกษานั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง และเพื่อให้ทราบชัดเจนว่าการศึกษาที่จะจัดขึ้นนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ และตัวผู้เรียนมีความมุ่งหวังจะได้รับความรู้ และประสบการณ์ในด้านใด

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในที่นี้ หมายรวมถึง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือโครงการการศึกษา ซึ่งจะได้อะไรจากการตีความผลที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์ตลอดจนการสำรวจความต้องการทางการศึกษา

3. การพัฒนาหลักสูตร

ในขั้นนี้สถาบันการศึกษาทางไกลจะดำเนินการโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรขึ้น ซึ่งจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ทั้งผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

4. การพิจารณาสื่อที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาทางไกล

สื่อการสอนทางไกลที่กำหนดขึ้นนั้นใช้สื่อหลายชนิด โดยที่สื่อแต่ละชนิดจะมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนหรือเสริมการเรียนรู้เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

5. การวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ในขั้นนี้สถาบันการศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนขึ้น คณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่วางแผนและพัฒนาสื่อการสอนในลักษณะของการเสนอรายละเอียดของเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเนื้อหาสาระที่เสนอนั้นจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ธรรมชาติของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ ปรัชญา แนวคิด และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในวิชาการด้านนั้น ๆ พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อแต่ละชนิดที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนนี้ด้วย

6. การผลิตสื่อการศึกษา

เมื่อได้มีการวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้ว หน่วยงานในสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษาทางไกล ก็จะรับเอาแผนและเนื้อหาสาระที่ได้รับการกำหนดขึ้นเป็นสื่อแต่ละประเภทไปดำเนินการทบทวนระบบและสื่อการศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น

7. การทดสอบระบบและสื่อการศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น

บางสถาบันการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการทดลองสื่อการเรียนการสอนมาก กล่าวคือ เมื่อมีการพัฒนาสื่อการสอนทุกประเภทแล้ว ก็จะผลิตเป็นชุดจำลองเพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนจำนวนน้อยก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในมาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา

8. การนำระบบการสอนและสื่อการศึกษาไปใช้

เมื่อมีการทดลองและปรับปรุงระบบการสอน และสื่อการศึกษาจนบรรลุผลแล้ว สถาบันการศึกษาจะนำสื่อการสอนที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการจัดการสอนจริง ๆ โดยการเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนต่อไป

9. การติดตามและประเมินผลการศึกษา

การติดตามและประเมินผลการศึกษาจะจัดทำใน 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เป็นการประเมินผลการเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน การประเมินผลการเรียนนี้อาจทำเพียงครั้งเดียวด้วยการสอบ

กรณีที่ 2 เป็นการประเมินระบบการศึกษา เพื่อที่จะทำให้ทราบว่า การดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามที่จัดทำอยู่นั้น ได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

2.1.2 ลักษณะของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

การเรียนทางไกล เป็นวิธีเรียนที่มุ่งพัฒนาความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีเรียนอย่างอิสระด้วยตนเอง การเรียนด้วยวิธีนี้ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้เรียนส่วนใหญ่ในระบบการศึกษาทางไกล จากการศึกษาของ เคย์ และรัมเบิล (Kaye and Rumble, 1981) ได้วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนตามมหาวิทยาลัยที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล 10 แห่ง พบลักษณะสำคัญของนักศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้มีอายุระหว่าง 20-40 ปี
2. ส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนในลักษณะที่เรียนบางช่วงเวลา
3. เป็นนักศึกษาผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
4. ใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนที่บ้าน
5. เป็นผู้มีแรงจูงใจในการเรียนสูง
6. นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่มีความด้อยกว่าทางสังคม
7. เป็นกลุ่มคนที่เรียนแบบสมัครเล่น หรือเรียนบางวิชาหรือบางเวลา

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2534 : 9-10) ได้กล่าวถึง ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาที่เรียนในระบบการศึกษาทางไกล สรุปได้ดังนี้

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนได้แน่นอน
2. ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนด้วยตนเองได้สำเร็จ
3. ต้องวางแผน จัดเวลาเรียน และยุทธวิธีการเรียน
4. ต้องพัฒนาทักษะการเรียนด้วยการอ่าน และวิเคราะห์ด้วยตนเองจากเอกสารการสอนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งการรับฟังและรับชมรายการกระจายเสียง และการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน เทปเสียงและวีดิทัศน์ การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติงานตามลำพัง หรือเข้าร่วมเป็นกลุ่ม
5. มีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริมด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาทหลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำหน้าที่เป็นวิทยากร และการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

2.2 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิด ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2521 เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งแรกที่ใช้ระบบการสอนทางไกล ยึดหลักการศึกษาดูตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ประกอบการอาชีพ และขยายโอกาสทางการศึกษาต่อสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคม โดยยึดปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ฝ่ายแนะแนว, 2536)

การใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษา โดยจัดสาระของหลักสูตรเป็นชุดวิชาที่บูรณาการเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ของวิชาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบ ในรูปของการสอน เรียกว่า "ชุดวิชา" แต่ละชุดวิชามีค่าไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ทวิภาค ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ชุดวิชาหนึ่งแบ่งหน่วยการสอนออกเป็น 15 หน่วย แต่ละหน่วยการสอนใช้เวลาศึกษาประมาณ 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

มหาวิทยาลัยฯ จัดการศึกษาเป็นระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่ง มี 2 ภาคการศึกษาปกติ แต่ละภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ในแต่ละภาคการศึกษา

นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนอย่างน้อย 1 ชุดวิชา แต่ไม่เกิน 3 ชุดวิชา จนกว่าจะครบจำนวนชุดวิชาตามหลักสูตรในสาขาวิชาที่ศึกษา ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เท่าของระยะเวลาการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน มี 4 ลักษณะ คือ

- หลักสูตรปริญญาโท
- หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี)
- หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง (2 และ 3 ปี)
- หลักสูตรประกาศนียบัตร (1 ปี)

โดยเปิดสอนใน 11 สาขาวิชา ดังนี้

- สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- สาขาวิชานิติศาสตร์
- สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- สาขาวิชานิติศาสตร์
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้รับรองคุณวุฒิเช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งอื่นทุกประการ

2.2.1 ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ใช้ระบบการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาวางศึกษาด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ เรียกว่า “ระบบการศึกษาทางไกล” นักศึกษาสามารถศึกษาจากสื่อการสอน ดังนี้

1. ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ วัสดุการศึกษาที่ทางมหาวิทยาลัยจัดส่งให้นักศึกษา ได้แก่ เอกสารการสอนประจำชุดวิชา แบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา เทปเสียงประกอบชุดวิชา และหนังสือหรือเอกสารอ่านประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เอกสารการสอนประจำชุดวิชา ประกอบด้วยคำอธิบายชุดวิชา วัตถุประสงค์ของชุดวิชา รายชื่อหน่วยการสอน วิธีการศึกษา แผนการสอนประจำหน่วย เนื้อหาสาระจัดอยู่ในรูปบทเรียนโปรแกรม

1.2 แบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกปฏิบัติ รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยการสอน แบบประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน กิจกรรมและแนวตอบ และแบบทดสอบประจำหน่วย

1.3 เทปเสียงประกอบชุดวิชา ซึ่งบางชุดวิชามีลักษณะเป็นคำบรรยาย หรือสนทนาหรือรูปแบบอื่นที่ไม่ซ้ำกับรายการวิทยุกระจายเสียง

1.4 หนังสือและเอกสารอ่านประกอบ เป็นหนังสือ เอกสารหรือบทความที่กำหนดไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาหรือแบบฝึกหัดประจำชุดวิชา เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความเข้าใจให้กับนักศึกษา หนังสือและเอกสารเหล่านี้ มหาวิทยาลัยจัดไว้ที่มุม มสธ. ในห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดทุกจังหวัด

2. ศึกษาจากรายการการสอนทางวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชา มีประมาณ 10 รายการ รายการละ 20 นาที การออกอากาศจะกำหนดเป็นตารางออกอากาศและส่งให้นักศึกษาทุกคน

3. ศึกษาจากรายการการสอนทางวิทยุโทรทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ประจำชุดวิชา มีประมาณ 3 รายการ รายการละ 30 นาที แต่ละรายการมีเนื้อหาต่อเนื่องกันเป็นชุด รายการตารางออกอากาศส่งให้นักศึกษาทุกคนเช่นกัน

4. ศึกษาจากสื่อโสตทัศน์ สื่อทัศน์เป็นสื่อการสอนที่มหาวิทยาลัยผลิตขึ้นสำหรับเสริมสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ สื่อสามมิติ เทปเสียง ภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ สื่อเหล่านี้จัดไว้ที่มุม มสธ. ทุกจังหวัด

5. ศึกษาจากการเข้ารับการสอนเสริม การสอนเสริมเป็นบริการทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา โดยจัดคณาจารย์ออกไปให้ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของชุดวิชาต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าฟังการสอนเสริมตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนด ได้ที่ศูนย์บริการการศึกษาจังหวัด (โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดทุกจังหวัด) ตามตารางการสอนเสริมที่จัดส่งให้นักศึกษา

6. ศึกษาจากการใช้บริการวีดิทัศน์ และเทปเสียงแทนการสอนเสริม มหาวิทยาลัยได้จัดวีดิทัศน์และเทปเสียง เพื่อใช้ประกอบหรือแทนการสอนเสริม โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมราย

ละเอียดในเอกสารการสอน การฉายวีดิทัศน์จัดไว้บริการที่ศูนย์บริการการศึกษาทุกจังหวัดและเทปเสียงแทนการสอนเสริมจัดไว้บริการที่มมม มสธ. ทุกจังหวัด

7. ศึกษาจากกิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์ ในบางชุดวิชาจะต้องเข้ารับการฝึกภาคปฏิบัติ ใช้เวลาศึกษาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงต่อชุดวิชา ตามแหล่งฝึกงานที่กำหนดไว้ตามระบุไว้ในหลักสูตร

2.2.2 การวัดและประเมินผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวการวัดและประเมินผลการศึกษาของนักศึกษาไว้ดังนี้

การวัดผลการศึกษา

มหาวิทยาลัย จัดแบ่งลักษณะเนื้อหาชุดวิชาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ชุดวิชาเชิงทฤษฎี และชุดวิชาเชิงปฏิบัติ เพื่อให้การวัดผลการศึกษาสอดคล้องกับลักษณะของชุดวิชา มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการฝึกปฏิบัติและการสอบไล่ประจำภาคการศึกษา ดังนี้

1. ชุดวิชาเชิงทฤษฎี มีคะแนนการฝึกปฏิบัติไม่เกินร้อยละ 20 และให้คะแนนสอบไล่ประจำภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. ชุดวิชาเชิงปฏิบัติ กำหนดการประเมินผลการศึกษา โดยถือคะแนนฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ และคะแนนสอบไล่ประจำภาคการศึกษาเป็นส่วนประกอบ โดยสาขาวิชาจะกำหนดสัดส่วนของคะแนนตามความเหมาะสมของแต่ละชุดวิชา

การประเมินผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยได้จัดลำดับชั้น การแสดงความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละชุดวิชา ดังนี้

ลำดับชั้น	คะแนน	ความหมาย	ค่า
H (Honour)	76-100	เกียรตินิยม	4.00
S (Satisfactory)	60-75	ผ่าน	2.30
U (Unsatisfactory)	ต่ำกว่า 60	ไม่ผ่าน	-
I (Incomplete)	-	ไม่สมบูรณ์	-

นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าสอบชุดวิชานั้นเป็นครั้งแรกจะได้สัญลักษณ์ I เมื่อเข้าสอบซ่อมจะได้ลำดับชั้นตามผลการสอบโดยไม่มีเครื่องหมาย * (ลำดับชั้นที่มีเครื่องหมาย * กำกับ แสดงว่าเคยสอบชุดวิชานั้นมาแล้วแต่ไม่ผ่าน) แต่ถ้าไม่ได้เข้าสอบซ่อม สัญลักษณ์ I จะเปลี่ยนเป็น U โดยอัตโนมัติ หรือการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดตามหลักสูตรไม่สำเร็จสมบูรณ์ในภาคการศึกษาที่จะลงทะเบียนเรียน

สำหรับการนับชุดวิชาสะสมเพื่อให้ครบตามหลักสูตรนั้น มหาวิทยาลัยจะนับเฉพาะชุดวิชาที่นักศึกษาสอบได้ ลำดับชั้น H และ S เท่านั้น โดยนักศึกษาเกียรตินิยมอันดับ 1 ต้องสอบได้ H เป็นจำนวน 3 ใน 4 ของชุดวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเกียรตินิยมอันดับ 2 จะต้องสอบได้ H เป็นจำนวน 2 ใน 4 ของชุดวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดตามหลักสูตร

จากการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ดังนั้น นักศึกษาทุกคนจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่จะศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง มีจุดมุ่งหมาย มีความตั้งใจ มีการวางแผน มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และมีการประเมินผลตนเองอยู่ตลอดเวลา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ด้านลักษณะส่วนตัว

สุธรรม จันทร์หอม (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และจากการสำรวจความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรียงลำดับ ได้แก่

1. สุภาพเรียบร้อย
2. ฉลาด ไหวพริบดี
3. มีคุณธรรมจรรยาบรรณ
4. ขยันหมั่นเพียร
5. ตั้งมั่นในตนเอง
6. มนุษย์สัมพันธ์ดี
7. ค้นคว้า หาคำความรู้
8. รับผิดชอบ
9. มีเมตตา กรุณา
10. มีเหตุผล และวิจารณ์ญาณ
11. มีสติ สุขุม รอบคอบ
12. เสียสละและช่วยพัฒนาสังคม
13. เป็นผู้ทำและอดทน
14. ความรู้ดี
15. มีความสามารถปฏิบัติงานได้
16. มีระเบียบวินัย
17. ซื่อสัตย์
18. ริเริ่ม สร้างสรรค์
19. รักอาชีพ รักการงาน
20. ปรับตัวและปรับปรุงตนเอง

อัญชลี สารรัตน์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นชายและหญิงในจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติ และเป็นบุตรคนแรก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มาจากครอบครัวที่มีบุตร 3 คน ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมี 46 ลักษณะ โดยลักษณะที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงมี 14 ลักษณะ ซึ่งลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีในระดับสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี 6 ลักษณะ คือ ระดับสติปัญญา นิัยการเรียนรู้ ชอบคบเพื่อนมีความจริงใจ ระดับการศึกษาของบิดา ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนในขณะที่อ่านหนังสือหรือทำการบ้าน และเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมการศึกษาในวันหยุด ส่วนการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียนมีดังนี้ คือ ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน ชอบนั่งทำงานจนเสร็จแล้วจึงลุก ตั้งใจเรียน และทำการบ้านสม่ำเสมอ บทเรียนที่ยากถ้าไม่เข้าใจจะไม่ยอมให้ผ่านไป วางแผนการอ่านหนังสือ และทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญขณะอ่านหนังสือ ชอบคบเพื่อนที่ร่าเริง ฉลาดมีเขาวนดี มีความรับผิดชอบ รักความเจริญก้าวหน้า และสนใจเรียน

อรนุช ศรีสะอาด (2535) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากการสำรวจความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยส่งแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ให้คณาจารย์ตอบว่าคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม มีอะไรบ้าง ประมาณ 10 ข้อความ พบว่า บุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เรียงอันดับความสำคัญมากไปหาน้อย 20 คุณลักษณะดังนี้ มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ ขยัน แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความรู้ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีระเบียบวินัย อดทนและเข้มแข็ง แต่งกายเรียบร้อย ช่วยเหลือส่วนรวม มีความเชื่อมั่นในตนเองในทางที่ถูกต้อง ฉลาดมีไหวพริบ เอื้อเฟื้อโอบอ้อมอารี มีความรอบคอบ สามัคคี ตรงต่อเวลา ใช้ภาษาได้ถูกต้องประหยัด

รัฐจวน คำชิรพิทักษ์ และบุญศรี พรหมพันธุ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” ในทรรศนะของบัณฑิตเอง ด้วยการศึกษาดูตัวประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในชีวิตและการทำงาน และเพื่อศึกษาลักษณะตัวประกอบสำคัญว่าประกอบด้วยตัวแปรย่อยสำคัญอะไรบ้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 852 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าตัวประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราชมี 7 ตัวประกอบ ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญมากที่สุด และรองลงไปตามลำดับ คือ บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณทาง บุคลิกภาพด้านอารมณ์ บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพด้านความอดทนและอดกลั้น และบุคลิกภาพทางสังคม โดยตัวประกอบสำคัญของ 7 ตัวประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรย่อยสำคัญ คือ บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความสามารถในการวางแผน และการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน และความศรัทธาต่อหน่วยงาน บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณประกอบด้วย ความอ่อนโยน และความอบอุ่น บุคลิกภาพด้านอารมณ์ประกอบด้วย อารมณ์ดี ไม่โกรธง่าย และไม่หวั่นไหวต่อคำพูด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย นักเบาเอาตัวในการทำงาน และสามารถต่อสู้และแสวงหาแนวทางเพื่อให้เกิดความสำเร็จ บุคลิกภาพด้านความอดทนและอดกลั้นประกอบด้วย มีความอดทนต่อปฏิกริยาที่เป็นปรปักษ์ และมีความอดทนกับผู้อื่น และบุคลิกภาพทางสังคมประกอบด้วย การชอบสังคมและชอบแสดงตัว

ด้านวิธีการศึกษา

ศศิธร แม้นสงวน (2523) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการมาเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ลักษณะการมาเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งแยกเป็นมาเรียนสม่ำเสมอที่มหาวิทยาลัย มาเรียนเป็นครั้งคราว ไม่ได้มาเรียนเลย และศึกษาด้วยตนเองที่บ้านหรือศึกษาทางวิทยุโทรทัศน์ ไม่ได้มาเรียนเลยแต่ติดตามฟังบรรยายสรุปจากศูนย์โครงการอาจารย์สัญญาจร พบว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ลักษณะการมาเรียนของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับคณะนิติศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ นั้น พบว่า ลักษณะการมาเรียนของนักศึกษาของแต่ละคณะระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วานิช มาลัย (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และวิธีการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เฉพาะสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ปีการศึกษา 2523 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 740 คน จากทุกภาคทางภูมิศาสตร์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนัก

ศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มี 7 ตัวแปร คือ ภาค อายุ ถิ่นที่ตั้งและชุมชนที่อยู่อาศัย ความต้องการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ การอ่านเอกสารการสอน วิธีการเข้ารับการสอนเสริม และจำนวนวันที่เตรียมตัวสอบ และเมื่อวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มี 4 ตัวแปร คือ การอ่านเอกสารการสอน ภาค ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติอยู่ และการดูรายการโทรทัศน์ และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มี 9 ตัวแปร คือ ภาค ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติอยู่ ศาสนา อายุ จำนวนปีที่ทำงาน ความต้องการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ การเคยหรือไม่เคยเข้ารับการอบรมจากสถาบัน การศึกษาวิชาชีพ การอ่านเอกสารการสอน และวิธีการเข้ารับการสอนเสริม

สุจิตรา จันทรสว่าง (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบภูมิหลังและวิธีการศึกษาของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาการจัดการ ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2523 สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปีการศึกษา 2525 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังของบัณฑิต เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ พบว่าสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เพศ อายุขณะศึกษา รายได้ประจำ อาชีพของบัณฑิต อาชีพของคู่สมรส เป็นตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนสาขาวิชาวิทยาการจัดการ วุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นตัวแปรที่มีความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านวิธีการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พบว่าตัวแปรที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ คือ การศึกษาเอกสารการสอน การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชา และการค้นคว้าหนังสืออื่นเพิ่มเติม โดยกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ส่วนสาขาวิชาวิทยาการจัดการ พบว่า การศึกษาเอกสารการสอนเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียว ที่มีความแตกต่างระหว่างบัณฑิตกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 และกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยของวิธีการศึกษาวิธีนี้สูงกว่ากลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำเช่นกัน จากการศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่าง ๆ เปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ พบว่าในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ตัวแปรคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างกันใน 2 กลุ่มนี้ คือ อายุกับรายได้ของบัณฑิต โดยกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ส่วนสาขาวิชาวิทยาการจัดการ ตัวแปรคู่ที่พบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ คือ การ

นำประสบการณ์การทำงานมาใช้ในการเรียน กับการดูรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชา โดยกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ คือ การนำประสบการณ์การทำงานมาใช้ในการเรียน กับการดูรายการโทรทัศน์ประกอบ ชุดวิชา โดยกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนสาขาวิชาวิทยาการจัดการ ตัวแปรคู่ที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ คือ การนำประสบการณ์การทำงานมาใช้ในการเรียน กับการดูรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชา โดยกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำมีความสัมพันธ์ทางลบ

งานวิจัยของศูนย์วิจัยและพัฒนาระหว่างชาติ (IDRC) และมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินระบบการสอนทางไกล : ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้จบการศึกษา โดยศึกษาจากบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และวิทยาการจัดการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เข้าศึกษาใน ปีการศึกษา 2533 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2525 และ 2526 จำนวน 7,493 คน พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ศึกษาเอกสารการสอนทันทีตั้งแต่ได้รับเอกสารการสอน มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ค่อยได้ศึกษาเอกสารการสอน เนื่องจากมีภารกิจมาก ไม่ค่อยมีเวลา โดยเกือบทั้งหมดจะศึกษาคนเดียวตามขั้นตอนที่กำหนด แต่ก็ไม่ได้ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน ส่วนการบันทึกสาระสำคัญและการทำกิจกรรมท้ายเรื่องนั้น จะทำเป็นบางส่วนเท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบกับแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ใช้อยู่ ผู้สำเร็จการศึกษาประมาณเกือบครึ่งมีความเห็นว่า การเรียนด้วยระบบนี้มีความยากเท่า ๆ กับการเรียนในระบบปกติ รองลงมาเห็นว่ายากกว่าการเรียนในระบบปกติ และส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ที่ได้รับนั้นเท่าเทียมการเรียนในระบบปกติ และการที่จะเรียนในระบบทางไกลให้ได้ผลดีมากที่สุดนั้น ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า การเรียนด้วยตนเองเป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุด

พรทิพย์ สุวันทรวัฒน์ (2530) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในขณะที่กำลังศึกษาโดยจำแนกตามสาขาวิชา ระดับคะแนนและลักษณะภูมิสำเนา กลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษา ในภาคการศึกษา 2527 และ 2528 จำนวน 317 คน โดยแบบสอบถาม พบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช ใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นทรัพยากรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในระดับมาก ได้แก่ เอกสารการสอนชุดวิชา เทปตลับประกอบเอกสารการสอนชุดวิชา ในระดับปานกลาง ได้แก่ แบบฝึกปฏิบัติเอกสารการสอนชุดวิชา ส่วนแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ ที่บัณฑิตใช้ในระดั้มาก ได้แก่ ความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ส่วนตัว ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้จากการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน และจากการอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เพื่อนร่วมงาน และจากการอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต่างสาขาวิชาใช้แหล่งสารนิเทศ ที่เป็นทรัพยากรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้แก่ เอกสารการสอนชุดวิชา แบบฝึกปฏิบัติ เอกสารการสอนชุดวิชา เทปตลับประกอบเอกสารการสอนชุดวิชา รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และการเข้ารับบริการการสอนเสริม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ บัณฑิตใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ส่วนตัว การสนทนากับเพื่อนนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การขอคำปรึกษาหรือสนทนากับอาจารย์ การขอคำปรึกษาหรือสนทนากับวิทยากรหรือผู้นำในท้องถิ่น การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดระดับโรงเรียนในจังหวัด และการอ่านวารสารประเภทวิชาการ และสารคดีบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่างกัน ใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นทรัพยากรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้แก่ เอกสารการสอนชุดวิชา และแบบฝึกปฏิบัติเอกสารการสอนชุดวิชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนต์ผกา เกียรติภักติกุล (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่สอบผ่านมีพฤติกรรม การใช้สื่อที่แตกต่างจากกลุ่มที่สอบไม่ผ่าน คือ นักศึกษาที่สอบผ่านอ่านเอกสารการสอน ทำแบบฝึกปฏิบัติ ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน ทำการบันทึกสาระสำคัญ ทำกิจกรรมท้ายเรื่อง และทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียน มากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่สอบไม่ผ่าน ส่วนพฤติกรรมการอ่านทบทวนเอกสารการสอน การอ่านทบทวนแบบฝึกปฏิบัติที่ได้ทำแล้ว การดูรายการโทรทัศน์ประจำชุดวิชา และการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงประจำชุดวิชาของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จการศึกษา ตามเวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์หาตัวแปรในการจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จการศึกษา ขั้นตอนที่สองเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 1,583 คน แบ่งวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่มศาสตร์และหลักสูตร โดยกลุ่มด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกโดยวิธีตรง (Direct Method) ส่วนกลุ่มด้านมนุษยศาสตร์ วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้ t -test และ χ^2 -test ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรที่ปรากฏน้ำหนักในสมการจำแนก โดยมีค่าน้ำหนักสูงสุด ถึงค่าประมาณครึ่งหนึ่งของน้ำหนักสูงสุด จำแนกตามกลุ่มศาสตร์และหลักสูตรได้ ดังนี้

1.2 กลุ่มสังคมศาสตร์หลักสูตร 3 ปี มี 5 ตัวแปร คือ อายุ ความมีวินัยในตนเอง การจดบันทึก ลักษณะและวิธีการอ่าน และความสัมพันธ์ของงานกับสาขาวิชาที่เรียน

1.3 กลุ่มสังคมศาสตร์หลักสูตร 4 ปี มี 2 ตัวแปร คือ ความมีวินัยในตนเอง และการวางแผนการเรียน

1.4 กลุ่มวิทยาศาสตร์ 2 ปี มี 4 ตัวแปร คือ การศึกษาพื้นฐาน การจดบันทึก การวางแผนการเรียน และสภาพทางเศรษฐกิจ

1.5 กลุ่มวิทยาศาสตร์ 4 ปี มี 2 ตัวแปร คือ อายุและการวางแผนการเรียน

1.6 กลุ่มมนุษยศาสตร์ 2 ปี มี 3 ตัวแปร ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่สำเร็จ และไม่สำเร็จตามเวลาของหลักสูตร คือ ความมีวินัยในตนเอง ภาระการทำงาน และความสัมพันธ์ของงานกับสาขาวิชาที่เรียน

2. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนที่นำเสนอในการวิจัย คือ การสร้างชุดพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล พบว่า ชุดพัฒนาทั้ง 6 เรื่องสามารถทำให้นักศึกษามีความสามารถทางการเรียนในแต่ละเรื่องที่ได้ศึกษาได้ โดยคะแนนสอบหลังใช้ชุดพัฒนาสูงกว่าก่อนใช้ชุดพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรีพร พูลสงวน (2539) ได้ทำการศึกษาวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยศึกษากับนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 1,347 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่นักศึกษาใช้ศึกษามากที่สุด คือเอกสารการสอน โดยส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านแต่ละชุดวิชา 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในช่วงเวลากลางคืนก่อนนอนที่บ้านหรือที่พัก และ นักศึกษามีการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันน้อยลง 7 กิจกรรม ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทนิตยสารบันเทิง การไปร่วมสังสรรค์กับเพื่อน การไปเที่ยวกับเพื่อน การไปงานเลี้ยงหรืองานสมาคม การชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุเพื่อความบันเทิง การไปเที่ยว ณ สถานที่ต่าง ๆ และการนอนและการพักผ่อน สำหรับการศึกษาด้วยตนเอง นักศึกษามีกระบวนการศึกษาด้วยตนเองโดยมีการปฏิบัติกิจกรรมกำหนดเป้าหมายการศึกษา การศึกษาตามแผนที่กำหนด การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และการติดตามและประเมินตนเองในระดับมากและปานกลาง ส่วนการวางแผนการศึกษาการปฏิบัติในระดับปานกลางและน้อย ส่วนกลวิธีการศึกษาด้วยตนเองที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การอ่านเอกสารการสอนเมื่อคิดว่าพร้อม การพยายามหาส่วนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การหาคำจำกัดความหรือใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าและจดบันทึกหรือขีดเส้นใต้ไว้ และศึกษาเปรียบเทียบวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับตัวแปรเพศ ภูมิฐานะ อาชีพ ภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว วุฒิศึกษาเดิม และสาขาวิชา นอกจากนั้นได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาวิธีการศึกษาด้วยตนเองเพื่อผลสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมประจำวัน การศึกษาตามสื่อที่มหาวิทยาลัยจัดให้ครบถ้วน

วิชา นอกจากนี้ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาวิธีการศึกษาด้วยตนเองเพื่อผลสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา โดยมีการปรับกิจกรรมประจำวัน การศึกษาตามสื่อที่มหาวิทยาลัยจัดให้ครบถ้วน ควรใช้เวลาในการศึกษาอย่างน้อยวันละ 1-2 ชั่วโมง ควรฝึกการควบคุมตนเอง ฝึกทักษะในการศึกษาด้วยตนเอง และควรมีโอกาสพบปะเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน ในด้านของมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงสื่อการศึกษา จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักศึกษาใฝ่รู้ จัดบริการการศึกษาให้กว้าง โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ในด้านอาจารย์ ควรมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการทางวิชาการแก่นักศึกษาโดยเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยความรวดเร็วโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย

ด้านการงาน

กานดา สื่อสุทธิวิบูลย์ (2523) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของมหابัณฑิตทางการวิจัยการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ผลการปฏิบัติงานทุกด้านของมหابัณฑิตทางการวิจัยการศึกษาในทัศนะของตนเองระหว่างมหابัณฑิตที่ได้เกียรตินิยมเมื่อสำเร็จปริญญาตรีกับมหابัณฑิตที่ไม่ได้เกียรตินิยม แตกต่างกัน ยกเว้นด้านบุคลิกภาพของนักวิจัย ซึ่งกลุ่มมหابัณฑิตที่ได้เกียรตินิยมเมื่อสำเร็จปริญญาตรี เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนอยู่ในเกณฑ์สูงมากกว่าความเห็นของกลุ่มมหابัณฑิตที่ไม่ได้เกียรตินิยม

วิthur นิลอุบล (2530) ประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ พบว่า การทำงานของบัณฑิตส่วนมาก (ร้อยละ 74) จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากและดีกว่าบัณฑิตจากสถาบันอื่น การทำงานของบัณฑิตเป็นที่พอใจของหัวหน้างานโดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบในการทำงาน การมีจริยธรรมต่อหน้าที่การงาน ความกระตือรือร้น และการปฏิบัติงานที่ใช้ภาษาอังกฤษ

คณะอนุกรรมการโครงการวิจัย เรื่องบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทบวงมหาวิทยาลัย (2530) ได้วิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิต เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน และประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติงานพร้อมทั้งจุดเด่นและจุดบกพร่องของบัณฑิต และศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการใช้ความรู้ และหลักสูตร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระบบจำกัดรับใน ปีการศึกษา 2526 จำนวน 930 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายจ้างของบัณฑิตเหล่านั้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามบัณฑิตและแบบสอบถามนายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และนำเสนอผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลในเชิงเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตและผู้จ้างงานระหว่างหน่วยงาน

ภาครัฐบาลและภาคเอกชนในด้านบุคลิกภาพของบัณฑิต พบว่า ทางด้านบุคลิกภาพนั้นภาครัฐและเอกชนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน โดยเน้นคุณลักษณะสำคัญตรงกัน คือ มีความรับผิดชอบ ขยันอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้จ้างงานในเอกชนยังแสดงความต้องการเพิ่มเติมในคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น การกล้าแสดงออก การตรงต่อเวลา การมีเหตุผล และการมีเจตคติที่ดีต่องาน และนายจ้าง นอกจากนั้นได้เสนอคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบัณฑิต ไว้ 22 ข้อด้วย

ประนอม ภูมิรัตนจรินทร์ (2534) ติดตามผลครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษาจุฬา พบว่า มหาบัณฑิตมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตเห็นว่า มหาบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษามีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเป็นนักวิชาการ และความเป็นผู้นำในระดับมาก

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมรี หลุยส์ สเปนเซอร์ (Spencer, 1970) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวประกอบที่สามารถใช้ทำนายความสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอาร์คันซอล ตัวแปรอิสระ คือ ตัวประกอบทางการศึกษาและประวัติส่วนตัว ตัวแปรตาม คือ แด้มเจเลียสสะสมตลอด 3 ปี พบว่า วิธีการคัดเลือกนักศึกษาโดยใช้แด้มเจเลียสสะสมของห้องเรียน เตรียมเภสัชศาสตร์เป็นเครื่องทำนายความสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ได้ดีที่สุด

ซาเวจ (Savage, 1972) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ ปีที่ 1- 4 ทั้งชายและหญิงของโรงเรียนแพทย์โทนี แห่งรัฐนิวคาสเซิล ในปี 1970 จำนวน 113 คน เป็นชาย 70 คนหญิง 43 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ 16 P.F ของแคลเทิล พบว่า นักศึกษาแพทย์มีคะแนนบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ คือ มีบุคลิกภาพก่อนทั้งมีเชาวน์ปัญญาสูง เป็นอิสระ และหัวรั้น ค่อนข้างจะมีเหลี่ยมคม เป็นนักทดลองชอบวิพากษ์วิจารณ์ และเสรีนิยม ค่อนข้างจะไม่ทำตามกฎ และจะมีความขัดแย้งในตนเองและขาดวินัย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์กลุ่มเรียนดีกับกลุ่มเรียนอ่อน ปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์ที่เรียนดี มีบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมากกับบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว แต่สำหรับนักศึกษาแพทย์กลุ่มเรียนอ่อนจะมีบุคลิกภาพค่อนข้างสรวมอารมณ์มั่นคง เป็นอิสระ หัวรั้น ทำตาม ขี้อาย ระวัง ขัดแย้งในตนเองและเครียดมากกว่านักศึกษาแพทย์กลุ่มเรียนดี

ไบรอันท์ (Bryant, 1972) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนที่มีความเชื่อต่างกัน โดยให้ครูบรรยายลักษณะของนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนกับนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน กลุ่ม 20 คน พบว่าครูสามารถอธิบายว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีวินัยแห่งตนมากกว่า ปรับตัวได้ดีกว่า มีผลสัมฤทธิ์และมีความอดทนมากกว่าเด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

เล็กซ์ (Lex, 1975) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยอินเดียยากับนักศึกษาสองกลุ่ม โดยใช้วิธีการเรียนต่างกัน คือ กลุ่มทดลองใช้การเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม และกลุ่มควบคุมใช้การเรียนแบบเดิม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทั้งสอง นักศึกษากลุ่มทดลองรู้สึกพอใจกับประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและรู้สึกอิสระในการเรียน

เบบบ์ (Bebb, 1979) ได้ศึกษาพัฒนาการและการประเมินผลโปรแกรมการเรียนแบบเปิดทางไปรษณีย์สำหรับงานอาชีพเอกชน โดยทดลองในสถาบันงานอาชีพเอกชนที่รัฐไม่ได้ให้เงินอุดหนุน เพื่อศึกษาว่าสถาบันเหล่านั้นสามารถพัฒนาโปรแกรมทางไปรษณีย์ที่มีคุณภาพเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และมีมาตรฐานตามเกณฑ์ของคณะกรรมการบริหารการสอนหรือไม่ พบว่าโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีความสมบูรณ์เพียงพอ มีลักษณะเปิดพร้อมเป็นไปตามความต้องการของสมาชิกและนักศึกษาทั่วไป

โดแนลด์สัน (Donaldson, 1983) ได้ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาดุ๊กปีบัณฑิต สาขาการให้คำปรึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอาร์คันซอ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า มีความเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใจ ทางด้านผู้บังคับบัญชามีความพอใจในความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา แต่ก็ได้นัดให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และตระหนักถึงประสบการณ์ในชีวิตจริงมากขึ้นกว่าเดิม

เบนเน็ต (Bennet, 1984) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของดุ๊กปีบัณฑิตสาขาให้คำปรึกษา จากมหาวิทยาลัยไอโฮโอ พบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินดุ๊กปีบัณฑิตในหัวข้อคุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และความก้าวหน้าทั้งในด้านการศึกษาและการปฏิบัติงาน และเสนอให้มีการเพิ่มทักษะทางด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษา การบริหาร และการฝึกงาน

ดิกแมน (Digman, 1989) ได้ทำการศึกษาจากผลงานด้านบุคลิกภาพของบุคคลที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา แล้วนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานทางบุคลิกภาพของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างชาติหรือต่างภาษา ย่อมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การแสดงตัว/การเก็บตัว (Extraversion / Introversion) ความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (Conscientiousness) ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) และสติปัญญา (Intellect) โดยดิกแมนได้ติดตามและทำการศึกษาต่อมาเป็นลำดับ พบว่า ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้ใหญ่ คุณลักษณะบุคลิกภาพที่ใช้ประเมินบุคคลจะเกิดจากองค์ประกอบ 5 ประการเสมอ จนได้รับการยอมรับว่าเป็น 5 องค์ประกอบที่สำคัญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) เป็นการศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน และศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตศึกษานิยมที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บัณฑิตศึกษานิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ที่สำเร็จการศึกษารุ่นปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 172 คน ดังตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่เป็นบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2
จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษา

ปีการศึกษา	ศิลปศาสตร์		นิเทศศาสตร์		ศึกษาศาสตร์		วิทยาการการจัดการ		นิติศาสตร์		รัฐศาสตร์		เศรษฐศาสตร์		คหกรรม		วิทย์สุขภาพ		ส่งเสริมเกษตร		รวม
	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	ก1	ก2	
	2530	-	-	-	7	-	5	1	9	-	9	2	6	1	3	-	-	-	1	-	
2531	-	-	-	1	-	4	-	4	1	6	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	20
2532	-	-	-	-	-	2	-	1	-	4	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	10
2533	-	2	-	1	-	-	2	1	-	6	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	15
2534	-	1	-	4	-	-	-	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	14
2535	-	2	-	-	-	1	2	3	-	4	1	4	-	-	-	-	1	2	1	-	21
2536	-	-	-	-	-	2	-	1	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	8
2537	-	-	-	2	-	1	-	3	1	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	14
2538	-	-	-	4	-	-	3	1	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	15
2539	-	-	-	1	-	-	-	2	1	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	9
รวม	-	5	-	20	-	15	8	26	4	51	4	15	1	9	-	1	1	6	2	4	172

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540

กลุ่มที่ 2 ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้จ้างงานที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 172 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและแบบสอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีข้อความครอบคลุมตัวแปรในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการทำงาน โดยดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิต ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ลักษณะและการปฏิบัติของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเกียรตินิยม รวมทั้งการจัดการศึกษาระบบทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและออกแบบการวิจัย และรวบรวมเป็นข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำข้อมูลการสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษานิยม ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชได้ดำเนินการสัมภาษณ์ไว้แล้วจากเทปบันทึกมาประมวลเป็นบทสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ง) และข้อมูลซึ่งค้นคว้ามาตามข้อ 1 มาสร้างข้อกระทงคำถามและแบบกรอกข้อมูล โดยให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา

2.3 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ฉบับ ตามกลุ่มประชากร ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษานิยม ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ (Check list) มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของพระองค์เจ้ารัชสี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ซึ่งได้นำมาขยายความอธิบายลักษณะดังกล่าวไว้ 6 ด้าน มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 34 ข้อ ดังนี้

1. ภาษาดี	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 1-4	รวม	4	ข้อ
2. ประพฤติดี	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 5-16	รวม	12	ข้อ
3. รสนิยมดี	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 17-22	รวม	6	ข้อ
4. มีความคิดวิจารณ์ญาณ	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 23-26	รวม	4	ข้อ
5. รักความก้าวหน้า	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 27-30	รวม	4	ข้อ
6. นำความรู้ไปปฏิบัติ	ได้แก่	ข้อคำถามที่ 31-34	รวม	4	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และให้ค่าคะแนน ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นประจำ ทุกครั้ง
- 4 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อย ๆ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อยพอสมควร
- 2 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บางครั้ง
- 1 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวิธีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัย ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล ได้แก่ งานวิจัยของทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) มนต์ผกา เกียรติภักติกุล (2535) สุจิตรา จันทร์สว่าง (2528) และวานิช มาลัย (2527) มีข้อคำถามทั้งหมด 37 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ให้ค่าคะแนน ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นประจำ ทุกครั้ง
- 4 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อย ๆ
- 3 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อยพอสมควร
- 2 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บางครั้ง
- 1 หมายถึง ปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทบวงมหาวิทยาลัย (2530) ซึ่งได้เสนอคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบัณฑิตไว้ และงานวิจัยของรณจวน คำชิรพิทักษ์ และบุญศรี พรหมมาพันธ์ เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพ ที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีข้อคำถามทั้งหมด 33 ข้อดังนี้

1. คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบัณฑิต ได้แก่ ข้อคำถามที่ 1-19 รวม 19 ข้อ
2. บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ ข้อคำถามที่ 20-33 รวม 14 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และให้ค่าคะแนน ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น น้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยัมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช รายละเอียดข้อคำถาม แบ่งเป็น 2 ตอน โดยใช้ข้อคำถามเดียวกับของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยั มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช ในเรื่องลักษณะส่วนตัวและด้านการปฏิบัติงาน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยั ใช้ข้อคำถามเดียวกับของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยั มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช ในเรื่องลักษณะส่วนตัว ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การตรวจให้คะแนนมีค่า ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นเป็นประจำ
- 4 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นบ่อย ๆ หรือเกือบเป็นประจำ
- 3 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นบ่อยพอสมควร
- 2 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น น้อยที่สุดหรือไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยั ใช้ข้อคำถามเดียวกับของบัณฑิตศึกษาดิเรกนินยั มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราชในด้านการปฏิบัติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การตรวจให้คะแนน ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณสมบัติตามข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณสมบัติตามข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณสมบัติตามข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณสมบัติตามข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณสมบัติตามข้อความนั้น น้อยที่สุด

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องในด้านเนื้อหา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.5 นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล
หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ สำนักทะเบียนและวัดผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ
อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช
รองคณบดีฝ่ายวางแผน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์
อาจารย์ประจำศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ สำนักทะเบียนและวัดผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
6. นางสาวจิตรา เตมียี
หัวหน้าฝ่ายบัณฑิตศึกษา สำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2.6 นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว นำแบบสอบถามฉบับที่ 1 ไปทดลองใช้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และที่สำเร็จการศึกษาในรอบปีการศึกษา 2538 เลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.8 ขึ้นไป สาขาวิชาละ 3 คน และเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เพื่อสะดวกต่อการเก็บข้อมูล โดยติดต่อขอรายชื่อ-ที่อยู่จากสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามฉบับที่ 2 ไปทดลองใช้กับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตกลุ่มดังกล่าว จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ ลี เจ. ครอนบาช (Lee J. Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านลักษณะส่วนตัว = 0.93 และ 0.96 ด้านวิธีการศึกษา = 0.90 และด้านการปฏิบัติงาน = 0.96 และ 0.80 ตามลำดับ

2.7 ปรับปรุงแบบสอบถามในด้านภาษาให้ชัดเจนขึ้น แล้วนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นบัณฑิตศึกษาระดับ 1 และระดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ซึ่งสำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2530-2539 จำนวน 172 คน และผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาระดับ 1 และระดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช จำนวน 172 คน ตามที่อยู่ของบัณฑิต โดยติดต่อขอรายชื่อและที่อยู่ของบัณฑิตดังกล่าว จากหนังสือทำเนียบรุ่นบัณฑิตในแต่ละปีการศึกษา จากสมาคมสุโขทัยธรรมาราช และนำมาคัดเฉพาะรายชื่อและที่อยู่ของบัณฑิตศึกษาระดับ 1 และระดับ 2 เท่านั้น

3.2 การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้กับประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม คือ แบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับบัณฑิตศึกษาระดับ 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พร้อมทั้งแนบแบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาระดับ 1 ไปพร้อมกัน เพื่อขอให้บัณฑิตศึกษาระดับ 1 ส่งมอบฉบับที่ 2 ให้แก่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาด้วยโดยส่งเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2541 ทั้งนี้ ให้ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองพร้อมติดแสตมป์ไปด้วย

3.3 ภายหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 45 วัน มีผู้ตอบกลับประมาณ 60 % ผู้วิจัยจึงได้ทำหนังสือติดตามทวงถามเป็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2541 และรอการตอบกลับอีก 45 วัน รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณ 90 วัน จากการติดตามทวงถามได้รับการติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อให้ไปเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 344 ฉบับ แบ่งเป็นประชากรกลุ่มที่ 1 คือ บัณฑิตศึกษาระดับ 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช จำนวน 172 ฉบับ ได้รับกลับคืนและเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ใช้ได้ทั้งสิ้น 141 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.97 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 และประชากรกลุ่มที่ 2 คือ ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาระดับ 1 จำนวน 172 ฉบับ ได้รับกลับคืนและเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ใช้ได้ทั้งสิ้น 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.23 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียดการแจกแบบสอบถามและได้รับคืนของจำนวนประชากรที่เป็น
ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตศึกษานิยม

สาขา ปีการศึกษา	ศิลป ศาสตร์	นิเทศ ศาสตร์	ศึกษา ศาสตร์	วิทยา การจัด การ	นิติ ศาสตร์	รัฐ ศาสตร์	เศรษฐ ศาสตร์	คห กรรม	วิทย์ สุขภาพ	ส่งเสริม เกษตร	รวม
	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)	แจก (รับคืน)
2530	-	7 (5)	5 (4)	10 (10)	9 (8)	8 (6)	4 (2)	-	1 -	2 (1)	46 (35) 78.26%
2531	-	1 (-)	4 (3)	4 (4)	7 (5)	2 (1)	1 (1)	-	-	1 (1)	20 (16) 80.00%
2532	-	-	2 (-)	1 (1)	4 (3)	1 (1)	2 (2)	-	-	-	10 (7) 70.00%
2533	2 (1)	1 (-)	-	3 (2)	6 (4)	-	1 (1)	-	1 (1)	1 (1)	15 (11) 73.33%
2534	1 (-)	4 (3)	-	1 (1)	6 (5)	-	-	-	2 (2)	-	14 (11) 78.57%
2535	2 (2)	-	1 (1)	5 (5)	4 (4)	5 (4)	-	-	3 (3)	1 (1)	21 (20) 95.24%
2536	-	-	2 (1)	1 (-)	4 (4)	-	1 (-)	-	-	-	8 (5) 62.50%
2537	-	2 (2)	1 (1)	3 (2)	7 (7)	1 (-)	-	-	-	-	14 (12) 85.71%
2538	-	4 (4)	-	4 (2)	4 (4)	2 (2)	-	-	-	1 (-)	15 (12) 80.00%
2539	-	1 (1)	-	2 (2)	4 (3)	-	1 (1)	1 (1)	-	-	9 (8) 88.88%
รวม	5 (3)	20 (16)	15 (10)	34 (29)	55 (47)	19 (14)	10 (8)	1 (1)	7 (6)	6 (4)	172 (138) 80.23%

ตารางที่ 4 สรุปกลุ่มประชากรที่แจกแบบสอบถามและได้รับคืน

กลุ่มประชากร	จำนวนที่แจกแบบสอบถาม			จำนวนที่ได้รับคืน			คิดเป็นร้อยละ
	ก1	ก2	รวม	ก1	ก2	รวม	
1. บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 และอันดับ 2	20	152	172	18	123	141	81.97
2. ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้อง ใกล้ชิดกับบัณฑิต เกียรตินิยม มสธ.	20	152	172	17	121	138	80.23
รวม			344			279	81.10

ก1 หมายถึง บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1

ก2 หมายถึง บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) มีกระบวนการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 ข้อมูลความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เปรียบเทียบกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติ

ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.4 การแปลค่าของมาตราส่วนประมาณค่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ที่ใช้วัดโดย มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้กำหนดค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์การแบ่งของประคอง กรรณสูตร (2539) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด/ปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก/ปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง/ปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย/ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด/ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่เคยเลย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการปฏิบัติงาน ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา เบื้องต้นที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตอนที่ 2 ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตอนที่ 3 การปฏิบัติเกี่ยวกับด้านวิธีการศึกษาของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตอนที่ 5 ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม
- ตอนที่ 6 คุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม
- ตอนที่ 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม กับผู้บังคับบัญชา เบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในด้านลักษณะส่วนตัวและด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปี 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปรากฏผลดังตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 สถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สถานภาพ	จำนวน (N = 141)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	110	78.0
หญิง	31	22.0
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	2	1.4
25 - 35 ปี	47	33.3
36 - 45 ปี	68	48.2
46 - 55 ปี	19	13.5
56 ปีขึ้นไป	5	3.5
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	64	45.4
ภาคกลาง	16	11.3
ภาคเหนือ	22	15.6
ภาคใต้	19	13.5
ภาคตะวันตก	1	0.7
ภาคตะวันออก	5	3.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14	9.9
หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา		
ปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี	36	25.5
ปริญญาตรีต่อเนื่อง 3 ปี	42	29.8
ปริญญาตรี 4 ปี	63	44.7

ตาราง (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (N = 141)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับก่อนเข้าศึกษาใน มสธ.		
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	10	7.1
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	43	30.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21	14.9
ปริญญาตรี	61	43.3
ปริญญาโท	4	2.8
ปริญญาเอก	2	1.4
อาชีพก่อนเข้าศึกษาใน มสธ.		
ข้าราชการ	88	62.4
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	7.1
ลูกจ้างของหน่วยราชการ	1	0.7
พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน	22	15.6
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	5	3.5
ค้าขาย	3	2.1
เกษตรกร	6	4.3
อื่น ๆ	6	4.3
งานที่ทำก่อนหรือระหว่างศึกษาตรงกับสาขาวิชา ที่ศึกษาใน มสธ. หรือไม่		
ตรง	48	34.0
ไม่ตรง	93	66.0
ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษา		
ตนเอง	127	90.1
บิดา	1	0.7
มารดา	2	1.4
ญาติพี่น้อง	3	2.1
ตนเองและมารดา	1	0.7
ตนเองและคู่สมรส	1	0.7
บิดาและมารดา	2	1.4
ตนเอง บิดา และมารดา	3	2.1
ตนเอง มารดา และญาติพี่น้อง	1	0.7

จากตารางที่ 5 พบว่าบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 78.0 และ 22.0 ตามลำดับ อายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 48.2) รองลงมาอายุระหว่าง 25 - 35 ปี (ร้อยละ 33.3) และอายุต่ำกว่า 25 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.4) บัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล (ร้อยละ 45.4) รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 15.6) และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตกน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.7) ตามลำดับ ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี (ร้อยละ 44.7) มากที่สุด และปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 25.5) มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 43.3) รองลงมามีวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 30.5) และมีวุฒิปริญญาเอกน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.4) สำหรับอาชีพก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ 62.4) รองลงมา เป็นพนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน (ร้อยละ 15.6) และเป็นลูกจ้างของหน่วยราชการน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.7) ส่วนงานที่บัณฑิตเกียรตินิยมทำอยู่ก่อนหรือในระหว่างศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชปรากฏว่าไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา (ร้อยละ 66.0) และส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 90.1) รองลงมา (ร้อยละ 2.1) เป็นบิดามารดาและญาติพี่น้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 อาชีพของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถานภาพ	จำนวน (N = 141)	ร้อยละ
การเปลี่ยนอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว		
ไม่เปลี่ยนอาชีพ	105	74.5
เปลี่ยน เป็นอาชีพ		
ข้าราชการ	6	4.3
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	2.8
ลูกจ้างของหน่วยราชการ	2	1.4
พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน	6	4.3
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	4	2.8
ค้าขาย	1	0.7
เกษตรกร	-	-
อื่น ๆ (ข้าราชการบำนาญ ทนายความ แพทย์ นักโทษ และไม่ประกอบอาชีพ)	13	9.2
งานที่ทำอยู่ปัจจุบันตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาหรือไม่		
ตรง	15	10.6
ไม่ตรง	21	14.9
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
พนักงาน	22	15.6
ผู้บริหารระดับต้น	37	26.2
ผู้บริหารระดับกลาง	33	23.4
ผู้บริหารระดับสูง	6	4.3
อื่น ๆ (เจ้าของกิจการ อาจารย์ และนักวิชาการ)	43	30.5
ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปัจจุบัน		
1 - 5 ปี	30	21.3
6 - 10 ปี	26	18.4
11 - 15 ปี	31	22.0
16 - 20 ปี	24	17.0
มากกว่า 20 ปี	30	21.3

จากตารางที่ 6 พบว่าบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแล้วส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนอาชีพ (ร้อยละ 74.5) หากมีการเปลี่ยนอาชีพ ส่วนใหญ่เปลี่ยนอาชีพเป็นข้าราชการและพนักงาน “บริษัท/ห้างร้านเอกชน (ร้อยละ 4.3) สังเกตได้ว่าเปลี่ยนเป็นอาชีพค้าขายน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.7) ปัจจุบันส่วนใหญ่ทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา (ร้อยละ 14.9) และงานส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการ อาจารย์ และนักวิชาการมากที่สุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมาเป็นผู้บริหารระดับต้น (ร้อยละ 26.2) แต่เป็นผู้บริหารระดับสูงน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.3) บัณฑิตฯ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 11 - 15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 22.0) รองลงมาอยู่ระหว่าง 1-5 ปี และมากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 21.3) และอยู่ระหว่าง 16 - 20 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 17.0)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้จากแบบสอบถามบัณฑิตเกียรตินิยม ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D	
<u>ด้านภาษา</u>			
1. มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียน ติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.03	0.84	มาก
2. มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย	4.27	0.60	มาก
3. มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง	3.60	0.86	มาก
4. มีความสามารถในการอธิบาย เผยแพร่ ความคิดของตนเองได้	3.92	0.83	มาก
<u>ด้านความประพฤติ</u>			
5. มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ	4.52	0.63	มากที่สุด
6. ตรงต่อเวลา รักษาเวลา	4.47	0.70	มาก
7. มีความอดทน	4.27	0.71	มาก
8. สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ	4.34	0.68	มาก
9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.45	0.64	มาก
10. มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ	4.08	0.85	มาก
11. มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและส่วนรวม	4.09	0.75	มาก
12. มีความเมตตากรุณา	4.34	0.68	มาก
13. ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น	4.50	0.70	มากที่สุด
14. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส	3.96	0.84	มาก
15. มีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์	4.42	0.63	มาก
16. ชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสร้างสรรค์	3.03	0.97	ปานกลาง

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D	
ด้านรสนิยม			
17. แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ	4.08	0.81	มาก
18. รักษาความสะอาดเรียบร้อย	4.25	0.77	มาก
19. นิยมความสวยงาม	3.86	0.91	มาก
20. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ	4.06	0.88	มาก
21. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	3.96	0.80	มาก
22. มีความประหยัด	4.08	0.79	มาก
ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ			
23. มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม	3.94	0.70	มาก
24. มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	4.16	0.65	มาก
25. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบสามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ	4.13	0.58	มาก
26. มีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์เลือกสรรความรู้ การย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ	4.11	0.60	มาก
ด้านรักความก้าวหน้า			
27. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	3.91	0.72	มาก
28. มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	4.39	0.70	มาก
29. มีความสามารถในการค้นคว้าความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่	4.07	0.75	มาก
30. มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์ หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	3.42	0.85	ปานกลาง
ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ			
31. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.08	0.68	มาก
32. มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน	4.07	0.69	มาก
33. รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่	4.03	0.63	มาก
34. มีความสามารถในการจัดการงานต่างๆ ให้สำเร็จด้วยดี	4.05	0.65	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.97	0.41	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านภาษา บัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียน ติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และอันดับสุดท้ายในด้านนี้ แต่ยังคงมีระดับมากเช่นเดียวกัน คือ มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง ($\bar{X} = 3.60$)

ในด้านความประพฤติของบัณฑิตเกียรตินิยม พบว่า มีความซื่อสัตย์ มีสำจะ เป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) อันดับรองลงมา และอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ไม่ทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่น ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนความประพฤติที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ความตรงต่อเวลา รักษาเวลา ($\bar{X} = 4.47$) การไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.45$) และความมีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์ ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนค่าคะแนนที่อยู่ในระดับปานกลางและเป็นอันดับสุดท้ายในด้านนี้ คือ การชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์ ($\bar{X} = 3.03$)

ในด้านรสนิยมของบัณฑิตเกียรตินิยม พบว่า มีรสนิยมในการรักษาความสะอาดเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ แต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ และมีความประหยัดอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนอันดับสุดท้ายบัณฑิตเกียรตินิยมมีรสนิยมในการนิยมความสวยงามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ในด้านการมีความคิดวิจารณ์ของบัณฑิตเกียรตินิยม พบว่า มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนการมีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสมของบัณฑิตเกียรตินิยม มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เป็นอันดับท้ายสุด

ในด้านรักความก้าวหน้า พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากวิทยาการสมัยใหม่ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.07$) และอันดับสุดท้าย

ในด้านนี้ คือ บัณฑิตเกียรตินิยมมีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

สำหรับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยมในด้านสุดท้าย คือ ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ นั้น พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มีความสามารถในการประยุกต์ ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาในด้านนี้ คือ มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน และมีความสามารถในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี อยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.07$) และ ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ บัณฑิตเกียรตินิยมรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.03$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมเอง นำเสนอเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการเรียน ด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน และด้านการเตรียมตัวและการสอบ ปรากฏผลดังตารางที่ 8 - 11

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมที่มีต่อการวางแผนการเรียน

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D	
1. วางแผนการเรียนล่วงหน้าก่อนทุกภาคการศึกษา	4.37	0.86	มาก
2. วางแผนการลงทะเบียนเรียนภายในกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัยจัดให้	4.73	0.53	มากที่สุด
3. ตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนทุกครั้ง โดยไม่มีการผิดพลาด	4.79	0.40	มากที่สุด
4. เมื่อได้รับใบตอบรับลงทะเบียนเรียนจะตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง	4.64	0.63	มากที่สุด
5. จัดตารางเวลาสำหรับศึกษาเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ	3.96	0.97	มาก
6. อ่านเอกสารการสอนล่วงหน้าและเตรียมคำถามที่ยังไม่เข้าใจตามอาจารย์ที่มาสอนเสริม	2.97	1.56	ปานกลาง
7. เมื่อได้รับตารางสอนเสริม จะวางแผนเข้ารับการสอนเสริมทุกชุดวิชาและทุกครั้ง	2.61	1.58	ปานกลาง

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	X	S.D	
8. ฟังเทปเสียงประกอบชุดวิชาทุกชุด ที่มีประกอบชุดวิชานั้น ๆ	2.85	1.44	ปานกลาง
9. ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชาทุกรายการตามตารางออกอากาศที่มหาวิทยาลัยจัดส่ง	1.88	1.09	น้อย
10. ชมรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชาทุกรายการตามตารางออกอากาศที่มหาวิทยาลัยจัดส่งให้	1.89	1.07	น้อย
11. ใช้บริการ มุม มสธ. ที่ศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด	1.69	1.05	น้อย
12. ใช้บริการที่ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ	1.27	0.73	น้อยที่สุด
คะแนนรวมเฉลี่ย	2.90	0.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่าบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะวิธีการศึกษาในด้านการวางแผนการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีการตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนทุกครั้ง โดยไม่มีการผิดพลาด เป็นอันดับแรกซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา มีการวางแผนการลงทะเบียนเรียนภายในกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัยจัดให้ และเมื่อบัณฑิตเกียรตินิยมได้รับตอบรับการลงทะเบียนเรียนจะตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.73$) และ ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ สำหรับข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเป็นข้อที่น่าสนใจคือ มีการวางแผนการเรียนล่วงหน้าก่อนทุกภาคการศึกษา ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา มีการจัดตารางเวลาสำหรับศึกษาเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ชมรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชาทุกรายการตามตารางออกอากาศที่มหาวิทยาลัยจัดส่งให้ ($\bar{X} = 1.89$) และการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชา ($\bar{X} = 1.88$) ตลอดจนการใช้บริการมุม มสธ. ที่ศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด ($\bar{X} = 1.69$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้ายในด้านนี้ที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่เคยปฏิบัติเลย คือ การใช้บริการที่ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ($\bar{X} = 1.27$)

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อลักษณะและวิธีการอ่าน
เอกสารการสอน

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D	
1. กำหนดเป้าหมายในการอ่านเอกสารการสอน แต่ละครั้ง	4.12	0.97	มาก
2. ก่อนอ่านเอกสารการสอนจะทำแบบประเมินผล ตนเองก่อนเรียนทุกหน่วย	4.28	1.11	มาก
3. เมื่ออ่านเอกสารการสอน จะอ่านแผนการสอน ประจำหน่วยและประจำตอนก่อน แล้วจึงค่อย อ่านเนื้อหา	4.53	0.79	มากที่สุด
4. ขณะอ่านเอกสารการสอน จะตั้งคำถามเพื่อ เพื่อสำรวจความเข้าใจในการอ่านของตนเอง	3.81	1.11	มาก
5. จะทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการ สอนในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญเพื่อสะดวกใน การทบทวน	4.62	0.91	มากที่สุด
6. เมื่ออ่านเอกสารการสอนจบแต่ละตอน จะสำรวจตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจและ สามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ใน แต่ละตอน	4.25	0.89	มาก
7. เมื่ออ่านเอกสารการสอนจบหน่วยจะบันทึก เนื้อหาสาระสำคัญในแบบฝึกปฏิบัติ	2.96	1.48	ปานกลาง
8. ทำกิจกรรมท้ายเรื่องในแต่ละตอนที่อ่าน	3.86	1.28	มาก
9. เมื่ออ่านเอกสารการสอน จะอ่านจนจบตอนหรือ จบหน่วย จึงจะหยุดอ่าน	3.74	1.13	มาก
10. อ่านเอกสารการสอนอย่างละเอียดทุกหน่วยและ ทบทวนซ้ำ	4.34	0.90	มาก
11. ถ้าอ่านเอกสารการสอนแล้วไม่เข้าใจ จะค้นคว้า จากเอกสารอื่นเพิ่มเติม	2.91	1.25	ปานกลาง
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.65	0.56	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะวิธีการศึกษาในด้านวิธีการอ่านเอกสารการสอนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของด้านนี้ พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่มีการทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการสอนส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญเพื่อสะดวกในการทบทวนมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา เมื่อบัณฑิตเกียรตินิยมอ่านเอกสารการสอน จะอ่านแผนการสอนประจำหน่วยและประจำตอนก่อนแล้วจึงค่อยอ่านเนื้อหา ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาอันดับรองลงมาอีกเป็นข้อที่น่าสนใจและมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ บัณฑิตเกียรตินิยมจะอ่านเอกสารการสอนอย่างละเอียดทุกหน่วยและทบทวนซ้ำ ($\bar{X} = 4.43$) โดยที่ก่อนอ่านเอกสารการสอนจะทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนทุกหน่วย ($\bar{X} = 4.28$) และเมื่อบัณฑิตฯ อ่านเอกสารการสอนจบแต่ละตอนจะสำรวจตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้ในแต่ละตอน ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนอันดับสุดท้ายที่บัณฑิตเกียรตินิยมปฏิบัติในด้านนี้ คือ ถ้าอ่านเอกสารการสอนแล้วไม่เข้าใจจะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมที่มีต่อการเตรียมตัวและการสอบ

ข้อความ	N = 141		ระดับการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D	
1. เตรียมตัวก่อนสอบโดยทบทวนเอกสารการสอน ไม่น้อยกว่า 1 เดือน	4.11	1.20	มาก
2. การทบทวนก่อนสอบในวันใกล้สอบ จะทบทวนจากบันทึกที่จดไว้	3.81	1.22	มาก
3. การทบทวนก่อนสอบในวันใกล้สอบ จะทบทวนการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน	4.22	1.10	มาก
4. เตรียมบัตรสำหรับใช้ในการเข้าสอบให้ครบ	4.90	0.38	มากที่สุด
5. เตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอบ เช่น ดินสอดำ 2B ยางลบ ฯลฯ	4.93	0.28	มากที่สุด
6. ตรวจสอบสถานที่สอบจากใบแจ้งสนามสอบทุกครั้ง	4.77	0.68	มากที่สุด
7. สำนวความสมบูรณ์ของข้อสอบก่อนลงมือทำ	4.50	0.86	มากที่สุด
8. ก่อนลงมือทำข้อสอบ จะอ่านคำสั่งในข้อสอบ โดยละเอียด	4.75	0.49	มากที่สุด
9. ก่อนลงมือเขียนตอบข้อสอบ จะวางแผนการใช้เวลาในการทำข้อสอบก่อน	4.06	1.08	มาก
10. การทำข้อสอบจะทำข้อง่ายก่อนเสมอ	3.59	1.32	มาก
11. การทำข้อสอบปรนัย เมื่อทำข้อใดไม่ได้จะข้ามไปก่อน แล้วกลับมาทำทีหลัง	4.40	1.01	มาก
12. การทำข้อสอบอัตนัย จะวางเค้าโครงคำตอบ ก่อนที่จะเขียนตอบในกระดาษคำตอบ	3.85	1.32	มาก
13. หลังจากตอบข้อสอบเสร็จแล้ว จะตรวจสอบความถูกต้องของการตอบอีกครั้งก่อนส่งกระดาษคำตอบ	4.61	0.77	มากที่สุด
14. หลังจากสอบเสร็จแล้ว จะกลับมาทบทวนบทเรียน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง	3.36	1.37	ปานกลาง
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.01	0.39	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะวิธีการศึกษาในด้านเตรียมตัวและการสอบในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอบมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.93$) นอกจากนั้น ยังมีการตรวจสอบสถานที่สอบจากใบแจ้งสนามสอบทุกครั้ง และก่อนลงมือทำข้อสอบ จะอ่านคำสั่งในข้อสอบโดยละเอียด ตลอดจนหลังจากตอบข้อสอบเสร็จแล้ว จะตรวจสอบความถูกต้องของการตอบอีกครั้งก่อนส่งกระดาษคำตอบเป็นการปฏิบัติมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.77$) ($\bar{X} = 4.75$) และ ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ หลังจากสอบเสร็จแล้ว จะกลับมาทบทวนบทเรียนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมที่มีต่อวิธีการศึกษา

ข้อความ	N = 141		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
การวางแผนการเรียน	2.90	0.55	ปานกลาง
ลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน	3.65	0.56	มาก
การเตรียมตัวและการสอบ	4.01	0.39	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.54	0.42	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่าบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีลักษณะด้านวิธีการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีการปฏิบัติด้าน การเตรียมตัวและการสอบ เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ ลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน ($\bar{X} = 3.65$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ การวางแผนการเรียน ($\bar{X} = 2.90$) ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 คุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ของบัณฑิตศึกษานิยม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์คุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม ของมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้จากแบบสอบถามบัณฑิตศึกษานิยม ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยมที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน

ข้อความ	N = 141		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
1. มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป	3.89	0.62	มาก
2. มีความรู้รอบตัวทั่วไป	3.87	0.58	มาก
3. มีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไปในหน่วยงาน	4.10	0.62	มาก
4. มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่	4.38	0.60	มาก
5. มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ	4.23	0.59	มาก
6. มีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ	4.03	0.67	มาก
7. มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน	4.22	0.61	มาก
8. มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา	4.13	0.62	มาก
9. มีผลงานที่มีคุณภาพ	4.03	0.61	มาก
10. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.63	0.51	มากที่สุด
11. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.30	0.61	มาก
12. มีความอดสาหะพยายามในการทำงาน	4.47	0.62	มาก
13. มีระเบียบในการทำงาน	4.26	0.65	มาก
14. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.16	0.75	มาก
15. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	3.75	0.75	มาก
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน	3.91	0.66	มาก
17. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน	4.15	0.70	มาก
18. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับระบบการทำงาน	4.15	0.64	มาก
19. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.01	0.71	มาก
20. มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.50	0.63	มากที่สุด
21. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน	4.27	0.70	มาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	N = 141		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
22. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.29	0.69	มาก
23. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน	3.88	0.89	มาก
24. มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ	4.49	0.63	มาก
25. มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น	4.46	0.69	มาก
26. เป็นนักต่อสู้ กล้าเผชิญปัญหา	4.26	0.74	มาก
27. มีความสามารถในการแสวงหาแนวทางเพื่อให้งานสำเร็จ	4.23	0.69	มาก
28. หนักเบา เอาสู้ในการทำงาน	4.45	0.61	มาก
29. มีความสามารถทำงานได้ทันตามกำหนดเวลา	4.29	0.64	มาก
30. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.18	0.67	มาก
31. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4.06	0.61	มาก
32. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	4.18	0.67	มาก
33. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน	4.40	0.72	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.08	0.41	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เห็นว่าตนเอง “มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย” เป็นอันดับแรก โดยมีคุณสมบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา ได้แก่ “มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ” ($\bar{X} = 4.50$) และเป็นที่น่าสนใจสำหรับข้อที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน และบัณฑิตฯ เห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ “การมีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ” ($\bar{X} = 4.49$) “มีความอุตสาหะพยายามในการทำงาน” ($\bar{X} = 4.47$) และ “มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น” ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ สำหรับข้ออยู่ในอันดับสุดท้าย โดยบัณฑิตฯ เห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ “มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์” ($\bar{X} = 3.75$)

ตอนที่ 5 ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับ
บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม ที่ได้จากแบบสอบถาม
ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ที่มีต่อลักษณะส่วนตัว
ของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ข้อความ	N = 138		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
ด้านภาษา			
1. มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียน ติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.38	0.58	มาก
2. มีความสามารถในการฟังและจับประเด็น ตรงความหมาย	4.51	0.56	มากที่สุด
3. มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง	4.14	0.74	มาก
4. มีความสามารถในการอธิบาย เผยแพร่ ความคิดของตนเองได้	4.34	0.74	มาก
ด้านความประพฤติ			
5. มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ	4.60	0.59	มากที่สุด
6. ตรงต่อเวลา รักษาเวลา	4.55	0.64	มากที่สุด
7. มีความมอดทน	4.50	0.65	มากที่สุด
8. สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ	4.56	0.59	มากที่สุด
9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.50	0.78	มากที่สุด
10. มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ	4.22	0.74	มาก
11. มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและส่วนรวม	4.36	0.77	มาก
12. มีความเมตตากรุณา	4.41	0.66	มาก
13. ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น	4.45	0.76	มาก
14. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.31	0.73	มาก
15. มีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์	4.61	0.56	มากที่สุด
16. ชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์	3.49	1.01	ปานกลาง

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	N = 138		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
ด้านรสนิยม			
17. แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ	4.48	0.65	มาก
18. รักความสะอาดเรียบร้อย	4.35	0.66	มาก
19. นิยมความสวยงาม	4.35	0.66	มาก
20. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ อยู่เสมอ	4.40	0.68	มาก
21. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	4.26	0.81	มาก
22. มีความประหยัด	4.40	0.71	มาก
ด้านการมีความคิดวิจารณ์			
23. มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและ เหมาะสม	4.33	0.68	มาก
24. มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	4.57	0.55	มากที่สุด
25. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบสามารถ แยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ	4.41	0.73	มาก
26. มีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์เลือก สรรความรู้ การย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ	4.40	0.71	มาก
ด้านรักความก้าวหน้า			
27. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.35	0.69	มาก
28. มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าความรู้ เพิ่มเติม	4.71	0.47	มากที่สุด
29. มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จาก วิทยาการสมัยใหม่	4.46	0.73	มาก
30. มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์ หรือ สร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	3.94	0.92	มาก
ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ			
31. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	4.30	0.68	มาก
32. มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน	4.44	0.66	มาก
33. รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงาน ในหน้าที่	4.27	0.78	มาก
34. มีความสามารถในการด้านการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี	4.43	0.68	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.26	0.41	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ในทรศนะของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และเมื่อพิจารณาลักษณะส่วนตัวเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ นั้น พบว่า ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อลักษณะด้านภาษา เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี และมีความสามารถในการอธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้ อยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.38$) และ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เป็นอันดับท้ายสุด

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อลักษณะด้านความประพฤติ พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์เป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) อันดับรองลงมา และอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย มี 5 ข้อ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์มีสัจจะ ($\bar{X} = 4.60$) มีความสุภาพเรียบร้อยมีสัมมาคารวะ ($\bar{X} = 4.56$) มีความตรงต่อเวลา รักษาเวลา ($\bar{X} = 4.50$) มีความอดทน และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.50$) สำหรับข้อที่อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 5 ข้อ เช่นกัน ได้แก่ การไม่ทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่น ($\bar{X} = 4.45$) การมีความเมตตากรุณา ($\bar{X} = 4.41$) มีความเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและส่วนรวม ($\bar{X} = 4.36$) มีความร่าเริงยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.31$) และ มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อด้านรสนิยมของบัณฑิตเกียรตินิยม พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีการแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ เป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมามีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากเท่ากัน 2 ข้อ คือ มีการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ และมีความประหยัด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนอันดับสุดท้ายและอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.26$)

ในด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นมีความคิดเห็นต่อบัณฑิต เกียรตินิยม ว่า มีความคิดรอบคอบ และมีเหตุผลเป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงอันดับจากมากไปน้อย และอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การมีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ ($\bar{X} = 4.41$) การมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ เลือกสรรความรู้ การย่อย หรือสรุป ความรู้ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.40$) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและ เหมาะสม อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.33$)

ในด้านการรักความก้าวหน้าของบัณฑิตเกียรตินิยมตามความคิดเห็นของผู้บังคับ- บัญชาเบื้องต้น พบว่า อันดับแรกผู้บังคับบัญชาเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาอยู่ในระดับมากทั้งสองข้อ คือ มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยากรสมัยใหม่ ($\bar{X} = 4.46$) และการมีวิสัย-ทัศน์ที่กว้างไกล ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือ สร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.94$)

ส่วนลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยมในด้านการนำความรู้ไปปฏิบัตินั้น ผู้- บังคับบัญชาเบื้องต้นเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน อยู่ใน ระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาและอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ มีความ สามารถในด้านการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี ($\bar{X} = 4.43$) และมีความสามารถในการ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนอันดับสุดท้ายในด้านนี้ แต่ยังคงมีระดับ มากเช่นเดียวกัน คือ การรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.27$)

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 คุณสมบัตินในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงาน
เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์คุณสมบัตินในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม ที่ได้จากแบบ
สอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ที่มีต่อคุณสมบัติน
การปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม

ข้อความ	N = 138		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
1. มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป	4.35	0.61	มาก
2. มีความรู้รอบตัวทั่วไป	4.27	0.57	มาก
3. มีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไปในหน่วยงาน	4.23	0.57	มาก
4. มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่	4.54	0.57	มากที่สุด
5. มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ	4.52	0.61	มากที่สุด
6. มีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ	4.38	0.66	มาก
7. มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน	4.41	0.67	มาก
8. มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา	4.37	0.66	มาก
9. มีผลงานที่มีคุณภาพ	4.46	0.59	มาก
10. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.64	0.49	มากที่สุด
11. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.32	0.68	มาก
12. มีความอดสาหะพยายามในการทำงาน	4.58	0.55	มากที่สุด
13. มีระเบียบในการทำงาน	4.57	0.61	มากที่สุด
14. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.57	0.65	มากที่สุด
15. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	4.18	0.78	มาก
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน	4.34	0.71	มาก
17. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน	4.40	0.70	มาก
18. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับระบบการทำงาน	4.38	0.62	มาก
19. ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.30	0.72	มาก
20. มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.51	0.69	มากที่สุด
21. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน	4.43	0.62	มาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	N = 138		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
22. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.45	0.64	มาก
23. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน	4.21	0.73	มาก
24. มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ	4.57	0.54	มากที่สุด
25. มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น	4.46	0.54	มาก
26. เป็นนักต่อสู้ กล้าเผชิญปัญหา	4.36	0.65	มาก
27. มีความสามารถในการแสวงหาแนวทางเพื่อให้งานสำเร็จ	4.42	0.56	มาก
28. หนักเบา เอาสู้ในการทำงาน	4.52	0.58	มากที่สุด
29. มีความสามารถทำงานได้ทันตามกำหนดเวลา	4.39	0.64	มาก
30. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.46	0.53	มาก
31. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4.33	0.61	มาก
32. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	4.38	0.65	มาก
33. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน	4.47	0.61	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.29	0.43	มาก

จากตารางที่ 14 ในความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิด พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชานั้น บัณฑิตเกียรตินิยมมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอันดับแรก และมีคุณสมบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา ได้แก่ มีความอดสาหะพยายามในการทำงาน ($\bar{X} = 4.58$) สำหรับข้อที่ได้คะแนนเท่ากัน ได้แก่ มีระเบียบในการทำงาน ($\bar{X} = 4.57$) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.57$) และมีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.57$) นั้น อยู่ในระดับมีคุณสมบัติมากที่สุดเช่นกัน นอกจากนั้นคะแนนการมีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.54$) หนักเบาเอาสู้ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.52$) และมีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับนั้น อยู่ในระดับมีคุณสมบัติมากที่สุดเช่นเดียวกัน สำหรับข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 4.18$) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น
ที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชา
เบื้องต้นที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 15-16

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตเกียรตินิยม
กับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ที่มีต่อลักษณะส่วนตัว

ข้อความ	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะส่วนตัว				ระดับความคิดเห็น	
	บัณฑิตเกียรตินิยม (N=141)		ผู้บังคับบัญชา (N = 138)		บัณฑิตฯ	ผู้บังคับ บัญชา
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ด้านภาษา						
1. มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/ เขียน ติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.03	0.84	4.38	0.58	มาก	มาก
2. มีความสามารถในการฟังและ จับประเด็นได้ตรงความหมาย	4.27	0.60	4.51	0.56	มาก	มากที่สุด
3. มีความสามารถในการพูดได้ สละสลวยน่าฟัง	3.60	0.86	4.14	0.74	มาก	มาก
4. มีความสามารถในการอธิบาย เผยแพร่ ความคิดของตนเองได้	3.92	0.83	4.34	0.74	มาก	มาก
ด้านความประพฤติ						
5. มีความซื่อสัตย์ มีสำจะ	4.52	0.63	4.60	0.59	มากที่สุด	มากที่สุด
6. ตรงต่อเวลา รักษาเวลา	4.47	0.70	4.55	0.64	มาก	มากที่สุด
7. มีความอดทน	4.27	0.71	4.50	0.65	มาก	มากที่สุด
8. สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ	4.34	0.68	4.56	0.59	มาก	มากที่สุด
9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.45	0.64	4.50	0.78	มาก	มากที่สุด
10. มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ	4.08	0.85	4.22	0.74	มาก	มาก
11. มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคม และส่วนรวม	4.09	0.75	4.36	0.77	มาก	มาก
12. มีความเมตตากรุณา	4.34	0.68	4.41	0.66	มาก	มาก
13. ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น	4.50	0.70	4.45	0.76	มากที่สุด	มาก
14. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส	3.96	0.84	4.31	0.73	มาก	มาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะส่วนตัว				ระดับความคิดเห็น	
	บัณฑิตเกียรตินิยม (N=141)		ผู้บังคับบัญชา (N = 138)		บัณฑิตฯ	ผู้บังคับ บัญชา
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
15. มีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบ กฎเกณฑ์	4.42	0.63	4.61	0.56	มาก	มากที่สุด
16. ชอบแสดงตัว ขอบอกสังคม และ ชอบสังสรรค์	3.03	0.97	3.49	1.01	ปานกลาง	ปานกลาง
<u>ด้านรสนิยม</u>						
17. แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ	4.08	0.81	4.48	0.65	มาก	มาก
18. รักความสะอาดเรียบร้อย	4.25	0.77	4.35	0.66	มาก	มาก
19. นิยมความสวยงาม	3.86	0.91	4.35	0.66	มาก	มาก
20. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้ แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ	4.06	0.88	4.46	0.68	มาก	มาก
21. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็น อย่างดี	3.96	0.80	4.26	0.81	มาก	มาก
22. มีความประหยัด	4.08	0.79	4.40	0.71	มาก	มาก
<u>ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ</u>						
23. มีความสามารถในการตัดสินใจที่ ฉับไวและเหมาะสม	3.94	0.70	4.33	0.68	มาก	มาก
24. มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	4.16	0.65	4.51	0.55	มาก	มากที่สุด
25. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณา ปัญหาได้อย่างมั่นใจ	4.13	0.58	4.41	0.73	มาก	มาก
26. มีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์เลือกสรร ความรู้ การย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ	4.11	0.60	4.40	0.71	มาก	มาก
<u>ด้านรักความก้าวหน้า</u>						
27. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	3.91	0.72	4.35	0.69	มาก	มาก
28. มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหา ความรู้ เพิ่มเติม	4.39	0.70	4.71	0.47	มาก	มากที่สุด
29. มีความสามารถในการค้นคว้า ความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่	4.09	0.75	4.46	0.73	มาก	มาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะส่วนตัว				ระดับความคิดเห็น	
	บัณฑิตเกียรตินิยม (N=141)		ผู้บังคับบัญชา (N = 138)		บัณฑิตฯ	ผู้บังคับ บัญชาฯ
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
30. มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์ หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง	3.42	0.85	3.94	0.92	ปานกลาง	มาก
ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ						
31. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.08	0.68	4.30	0.68	มาก	มาก
32. มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับ สายงาน	4.07	0.69	4.44	0.66	มาก	มาก
33. รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้ เหมาะสมกับงานในหน้าที่	4.03	0.63	4.27	0.78	มาก	มาก
34. มีความสามารถในด้านการจัดการ งานต่างๆ ให้สำเร็จด้วยดี	4.05	0.65	4.43	0.68	มาก	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.97	0.41	4.26	0.41	มาก	มาก

จากตารางที่ 15 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม กับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นๆ ในด้านลักษณะส่วนตัวโดยภาพรวม พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดเห็นด้านลักษณะส่วนตัวต่อตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นๆ ที่มีต่อลักษณะส่วนตัวของบัณฑิต มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า แต่ยังคงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.26$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม ในด้านลักษณะส่วนตัว ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ นั้น พบว่า

ด้านภาษา ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันตามอันดับคะแนนเฉลี่ย แต่ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าทุกข้อ กล่าวคือ อันดับแรกในด้านภาษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อตนเอง คือ มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) ซึ่งความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อข้อนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาตามอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยของทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในข้อบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.38$) สำหรับข้อ มีความสามารถในการอธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้อยู่ในระดับมากอีกเช่นกัน โดยค่าคะแนนของบัณฑิตฯ ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนค่าคะแนนของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.34$) อันดับสุดท้ายทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อ มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าคะแนน ($\bar{X} = 3.60$) และ ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มในด้านความประพฤติ พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความประพฤติตามทฤษฎีของตนเองในข้อมีความซื่อสัตย์มีสำจะ เป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์เป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) อันดับสุดท้าย ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่ว่า บัณฑิตเกียรตินิยมชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนของบัณฑิตฯ ($\bar{X} = 3.03$) และค่าคะแนนของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มที่มีต่อรสนิยม พบว่า อันดับแรกบัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดเห็นด้านรสนิยมต่อตนเองเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนผู้บังคับบัญชา เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีรสนิยมในการแต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.48$) อันดับรองลงมา บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองมีรสนิยมในการแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนผู้บังคับบัญชา เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอในอันดับรองลงมา และอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) สำหรับอันดับสุดท้ายที่บัณฑิตฯ เห็นว่าตนเองนิยมความสวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนผู้บังคับบัญชา

เห็นว่าบัณฑิตฯ มีรสนิยมอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.26$)

ด้านการมีความคิดวิจารณ์ของบัณฑิตเกียรตินิยมนั้น ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในข้อ มีความคิดรอบคอบมีเหตุผล แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้บังคับบัญชาสูงกว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นในข้อดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนบัณฑิตฯ มีความคิดเห็นต่อตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และเมื่อเปรียบเทียบอันดับรองลงมา ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ในข้อ มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้บังคับบัญชา คือ ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนของบัณฑิตฯ คือ ($\bar{X} = 4.13$) และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในอันดับสุดท้าย มีความเห็นสอดคล้องกันอีก ในข้อมีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และ ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มที่มีต่อลักษณะการรักความก้าวหน้า พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในอันดับแรก คือ มีความใฝ่รู้สนใจ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อตนเองในข้อเดียวกันนี้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) อันดับรองลงมาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่ ($\bar{X} = 4.46$) และ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ สำหรับอันดับสุดท้ายที่ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน คือ มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนบัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดเห็นในข้อเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

สำหรับด้านสุดท้าย คือ การนำความรู้ไปปฏิบัตินั้น เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มในด้านนี้ พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อลักษณะการนำความรู้ไปปฏิบัติในอันดับแรก คือ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อลักษณะการนำความรู้ไปปฏิบัติของบัณฑิตฯ ในอันดับแรกและอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ บัณฑิตฯ มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา ตามความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่ม พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม

มีความเห็นในข้อ มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนผู้ บังคับบัญชา เห็นในอันดับรองลงมาว่า บัณฑิตฯ มีความสามารถในด้านการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.43$) สำหรับข้อที่จัดอยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้ง สองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก คือ รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับ งานในหน้าที่ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา สูงกว่าความคิดเห็นของ บัณฑิตฯ คือ ($\bar{X} = 4.27$) และ ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตเกียรตินิยม
กับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน

ข้อความ	เปรียบเทียบคะแนนคุณสมบัติใน การปฏิบัติงาน				ระดับความคิดเห็น	
	บัณฑิตเกียรตินิยม (N=141)		ผู้บังคับบัญชา (N = 138)		บัณฑิตฯ	ผู้บังคับ บัญชา
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป	3.89	0.62	4.35	0.61	มาก	มาก
2. มีความรู้รอบตัวทั่วไป	3.87	0.58	4.27	0.57	มาก	มาก
3. มีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไปใน หน่วยงาน	4.10	0.62	4.23	0.57	มาก	มาก
4. มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ในหน้าที่	4.38	0.60	4.54	0.57	มาก	มากที่สุด
5. มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ	4.23	0.59	4.52	0.61	มาก	มากที่สุด
6. มีความสามารถในการวางแผนการ ทำงานอย่างมีระบบ	4.03	0.67	4.38	0.66	มาก	มาก
7. มีความสามารถในการเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน	4.22	0.61	4.41	0.67	มาก	มาก
8. มีความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหา	4.13	0.62	4.37	0.66	มาก	มาก
9. มีผลงานที่มีคุณภาพ	4.03	0.61	4.46	0.59	มาก	มาก
10. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้ รับมอบหมาย	4.63	0.51	4.64	0.49	มากที่สุด	มากที่สุด
11. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.30	0.61	4.32	0.68	มาก	มาก
12. มีความอุตสาหะพยายามในการ ทำงาน	4.47	0.62	4.58	0.55		มากที่สุด
13. มีระเบียบในการทำงาน	4.26	0.65	4.57	0.61	มาก	มากที่สุด
14. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.16	0.75	4.57	0.65	มาก	มากที่สุด
15. มีความสามารถในการควบคุม อารมณ์	3.75	0.75	4.18	0.78	มาก	มาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	เปรียบเทียบคะแนนคุณสมบัติใน การปฏิบัติงาน				ระดับความคิดเห็น	
	บัณฑิตเกียรตินิยม (N=141)		ผู้บังคับบัญชา (N = 138)		บัณฑิตฯ	ผู้บังคับ บัญชา
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน	3.91	0.66	4.34	0.71	มาก	มาก
17. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน	4.15	0.70	4.40	0.70	มาก	มาก
18. มีความสามารถในการปรับตัวให้ เข้ากับระบบการทำงาน	4.15	0.64	4.38	0.62	มาก	มาก
19. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.01	0.71	4.30	0.72	มาก	มาก
20. มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณ วิชาชีพ	4.50	0.63	4.51	0.69	มากที่สุด	มากที่สุด
21. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน	4.27	0.70	4.43	0.62	มาก	มาก
22. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.29	0.69	4.45	0.64	มาก	มาก
23. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ หน่วยงาน	3.88	0.89	4.21	0.73	มาก	มาก
24. มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิด ผลสำเร็จ	4.49	0.63	4.57	0.54	มาก	มากที่สุด
25. มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และยอมรับผลของการกระทำนั้น	4.46	0.69	4.46	0.54	มาก	มาก
26. เป็นนักต่อสู้ กล้าเผชิญปัญหา	4.26	0.74	4.36	0.65	มาก	มาก
27. มีความสามารถในการแสวงหาแนว ทางเพื่อให้งานสำเร็จ	4.23	0.69	4.42	0.56	มาก	มาก
28. นักเก็บ เอาจู๋ในการทำงาน	4.45	0.61	4.52	0.58	มาก	มากที่สุด
29. มีความสามารถทำงานได้ทันตาม กำหนดเวลา	4.29	0.64	4.39	0.64	มาก	มาก
30. มีความละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน	4.18	0.67	4.46	0.53	มาก	มาก
31. มีความสามารถในการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า	4.06	0.61	4.33	0.61	มาก	มาก
32. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี	4.18	0.67	4.38	0.65	มาก	มาก
33. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานกับ ผู้ร่วมงาน	4.40	0.72	4.47	0.61	มาก	มาก
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.08	0.41	4.29	0.43	มาก	มาก

จากตารางที่ 16 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ที่มีต่อคุณสมบัติการปฏิบัติงานโดยภาพรวม พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มีความคิดเห็นต่อตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตฯ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.29$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงานเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อตนเองมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ด้าน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.63$) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าสอดคล้องตรงกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ในข้อเดียวกัน ($\bar{X} = 4.64$)

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม ในอันดับรองลงมา พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดเห็นต่อตนเองอันดับรองลงมา ในข้อ มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.50$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น อันดับรองลงมา ได้แก่ มีความอุตสาหะพยายามในการทำงาน ($\bar{X} = 4.58$) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

นอกจากนั้น เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม ที่อยู่ในอันดับสุดท้าย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดเห็นต่อตนเองในข้อ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าสอดคล้องตรงกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ในข้อเดียวกัน ($\bar{X} = 4.18$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม ที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันมากจนเป็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ คุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยมตามทระคนะของตนเองมีอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากน้อยไปมาก มี 7 ข้อ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.16$) มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.23$) มีระเบียบในการทำงาน ($\bar{X} = 4.26$) มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.38$) หนักเบาเอาผู้ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.45$) มีความอุตสาหะพยายามในการทำงาน ($\bar{X} = 4.47$) และมีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

ส่วนตามทรรศนะของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ทั้ง 7 ข้อดังกล่าวข้างต้น มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มีคุณสมบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปมาก คือ) มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.52$) หนักเบาเอาผู้ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.52$) มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.54$) มีระเบียบในการทำงาน ($\bar{X} = 4.57$) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.57$) มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.57$) และมีความอดสาหะพยายามในการทำงาน ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม นั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าของความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีต่อตนเองทุกข้อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านการปฏิบัติงาน
2. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 และอันดับ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2530-2539 ทั้ง 10 สาขาวิชา จำนวน 172 คน
- 1.2 ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 172 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ลักษณะของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การผลิตบัณฑิต การพัฒนาบัณฑิต การศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตลอดจนการประมวลบทสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 และ 2 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นปีการศึกษา 2537 2538 และ 2539

2.2 แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 3 เป็นข้อความเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 4 เป็นข้อความเกี่ยวกับด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อความชุดเดียวกับของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อความชุดเดียวกับของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และรับคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 172 คน สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ทั้งหมด 141 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.97 และเก็บข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 172 คน สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ทั้งหมด 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.23 โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 90 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC + (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไป

พบว่าบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 78.0 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.2 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 45.4 ก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีอาชีพรับราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.4 โดยงานที่ทำอยู่ก่อนเข้าศึกษาหรือระหว่างศึกษาใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้นไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.0 ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 43.3 มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชคือปริญญาตรี และสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตเกียรตินิยม จากหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.7 ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 90.1 เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5 ไม่เปลี่ยนอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ อาจารย์ และนักวิชาการ มากที่สุด ร้อยละ 30.5 สำหรับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 22.0

2. ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมตามความคิดเห็นของตนเอง

ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมตามความคิดเห็นของตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ด้านลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม

ในการวิเคราะห์คะแนนลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในทรรศนะของตนเอง พบว่า มีคะแนนรวมเฉลี่ยของลักษณะส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาลักษณะส่วนตัวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ ผลการวิจัย มีดังนี้

ลักษณะด้านภาษา บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย เป็นอันดับแรกและมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสาร

ได้เป็นอย่างดีในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และบัณฑิตศึกษานิยมเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟังอยู่ในระดับมากเป็นอันดับท้ายสุด ($\bar{X} = 3.06$)

ในด้านความประพฤติ บัณฑิตศึกษานิยมมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความซื่อสัตย์ มีสัจจะเป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาเห็นว่าตนเองไม่ทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนการชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์ บัณฑิตศึกษานิยมเห็นว่าตนเองอยู่ในอันดับสุดท้ายของด้านนี้ และมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$)

ในด้านรสนิยม บัณฑิตศึกษานิยมมีความคิดเห็นว่าตนเองรักษาความสะอาดเรียบร้อยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาเห็นว่าตนเองแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ และมีความประหยัด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.08$) และ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ บัณฑิตศึกษานิยมมีรสนิยมในข้อนิยมความสวยงามอยู่ในอันดับท้ายสุด แต่ยังคงมีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ในด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ บัณฑิตศึกษานิยมมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาเห็นว่าตนเองมีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนข้อที่บัณฑิตศึกษานิยมเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสมอยู่ในอันดับสุดท้าย แต่ยังคงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.94$)

ในด้านการรักความก้าวหน้า บัณฑิตศึกษานิยมมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความใฝ่รู้สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เป็นอันดับแรกและอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และบัณฑิตศึกษานิยมมีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นอันดับท้ายสุดและอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ลักษณะส่วนตัวด้านสุดท้าย คือ ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ พบว่า อันดับแรกบัณฑิตศึกษานิยมมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน และมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ การมีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรง

กับสายงานคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่แต่ยังคงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.03$)

2.2 ด้านวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ในการวิเคราะห์คะแนนด้านวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า มีคะแนนรวมเฉลี่ยในด้านวิธีการศึกษาอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อพิจารณาลักษณะวิธีการศึกษา เป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการเรียน ด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน และด้านการเตรียมตัวและการสอบ เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างด้าน คือ การเตรียมตัวและการสอบ ($\bar{X} = 4.01$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน ($\bar{X} = 3.65$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวางแผนการเรียน ($\bar{X} = 2.90$)

เมื่อพิจารณาวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยม ในด้านการเตรียมตัวและการสอบ เป็นรายชื่อ พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมมีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการสอบ เป็นอันดับแรก และมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$) รองลงมาเรียงตามอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ บัณฑิตศึกษานิยมจะตรวจสอบสถานที่สอบจากใบแจ้งสนามสอบทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.77$) และก่อนลงมือทำข้อสอบจะอ่านคำสั่งในข้อสอบโดยละเอียด ($\bar{X} = 4.75$) โดยหลังจากทำข้อสอบเสร็จแล้ว บัณฑิตศึกษานิยมจะตรวจสอบความถูกต้องของการตอบอีกครั้ง ก่อนส่งกระดาษคำตอบ ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนอันดับสุดท้าย และมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ หลังจากสอบเสร็จแล้ว บัณฑิตศึกษานิยมจะกลับมาทบทวนบทเรียนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ($\bar{X} = 3.36$)

ในด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมจะทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการสอนในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อสะดวกในการทบทวน เป็นอันดับแรก และมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาเมื่อบัณฑิตศึกษานิยมอ่านเอกสารการสอนจะอ่านแผนการสอนประจำหน่วยและประจำตอนก่อน แล้วจึงค่อยอ่านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนอันดับต่อมาเรียงตามอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย บัณฑิตศึกษานิยมจะอ่านเอกสารการสอนอย่างละเอียดทุกหน่วยและมีการทบทวนซ้ำ ($\bar{X} = 4.34$) และเมื่ออ่านเอกสารการสอนจบแต่ละตอน จะสำรวจตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้แต่ละ

ตอน ($\bar{X} = 4.25$) โดยอยู่ในระดับมากที่สุดข้อ และถ้าอ่านเอกสารการสอนแล้วไม่เข้าใจจะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติมเป็นอันดับสุดท้าย และอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 2.91$)

เมื่อพิจารณาวิธีการศึกษาของบัณฑิตศึกษานิยม ในด้านการวางแผนการเรียน พบว่ามีคะแนนรวมเฉลี่ยของการวางแผนการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตศึกษานิยม มีการตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนทุกครั้ง โดยไม่มีการผิดพลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาบัณฑิตศึกษานิยมมีการวางแผนการลงทะเบียนเรียนภายในกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัยจัดให้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ บัณฑิตศึกษานิยมมีวางแผนการเรียนล่วงหน้าก่อนทุกภาคการศึกษา ($\bar{X} = 4.37$) และ จัดตารางเวลาสำหรับศึกษาเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.96$) เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตศึกษานิยมใช้บริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาบริการเป็นอันดับสุดท้ายและอยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่เคยใช้บริการเลย ($\bar{X} = 1.27$)

2.3 ด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม

ในการวิเคราะห์คะแนนคุณสมบัติการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมมีคะแนนรวมเฉลี่ยของการมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอันดับแรก โดยมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา บัณฑิตศึกษานิยมมีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.50$) นอกจากนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.49$) มีความอุตสาหะพยายามในการทำงาน ($\bar{X} = 4.47$) และ มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ อันดับสุดท้าย แต่ยังคงมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก คือ บัณฑิตศึกษานิยมมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 3.75$)

3. ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น

ลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ลักษณะส่วนตัว และคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน

3.1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อลักษณะส่วนตัว

ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตเกียรตินิยมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) โดยพิจารณาเป็นรายด้าน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านมีการคิด วิจัย วิจัย วิจัย ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ ผลการวิจัย มีดังนี้

ในด้านภาษา ผู้บังคับบัญชา เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เป็นอันดับแรก รองลงมาเห็นว่ามีสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.38$) และยังมีสามารถในการอธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้ ทั้งสองข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) สำหรับอันดับสุดท้าย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) คือ บัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง

ด้านความประพฤติ เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมามีอันดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน คือ ผู้บังคับบัญชา เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความซื่อสัตย์ มีสำจะ ($\bar{X} = 4.60$) มีความสุภาพเรียบร้อยและมีสัมมาคารวะ ($\bar{X} = 4.56$) ตรงต่อเวลาและรักษาเวลา ($\bar{X} = 4.55$) มีความอดทน ($\bar{X} = 4.50$) และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนที่ผู้บังคับบัญชา เห็นว่าอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ บัณฑิตเกียรตินิยมชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์ ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อรสนิยมของบัณฑิตเกียรตินิยม ในอันดับแรก มีความเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมแต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง สมบูรณ์อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.40$) และยังเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความประหยัดอยู่ในระดับมาก

ทั้ง 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.40$) นอกจากนั้นยังเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ เป็นอย่างดี เป็นอันดับสุดท้าย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)

ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล มากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา เห็นว่ามีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบและสามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และยังเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ เลือกสรรความรู้ การย่อยหรือสรุปความรู้ต่าง ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนอันดับสุดท้ายเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม แต่ยังคงอยู่ในระดับมากอีก ($\bar{X} = 4.33$)

ในด้านการรักความก้าวหน้า ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นมีความคิดเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความใฝ่รู้ สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา เห็นว่ามีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยากรสมัยใหม่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และยังมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ($\bar{X} = 4.35$) นอกจากนั้นเห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอันดับสุดท้ายแต่ยังคงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.94$)

ด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา เห็นว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงานอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา เห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี ($\bar{X} = 4.43$) และมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมากทั้งสองข้อ ส่วนอันดับสุดท้ายเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่มาก ($\bar{X} = 4.27$)

3.2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม

ในการวิเคราะห์คะแนนคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยมในทรงณะของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นโดยภาพรวมมีคุณสมบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่าคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม คือ มีความรับผิดชอบ

ชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4 ข้อ ได้แก่ บัณฑิตเกียรตินิยมมีความอดสาหะพยายามในการทำงานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) มีระเบียบในการทำงานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) มีความเชื่อมั่นในตนเองมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และมีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนอันดับสุดท้ายมีความคิดเห็นว่บัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์มาก แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกียรตินิยมกับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ที่มีต่อลักษณะส่วนตัวของบัณฑิต

ด้านภาษา

อันดับ	บัณฑิตเกียรตินิยม	\bar{X}	อันดับ	ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น	\bar{X}
1.	มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย	4.27	1.	มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย	4.51
2.	มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.03	2.	มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.30
3.	มีความสามารถในการอธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้	3.92	3.	มีความสามารถในการอธิบายเผยแพร่ความคิดของตนเองได้	4.34
4.	มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง	3.60	4.	มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง	4.14

		ด้านความประพฤติ			
บัณฑิตเกียรตินิยม		ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น			
อันดับ		\bar{X}	อันดับ	\bar{X}	
1.	มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ	4.52	1.	มีวินัยในตนเอง เคารพใน	4.61
2.	ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้าย ผู้อื่น	4.50		ระเบียบกฎเกณฑ์	
3.	ตรงต่อเวลา รักษาเวลา	4.47	2.	มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ	4.60
4.	ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.45	3.	สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ	4.56
5.	มีวินัยในตนเอง เคารพใน ระเบียบกฎเกณฑ์	4.42	4.	ตรงต่อเวลา รักษาเวลา	4.55
6.	สุภาพเรียบร้อย มีสัมมา- คารวะ	4.34	5.	มีความอดทน	4.50
7.	มีความเมตตากรุณา	4.34	6.	ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.50
8.	มีความอดทน	4.27	7.	ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น	4.50
9.	มีความเสียสละชอบช่วย เหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้ สังคมและส่วนรวม	4.09	8.	มีความเมตตากรุณา	4.45
10.	มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ	4.08	9.	มีความเสียสละชอบช่วยเหลือผู้ อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและ ส่วนรวม	4.41
11.	มีความร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส	3.96	10.	มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.31
12.	ชอบแสดงตัว ชอบออก สังคมและชอบสังสรรค์	3.03	11.	มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ	4.22
			12.	ชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์	3.49

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

		ด้านรสนิยม			
บัณฑิตเกียรตินิยม		ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น			
อันดับ		X	อันดับ	X	
1.	รักษาความสะอาดเรียบร้อย	4.25	1.	แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ	4.48
2.	แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ	4.08	2.	ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ	4.46
3.	ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ	4.06	3.	รักษาความสะอาดเรียบร้อย	4.35
4.	เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	3.96	4.	นิยมความสวยงาม	4.35
5.	นิยมความสวยงาม	3.56	5.	เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	3.96
ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ					
1.	มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	4.16	1.	มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	4.51
2.	มีความคิดเชิงวิเคราะห์ เปรียบเทียบสามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ	4.13	2.	มีความคิดเชิงวิเคราะห์ เปรียบเทียบสามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ	4.41
3.	มีความสามารถในการรวบรวมวิเคราะห์เลือกสรรความรู้ย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ	4.11	3.	มีความสามารถในการรวบรวมวิเคราะห์เลือกสรรความรู้ย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ	4.40
4.	มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม	3.94	4.	มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม	4.33

ด้านการรักษาความก้าวหน้า

บัณฑิตเกียรตินิยม		ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น			
อันดับ	X	อันดับ	X		
1.	มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	4.39	1.	มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	4.71
2.	มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่	4.09	2.	มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่	4.46
3.	มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	3.91	3.	มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.35
4.	มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	3.42	4.	มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	3.94

ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ

1.	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.08	1.	มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน	4.44
2.	มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน	4.07	2.	มีความสามารถในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี	4.43
3.	มีความสามารถในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี	4.05	3.	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.30
4.	รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่	4.03	4.	รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่	4.27

(ต่อ)

บัณฑิตศึกษานิยม			ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น		
อันดับ		X	อันดับ		X
30.	มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป	3.89	30.	มีความรู้รอบตัวทั่วไป	4.27
31.	เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน	3.88	31.	มีความรู้กับงานทั่วไปในหน่วยงาน	4.23
32.	มีความรู้รอบตัวทั่วไป	3.87	32.	เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน	4.21
33.	มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	3.75	33.	มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	4.18

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยการศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีข้อค้นพบและประเด็นที่สำคัญ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

สถานภาพทั่วไป

จากผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเคย์ และรัมเบิล (Kaye and Rumble, 1981) ได้วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนตามมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในระบบทางไกล 10 แห่ง พบว่าเป็นนักศึกษาชายมากกว่าหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรีพร พูลสงวน (2539) ได้ศึกษาวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันระหว่างการศึกษา มีวางแผนการศึกษา และกลวิธีการศึกษาด้วยตนเองมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ์ (2540) ได้ทำการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า เพศชายมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมสูงกว่าเพศหญิง จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเพศหญิง

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า บัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเคย์และรัมเบิล (Kaye and Rumble,

1981) อีกเช่นกัน ที่พบว่า ลักษณะของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ในเรื่องเกี่ยวกับอายุนี้งานวิจัยของสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ์ (2540) พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่มีอายุต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมและในรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า การเรียนในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น เป็นวิธีการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีการเรียนอย่างอิสระด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้เรียนส่วนใหญ่ ในระบบการศึกษาทางไกลอย่างเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

และผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นแหล่งเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่ายกว่า บัณฑิตเกียรตินิยมจึงมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ประจำวัน ทั้งในด้านการประกอบอาชีพหรือในด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาของตนเองได้ ซึ่งก็ตรงกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เน้นการศึกษาตลอดชีวิต และยังสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่าบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนใหญ่เป็นผู้รักความก้าวหน้าและมีความใฝ่รู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ โอชัว (Ochoa, 1983) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาทางไกลมีศักยภาพที่ครอบคลุมสภาพทางภูมิศาสตร์ได้มาก กว่าระบบการศึกษาที่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่สภาพภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในด้านการจัดการระบบการศึกษา และทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่าสภาพทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับเขตต่างจังหวัดมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ความอุดมสมบูรณ์ของเทคโนโลยีและแหล่งการประกอบอาชีพ ยังผลให้ความเป็นอยู่และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่อุปสรรคต่อการศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชก็น่าจะแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อค้นพบดังกล่าวอาจขัดแย้งกับงานวิจัยของ จรีพร พูลสงวน (2539) ที่ได้ศึกษาวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตต่างจังหวัด มีกระบวนการศึกษาด้วยตนเอง กลวิธีการศึกษาด้วยตนเอง และมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษามากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อาจจะเป็นเพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดให้ความสนใจกับการศึกษากับมหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราชมากกว่า แต่ยังไม่สามารถทำคะแนนได้ดีถึงขั้นเกียรตินิยมได้เพราะอยู่ไกล ความสมบูรณ์ของแหล่งเทคโนโลยีที่ทันสมัย

การที่บัณฑิตเกียรตินิยม ส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้เดิมหรือวุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนเข้าศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คือ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า บัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่ผ่านการศึกษาในชั้นอุดมศึกษามาแล้ว จึงมีประสบการณ์ในด้านการเรียนรู้ในระดับนี้ ซึ่งยังสอดคล้องกับข้อมูลประมวลการสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากหลายสาขา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่ต้องใช้ความสามารถในระดับสูง เช่น แพทยศาสตร์ พยาณิชยศาสตร์-และการบัญชี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งการบริหารงานระดับสูง จึงอาจวิเคราะห์ได้ว่า บัณฑิตเกียรตินิยม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวอยู่แล้ว และส่วนใหญ่ต้องการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ระหว่างการศึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้เดิม ผลการวิจัยยังพบอีกว่า บัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาชีพอยู่แล้ว จึงมีรายได้เป็นของตนเองสามารถนำมาใช้จ่ายในการศึกษาได้ และยังสามารถวิจัยอีกว่า บัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ อาจารย์ และนักวิชาการ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้มั่นคง และผู้ที่มีตำแหน่งดังกล่าว จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการบริหารงานวิชาการหรือด้านต่าง ๆ โดยต้องมีการรู้จักคิด วิเคราะห์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และมีการวางแผนงาน รวมไปถึงการวางแผนด้านการศึกษาของตนเองด้วย โดยข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ในด้านพื้นฐานความรู้เดิม อาชีพ และตำแหน่งหน้าที่การงานนั้นสอดคล้องกัน ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า นักศึกษาที่เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ต้องมีทักษะที่จำเป็น เช่น ต้องมีการวางแผนจัดเวลาเรียน และมียุทธวิธีการเรียน และต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะศึกษาด้วยตนเองให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่าบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีอาชีพเป็น เจ้าของกิจการ อาจารย์ และนักวิชาการ จำเป็นต้องมีทักษะดังกล่าวอยู่ด้วยจึงสามารถประสบผลสำเร็จได้

จากผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ไม่มีการเปลี่ยนอาชีพ โดยอาชีพที่ทำอยู่ปัจจุบัน ส่วนใหญ่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่าบัณฑิตเกียรตินิยมต้องการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 11-15 ปี ทั้งนี้ เนื่องมาจากที่บัณฑิตเกียรตินิยมเดิมเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพหรือมีงานทำอยู่ก่อนแล้ว และต้องการที่จะศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้เพิ่มวิทยฐานะให้กับตนเอง โดยเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถนำไปปรับวุฒิให้สูงขึ้นได้อีกด้วย สำหรับในส่วนที่มีการเปลี่ยนอาชีพนั้น ส่วนใหญ่เปลี่ยนอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน ซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคงและก้าวหน้ากว่าเดิม

ลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนตัว ด้านวิธีการศึกษา และด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษานิยม

ลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษานิยม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ

1.1 ด้านภาษา ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมและผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่า บัณฑิตศึกษานิยมมีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมายมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยรับและสื่อความหมายให้เข้าใจกัน โดยบัณฑิตนั้นควรมีความคล่องในการใช้ภาษา สามารถอ่านจับใจความได้รวดเร็ว ฟังรู้เรื่อง และจับประเด็นได้ตรงความหมาย ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า บัณฑิตที่เป็นผู้มีลักษณะดังกล่าวนี้สามารถประสบผลสำเร็จในการศึกษา โดยนำทักษะดังกล่าวมาใช้ได้และใช้ให้เป็นประโยชน์กับการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลอย่างเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยการจับประเด็นความหมายจากการอ่านเอกสารการสอนหรือการฟังรายการวิทยุโทรทัศน์และสื่อต่าง ๆ เป็นต้น ผลจากการใช้ทักษะดังกล่าวอาจส่งผลให้ได้รับปริญญาศึกษานิยมได้

1.2 ด้านความประพฤติ พบว่า บัณฑิตศึกษานิยมเห็นว่าตนเองมีความซื่อสัตย์มีสัจจะมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับที่วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529) ได้เสนอไว้ว่า บัณฑิตควรเป็นผู้ที่พัฒนาในด้านคุณธรรม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ในทำนองเดียวกับที่กนกวรรณ ฉันทะนงกุล (2539) ได้สรุปและรวบรวมจากการสัมมนาอุดมศึกษาสมบูรณ์แบบ ในเรื่องการผลิตบัณฑิตในยุคโลกไร้พรมแดน ไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายของการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและระบบการทำงานของประเทศไทย โดยต้องเน้นคุณธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ซื่อสัตย์ อดทน ประหยัด เสียสละ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับที่ พระองค์เจ้ารัชณี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ได้กล่าวถึงลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ต้องมีความประพฤติดี โดยลักษณะของผู้ที่มีความประพฤติดีสำหรับบัณฑิต คือ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง เคารพในเกียรติของตนเอง นอกจากนั้นงานวิจัยของ

สุธรรม จันทร์หอม (2531) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มี 20 ลักษณะ เรียงอันดับความสำคัญมากไปน้อย พบคุณลักษณะ มีความซื่อสัตย์ จัดอยู่ในอันดับที่ 17 และยังคงคล้องกับงานวิจัยของอรนุช ศรีสะอาด (2535) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม พบว่า บุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์เรียงอันดับความสำคัญมากไปน้อย 20 คุณลักษณะ มีความซื่อสัตย์ สุจริต จัดอยู่ในอันดับที่ 7 ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความประพฤติเป็นไปตามบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมไทย นับได้ว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชประสบความสำเร็จในการผลิตคนเก่งและคนดี ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงพระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2539 ความตอนหนึ่งว่า “การที่มีความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย ในสังคมไทย ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี นอกจากหาวิธีให้มีการถ่ายทอด โดยใช้ตำราหรือใช้หลักสูตรอะไรที่ทำให้คนเป็นคน ขอฝากความคิดนี้ไว้ เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้มีความรู้ทางเทคโนโลยี มากไม่พอ ต้องมีความเป็นคนดี คือรวมความว่าจะต้องอบรมนิสัยให้ได้ ต้องหาวิธีที่จะทำ” นอกจากนี้ ยังทรงเน้นย้ำถึงเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ไว้บ่อยๆ โดยยังทรงมีกระแสพระราชดำรัสในเรื่องคุณธรรม 4 ประการ พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในคราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปีโดยคุณธรรมประการแรก ที่ทรงกล่าวถึง คือ “การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเอง รู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม” ในเรื่องของความซื่อสัตย์นี้ ยังมีกระแสพระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น พระราชทานแก่คณะกรรมการสร้างศาลหลักเมืองสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2518 ที่เห็นว่าควรหยิบยกขึ้นมากล่าวในที่นี้ ความว่า “ถ้าทุกคนยึดมั่นในความดี ถ้าทุกคนยึดมั่นว่าเราต้องช่วยกัน และต้องพยายามที่จะปฏิบัติงานของตน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน เชื่อได้ว่าส่วนรวมจะอยู่ได้อย่างมั่นคงและถาวร” นอกจากนี้ยังมีพระบรมราโชวาทให้แก่บัณฑิตเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2520 ความว่า “การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือเป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่า ความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวเป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือซึ่งเป็น ปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัยจนบรรลุจุดหมายที่พึงประสงค์”

ส่วนผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นมีความคิดเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม (นายรุ่ง

โรจน์ สติระพจน์) ได้กล่าวให้สัมภาษณ์ว่า การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ให้ตนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม จันทร์หอม (2531) ได้ทำการศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การมีระเบียบวินัยจัดอยู่ในอันดับที่ 16 ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรนุช ศรีสะอาด (2535) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม พบว่า การมีระเบียบวินัยจัดอยู่ในอันดับที่ 9 ของบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์เช่นกัน และยังมีงานวิจัยในต่างประเทศของไบรอันท์ (Bryant, 1972) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนที่มีความเชื่อต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองจะมีวินัยในตนเองมากกว่า ปรับตัวได้ดีกว่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าเด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

1.3 ด้านรสนิยม บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองรักษาความสะอาดเรียบร้อยมาก ส่วนผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นเห็นว่า บัณฑิตฯ แต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า การรักษาความสะอาดเรียบร้อยและการแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะนั้น เป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนออกมาจากคุณค่า ความงาม ความดีจากภายในของบุคคลที่สามารถแสดงออกมาให้เห็นในรูปของการกระทำ เช่น การแต่งกาย โดยกระทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมก็คือ การแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ซึ่งในข้อค้นพบนี้ กล่าวได้ว่าจะเป็นการสร้างสรรค์บัณฑิตเกียรตินิยมให้เป็นผู้ร่ำที่ดี สามารถมีอิทธิพลต่อคนในสังคมในอนาคตได้ด้วย เพราะสังคมจะให้ความเคารพ เชื่อถือ และยึดเป็นแบบอย่างที่ดีได้

1.4 ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่า ตนเองมีความคิดรอบคอบมีเหตุผลมาก ซึ่งสอดคล้องตรงกับความเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นในข้อเดียวกันนี้ โดยอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่เป็นบัณฑิต โดยเฉพาะเป็นบัณฑิตเกียรตินิยมที่มีความสามารถ ควรเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิด มีเหตุผลในการตัดสินใจ รอบคอบ ฉลาดหลักแหลม สามารถที่จะมองเห็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับที่เอฟ อาร์ จีวันส์ และเอช ดี เทอร์เนอร์ (F.R.Jevons and H.D.Turner, 1972) ได้กล่าวถึงลักษณะของบัณฑิตว่าควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และนำไปใช้แก้ไขข้อผิดพลาดของตนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม จันทร์หอม (2531) และอรนุช ศรีสะอาด (2535) ที่พบว่าการมีเหตุผล และวิจารณ์ญาณ มีสติ สุขุม รอบคอบ เป็นบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

1.5 ด้านรักความก้าวหน้า บัณฑิตเกียรตินิยมและผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นมีความคิดเห็นว่าสอดคล้องตรงกันว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความใฝ่รู้สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรนุช ศรีสะอาด (2535) พบว่า บุคลิกลักษณะที่พึง

ประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เรียงอันดับความสำคัญมากไปน้อย ได้ 20 คุณลักษณะ โดยการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นคุณลักษณะจัดอยู่ในอันดับที่ 4 นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับลักษณะของบัณฑิตในแนวคิดของพระธรรมปิฎก (2539) ที่กำหนดลักษณะไว้ 4 ข้อ ได้แก่ ใฝ่รู้ สู้งาน มองกว้างคิดไกลใฝ่สูง เป็นผู้นำและผู้ให้ และเป็นไทกว้างไกลทั้งโลกและจักรวาล ในทำนองเดียวกันกับที่ลีปพนนท์ เกตุทัต (2535) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า บัณฑิตจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน 6 ข้อ คือ รู้ลึกและใฝ่รู้ รู้ชอบและใฝ่รู้ รู้ภาษาไทยดี รู้ภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอใช้งานได้ ดำรงชีวิตโดยลดความเห็นแก่ตัว และมุ่งมั่นทำงานด้วยใจรัก จากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของพระองค์เจ้ารัชณี แจ่มจรัส (น.ม.ส.) ได้กล่าวถึง 6 ลักษณะ ซึ่งมีลักษณะของความรักความก้าวหน้า ใฝ่รู้ และยิ่งสอดคล้องกับทฤษฎี 9-A ของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ที่ใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา อันได้แก่ Academic Performance, Ability, Attitude, Appearance, Aggressiveness, Accountability, Analytical, Active และ Appreciation ซึ่ง Aggressiveness คือ รักความก้าวหน้า มีความพยายามมุ่งมั่น ในทำนองเดียวกับที่ ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนให้นิสิตนักศึกษามีนิสัยใฝ่รู้ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองน่าจะสำคัญที่สุด เพราะนั่นคือกุญแจสำคัญที่จะทำให้ นิสิตนักศึกษาเป็นนักวิชาการที่ดีได้ในที่สุด นอกจากนั้น และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ได้กล่าวว่า ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปผู้เรียนใหม่ ที่จะส่งผลดีต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิต คือ พัฒนาให้มีท่าทีหิวกระหายการเรียนรู้ ซึ่งเป็นท่าทีที่สำคัญมากที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ และตรงกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและระบบการทำงานของประเทศไทย ในการผลิตบัณฑิตยุคโลกไร้พรมแดน ของกนกวรรณ ฉันทนะมงคล (2539) ว่า ต้องมุ่งพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ในการวิชาการและวิชาชีพ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า การมีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะความรู้ วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในสมัยปัจจุบันพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนบางครั้งการผลิตเอกสารตำรายังตามไม่ทัน ดังนั้น การสอนให้บัณฑิตมีความใฝ่รู้ด้วยตนเอง รู้จักแหล่งความรู้ รู้จักวิธีการที่จะได้มาซึ่งความรู้ ย่อมทำให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาจนถึงขั้นได้เกียรตินิยม และยังสามารถทำให้การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นเป้าหมายของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชด้วย โดยจากลักษณะความใฝ่รู้ เป็นลักษณะของผู้ศึกษาด้วยตนเองอย่างเช่นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ความใฝ่รู้นี้ยังแสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นบัณฑิตเกียรตินิยมได้ นอกจากนั้นความใฝ่รู้อย่างจะทำให้บัณฑิตมีความทันสมัย สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลรอบด้าน และพัฒนางานของตนได้อย่างมีระบบถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้สามารถสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปด้วย และในทางตรงกันข้าม หากบัณฑิตขาดความหิวกระหายที่จะเรียนรู้ ใฝ่รู้ ย่อมทำให้เกิดความเฉื่อยชา ขาดความสนใจต่อสิ่งรอบ ๆ ตัว ซึ่งสามารถสะท้อนออกมาเป็นคนที่มึนงงเสีย

ครั้น ชอบอยู่เฉย ๆ และจะไม่ชอบศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และมักจะเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ และหากมีบัณฑิตเช่นนี้อยู่ในสังคมแล้ว สังคมจะพัฒนาไปในทางที่ดีและสงบสุขได้อย่างไร จากการอภิปรายประเด็นดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น เรายังมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเช่นบัณฑิตเกียรตินิยมที่ไผ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ โดยเฉพาะบุคคลเหล่านี้จะหาโอกาสที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

1.6 ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ บัณฑิตเกียรตินิยมเห็นว่าตนเองสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานได้มาก ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของรณจิราพรหมมาพันธุ์ (2536) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานเป็นอันดับที่หนึ่งของตัวแปรทั้งหมด 18 ตัวแปร ส่วนผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นเห็นว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงานเป็นอันดับแรกนั้น สอดคล้องกับที่ปราณี กุลละวณิชย์ (2540) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งได้เป็น 6 ส่วน โดยส่วนที่ 4 ได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตที่จะพัฒนางานได้ กล่าวคือ บัณฑิตไม่เพียงแต่จะออกไปทำงานความรู้ที่ได้เรียนมาเท่านั้น แต่ต้องสามารถไปพัฒนางานนั้นให้ดียิ่งขึ้นด้วย ซึ่งข้อค้นพบนี้ อาจกล่าวได้ว่าการที่บัณฑิตเกียรตินิยมรู้จักการนำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ทั้งในหน้าที่การงานและในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สามารถพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

2. ด้านวิธีการศึกษาของบัณฑิตเกียรตินิยม

จากผลการวิจัยในด้านวิธีการศึกษา ซึ่งแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการเรียน ลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน และการเตรียมตัวการสอบสามารถอภิปรายผลแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า ในการวางแผนการเรียนของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีการตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนทุกครั้งโดยไม่มีการผิดพลาดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล พบว่า ตัวแปรที่ปรากฏน้ำหนักในสมการจำแนก มีตัวแปรการวางแผน

การเรียน อยู่ในกลุ่มสังคมศาสตร์หลักสูตร 4 ปี กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตร 4 ปี และ 2 ปี ด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญศรี พรหมมาพันธ์และคณะ (2535) ได้ทำการวิเคราะห์ สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า สาเหตุการลาออกกลางคัน ได้แก่ ความไม่พร้อมในการเรียน ในทำนองเดียวกับที่ อติวัฒน์ พรหมอาสา (2534) ได้แนะนำวิธีการศึกษาด้วยตนเองแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยอาศัยกระบวนการปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ การบริหารเวลา การวางแผนการศึกษา และการควบคุมตนเอง ตลอดจนเทคนิควิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจด้วยเหตุผลที่ว่า โครงสร้างการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เป็นระบบ การศึกษาทางไกล ทำให้นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาของตนเองเป็นอย่างมาก โดยนักศึกษาต้องรู้จักการวางแผนการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้น โดยเริ่มจากการวางแผนในเรื่องการลงทะเบียนเรียน เนื่องจากในการลงทะเบียนในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้น นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาจากคู่มือการลงทะเบียนเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดส่งให้ในแต่ละภาคการศึกษา และดำเนินการลงทะเบียนโดยตรวจสอบชุดวิชาที่จะลงทะเบียนเรียนในคู่มืออย่างรอบคอบ ถูกต้อง เพราะหากนักศึกษาดำเนินการผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อตัวนักศึกษาเอง ทำให้ข้อมูลการลงทะเบียนล่าช้าและจะได้รับเอกสารการสอน หรือวัสดุการศึกษาล่าช้าไปด้วย ก็จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในภาคการศึกษานั้น ๆ การวางแผนในเรื่องการลงทะเบียนเรียน สำคัญมากสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต้องรู้จักวางแผนการลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา เพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร การเลือกวิชาลงทะเบียนเรียน ตลอดจนจำนวนชุดวิชาที่คาดว่าจะลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาค การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับภาระงานของตนเองด้วย

เมื่อพิจารณาประเด็นในเรื่องการวางแผนการเรียนที่บัณฑิตเกียรตินิยม ปฏิบัติเป็นประจำในอันดับรองลงมา ได้แก่ การวางแผนการลงทะเบียนเรียนภายในเวลากำหนดที่มหาวิทยาลัยจัดให้ เป็นประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปราย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต้องวางแผนการลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษาแล้ว ยังต้องลงทะเบียนเรียนภายในกำหนดเวลาด้วย เนื่องจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีบริการการศึกษาที่จัดให้แก่นักศึกษา โดยนักศึกษาไม่จำเป็นต้องเดินทางมารับบริการ ณ ที่ทำการของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งการรับลงทะเบียนเรียนก็เป็นบริการการศึกษาอย่างหนึ่งที่จัดให้ นักศึกษาไม่ต้องเดินทางมาลงทะเบียนเรียนถึงที่ทำการของมหาวิทยาลัย นักศึกษาสามารถเลือกใช้วิธีลงทะเบียนได้ 3 วิธี คือ ผ่านทางไปรษณีย์ ผ่านทางเคาน์เตอร์ธนาคารฯ และทาง TETEBANK (คู่มือนักศึกษา มสธ., ประจำปีการศึกษา 2541) เมื่อมหาวิทยาลัยจัดส่งคู่มือการลงทะเบียนเรียนให้แก่นักศึกษาแล้ว นักศึกษาจะต้องศึกษาจากคู่มือและวางแผนการลงทะเบียน โดยนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนอย่างถูกต้อง และภายในระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ เพื่อ

ประโยชน์ของนักศึกษาเอง คือนักศึกษาก็จะได้รับเอกสารการสอนและวัสดุการศึกษารวดเร็วเช่นกันทำให้มีเวลาที่จะศึกษาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมล กล้าหาญ (2528) ที่ได้ศึกษาสาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า สาเหตุอันดับแรก คือ นักศึกษาได้รับเอกสารการสอนและวัสดุการศึกษาล่าช้า และยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ คุณสมอนงค์ พิสิฐจินดา บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 2 ซึ่งสำเร็จการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2539 สาขาวิชานิติศาสตร์ ที่กล่าวให้สัมภาษณ์ว่า “ตนเองจะมีการเตรียมตัวให้พร้อมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงทะเบียนเรียน จะต้องรีบลงทะเบียนให้เร็วที่สุดเพื่อผลดีคือจะได้รับเอกสารการสอนก่อน มีโอกาสและมีเวลาที่จะอ่านก่อน 1 จบ”

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง คือ บัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช ไม่เคยใช้บริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาบริการเลย หรือใช้น้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจด้วยเหตุผลที่ว่า ศูนย์วิทยพัฒนาบริการซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลของมหาวิทยาลัย และให้บริการสื่อการศึกษาทุกรูปแบบ โดยตั้งกระจายอยู่ในส่วนภูมิภาค นักศึกษาสามารถใช้บริการ ณ ที่ทำการของศูนย์ฯ ได้ทุกแห่ง (คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2542) โดยความเป็นมาของศูนย์วิทยพัฒนาบริการนี้ เปิดให้บริการที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2534 และจังหวัดนครสวรรค์เป็นแห่งที่สอง ในปี พ.ศ. 2540 และปัจจุบันมีศูนย์ฯ กระจายอยู่ทั่วประเทศ 9 แห่ง ในแต่ละแห่งจะมีขอบเขตการให้บริการครอบคลุมจังหวัดใกล้เคียง 5-10 จังหวัด ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์และการคมนาคม ได้แก่ นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ อุบลราชธานี เพชรบุรี สุโขทัย ลำปาง อุดรธานี จันทบุรี และยะลา (เอกสารเผยแพร่สำนักวิทยพัฒนาบริการ, มสธ. 2542) ส่วนสาเหตุที่บัณฑิตเกียรตินิยม ใช้บริการน้อยหรือไม่เคยใช้บริการเลย อาจเนื่องมาจากศูนย์วิทยพัฒนาบริการ จัดตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เริ่มเปิดให้บริการแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2534 ต่อมาเปิดให้บริการ ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นเวลาห่างกันมาก และจากการเก็บข้อมูลประชากร อยู่ระหว่างปี 2530-2539 และงานวิจัยนี้ยังพบว่าบัณฑิตเกียรตินิยมส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่บัณฑิตเกียรตินิยมไม่เคยไปใช้บริการเลย

2.2 ด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการสอนในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญเพื่อสะดวกในการทบทวนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากการอ่านเอกสารการสอนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพราะนักศึกษาต้องศึกษาจากสื่อหลัก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์แทนการ

ศึกษาจากการฟังคำบรรยายจากผู้สอน ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์หรือเอกสารการสอนจึงมีเนื้อหาสาระรายละเอียดมาก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถอ่านทำความเข้าใจได้เอง ทักษะในการอ่านและการทำเครื่องหมายเพื่อช่วยในการจำและประมวลข้อความจริงมีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์ (2539) พบว่า ลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอนเป็นตัวแปรที่ปรากฏน้ำหนักในสมการจำแนกของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติา โชคเหมาะ (2534) ได้ศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า กลวิธีการอ่านเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้กลวิธีการอ่านมากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนี้งานวิจัยของจรีพร พูลสงวน (2539) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีกลวิธีการศึกษาด้วยตนเองได้แก่ การอ่านเอกสารการสอนเมื่อคิดว่าพร้อม การหาคำจำกัดความหรือใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า และจดบันทึกหรือขีดเส้นใต้ไว้ ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ หาญหัตถยา บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งสำเร็จการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2537 ที่ว่า “วิธีการอ่านเอกสารการสอน คือ ตอนแรกจะอ่านให้ทั่วทั้งชุดวิชา แล้วหาจุดหรือประเด็นที่สำคัญ ๆ โดยขีดเส้นใต้เอาไว้ และนำมาจดบันทึกไว้ ในช่วงเวลาที่ใกล้สอบจะนำมาอ่านทบทวนอีกครั้งเฉพาะที่ขีดเส้นใต้ไว้” และจากการสัมภาษณ์ นางสาวคุณธีรินทร์ รัตนภิญโญวงศ์ บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 สำเร็จการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2538 ได้ให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งเกี่ยวกับการอ่านเอกสารการสอนไว้ว่า “จะวางแผนตั้งแต่ได้รับเอกสารการสอน จะอ่านวันละ 1-2 ชั่วโมง ทำแบบฝึกหัดท้ายบท และขีดเส้นใต้จุดที่สำคัญ ๆ ในช่วงใกล้สอบจะมาอ่านทบทวนที่ขีดเส้นใต้เอาไว้อีกครั้ง” ซึ่งจากประเด็นที่ได้หยิบยกมาข้างต้นนั้น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาที่บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการวางแผนการเรียนในด้านลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน โดยการทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการสอนในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญเพื่อสะดวกในการทบทวน เป็นกลยุทธ์ในการศึกษาจากเอกสารการสอนซึ่งในแต่ละชุดวิชานั้น มีเนื้อหาสาระมากหากปฏิบัติในข้อดังกล่าวแล้วจะทำให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาข้อที่บัณฑิตเกียรตินิยม ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ถ้าอ่านเอกสารการสอนแล้วไม่เข้าใจจะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม วิเคราะห์ได้ว่า เอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นสื่อหลักในการศึกษา มีเนื้อหาสาระมาก และนักศึกษาจำเป็นต้องอ่านให้ครบทุกหน่วย ทั้ง 15 หน่วยในหนึ่งชุดวิชา และประกอบกับนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอาชีพประจำอยู่แล้ว อาจทำให้ไม่สะดวกที่ค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม เนื่องจากมีภาระงานประจำอยู่ และต้องศึกษาไปพร้อม ๆ กันด้วย และจากงานวิจัยของจรีพร พูลสงวน (2539) ยังพบอีกว่า

นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีกลวิธีการศึกษาด้วยตนเองในการพยายามหาส่วนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันขณะศึกษาจากเอกสารการสอน ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่า นักศึกษามุ่งที่จะอ่านเอกสารการสอนเพื่อนำไปใช้ มิได้ต้องการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชซึ่งเป็นสื่อหลักในการศึกษานั้น มีความสมบูรณ์จนไม่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนักศึกษาทราบว่าในการสอบ มหาวิทยาลัยฯ จะออกข้อสอบจากเนื้อหาสาระในเอกสารการสอนเท่านั้น จึงไม่ไปค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม

2.3 ด้านการเตรียมตัวและการสอบ

จากผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการวางแผนการเรียนในด้านการเตรียมตัวและการสอบ โดยมีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอบมากที่สุด วิเคราะห์ได้ว่า การสอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถือเป็น การตัดสินผลการเรียนของนักศึกษารูปแบบเดียว ซึ่งจะวัดผลการเรียนในแต่ละชุดวิชาโดยมีการสอบไล่ประจำภาคการศึกษาเพียงครั้งเดียว ยกเว้นชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติที่ต้องมีการสอบในภาคปฏิบัติร่วมกับภาคทฤษฎี การเตรียมตัวและการสอบจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับนักศึกษา ถ้ามีการเตรียมตัวดี ก็จะมีผลต่อการสอบด้วย และทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีเป็นจำนวนมาก ลักษณะของข้อสอบส่วนใหญ่จึงเป็นแบบปรนัย ในการสอบนักศึกษาต้องใช้ดินสอ 2B ขึ้นไปสำหรับฝนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ ซึ่งตรวจด้วยคอมพิวเตอร์ การเตรียมอุปกรณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) ซึ่งพบว่า การเตรียมตัวและการสอบเป็นตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวานิช มาลัย (2528) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และวิธีการศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า จำนวนวันที่ใช้ในการเตรียมตัวก่อนสอบ เป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อพิจารณาข้อค้นพบในอันดับรองลงมา เป็นประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปราย คือ บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการเตรียมบัตรสำหรับใช้ในการเข้าสอบให้ครบ วิเคราะห์ได้ว่า ในการเข้าสอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่าด้วยการสอบไล่ พ.ศ. 2524 กำหนดข้อปฏิบัติให้ผู้เข้าสอบต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยนักศึกษาต้องนำบัตรประจำตัวนักศึกษาและบัตรประชาชนหรือบัตรข้าราชการไปในวันสอบทุกครั้ง (คู่มือนักศึกษา มสธ., 2542) เพื่อแสดงต่อกรรมการ

คุมสอบในการเข้าสอบ หากผู้ใดไม่มีบัตรดังกล่าว ทั้ง 2 บัตร หรือมีเฉพาะบัตรใดบัตรหนึ่งเพียงบัตรเดียว ก็ไม่สามารถเข้าสอบได้ และนักศึกษาต้องติดต่อ ณ สนามสอบที่ตนเองเข้าสอบ เพื่อขอทำบัตรเข้าสอบ โดยต้องใช้รูปถ่าย 2 ใบ ซึ่งทำให้นักศึกษาเสียเวลาในการดำเนินการก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าห้องสอบได้

3. ด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม

จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษานิยม กับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นตรงกันว่า บัณฑิตศึกษานิยมมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม จันทรหอม (2531) ได้ศึกษาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ความรับผิดชอบ จัดอยู่ในอันดับ 8 ของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับความสำคัญมากไปน้อย และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรนุช ศรีสะอาด (2535) ได้ศึกษาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม พบว่า ความรับผิดชอบจัดอยู่อันดับหนึ่งของคุณลักษณะ 20 ประการ เรียงลำดับความสำคัญมากไปน้อย นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับ ทฤษฎี 9-A ของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) ที่ใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา ที่กล่าวถึง A - Accountability คือ ต้องมีความรับผิดชอบในขอบเขตตามสิทธิและหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี สารรัตน์นะ (2533) ได้ศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า ลักษณะของการมีความรับผิดชอบเป็นลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของคณะอนุกรรมการโครงการวิจัยเรื่องบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดม-ศึกษาของไทยในการพัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา (2530) ได้เสนอคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบัณฑิตได้ 22 ข้อ โดยมีข้อความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เป็นคุณสมบัติ 1 ใน 22 ข้อด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย (2540) ว่า ต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนักวิชาการในต่างประเทศ แอสติน (Astin, 1993) ได้กำหนดเกณฑ์เพื่อจำแนกคุณลักษณะของบัณฑิตไว้ โดยพิจารณาจากประเภทของข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ตรวจสอบผลผลิต แบ่งเป็นข้อมูลด้านจิตวิทยา และด้านพฤติกรรม ซึ่งข้อมูลด้านพฤติกรรมในด้านความรู้ มีองค์ประกอบของความรับผิดชอบบรรจุอยู่ด้วย และเบอร์ควิสต์ และคณะ (William H. Bergquist, 1981) ได้กล่าวถึงคุณภาพของบัณฑิต โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ต้องมีทักษะในการเป็นพลเมืองดี ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความสามารถในผลสัมฤทธิ์และความรับผิดชอบต่อสังคมและสังคมโลก ในประเด็นข้อค้นพบงานวิจัย

ในเรื่องของความรับผิดชอบนั้นสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ รัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงชี้แนะหลักปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในการทำงานของบัณฑิต (บัณฑิตไทย ในแนวพระราชดำริ, 2539) ในเรื่องความรับผิดชอบ โดยทรงกล่าวว่า “ บัณฑิตจะต้องตระหนัก อยู่เสมอว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสาน ประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงวัฒนา สถาพร” (มหาวิทยาลัยมหิดล/ 7 กรกฎาคม 2526) และเรื่องความรับผิดชอบนี้ ทรงเน้น ประเด็นสำคัญ คือ ต้องระวางตั้งใจสร้างประโยชน์ ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม และ คอยป้องกันไม่ให้ความเสียหายเกิดขึ้น อีกทั้งต้องพยายามเสริมสร้างกำลังใจให้หนักแน่นมั่นคงทวี ขึ้น โดยทำประโยชน์ด้วยความเสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม และยังมีพระบรมราโชวาท ที่ เกี่ยวข้องอีก ความว่า “ ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนจุดประสงค์ที่แท้จริงของงาน สำคัญที่ สุด ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “รับผิดชอบ” ให้ถูกต้อง ขอให้เข้าใจว่า “รับผิดชอบ” ไม่ใช่การ รับโทษหรือถูกลงโทษ “รับชอบ” ไม่ใช่รับรางวัลหรือรับคำชมเชย การรู้จักรับผิดชอบหรือยอมรับรู้ว่า ผิดพลาดเสียหายและเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น มีประโยชน์ ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตน เอง ยอมรับความผิดของตนเองโดยใจจริงเป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้ และให้รู้ว่าต้อง ปฏิบัติแก้ไขใหม่ ส่วนการรู้จักรับชอบหรือรู้ว่าอะไรถูก อันได้แก่ ถูกตามความมุ่งหมาย ถูกตาม หลักวิชา ถูกตามวิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบว่า จะทำให้งานสำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จึงได้ ถือปฏิบัติต่อไป” (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / 16 กรกฎาคม 2519) ดังนั้นการที่บัณฑิต เกียรตินิยมมีความรับผิดชอบสูง นับได้ว่า เป็นคุณสมบัติที่สำคัญข้อหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน การปฏิบัติงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม หากบัณฑิตทุกคนมีความรับผิดชอบย่อมประสบผล สำเร็จในทุก ๆ ด้าน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ตามความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่ม ที่มีต่อคุณสมบัติในการปฏิบัติงานในอันดับสุดท้าย พบว่า มีความคิดเห็นตรงกันอีกว่าบัณฑิตเกียรตินิยมมีความสามารถในการ ควบคุมอารมณ์ แต่มีคุณสมบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดิแกน (Digman, 1989) พบว่า โครงสร้างพื้นฐานทางบุคลิกภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างชาติ หรือต่างภาษา ย่อมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ โดยมีองค์ประกอบความมั่นคงในอารมณ์ อยู่ 1 ใน 5 องค์ประกอบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของริญจวน คำวชิรพิทักษ์และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2536) พบว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช มี 7 องค์ประกอบ โดยมีบุคลิกภาพด้านอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย อารมณ์ดี ไมโกรธง่าย และไม่หวั่นไหวต่อคำพูดหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าข้อค้นพบดังกล่าวอาจจะ ขัดแย้งกับงานวิจัยของริญจวนฯ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช เป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีผลต่อการ ควบคุมอารมณ์ของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซาเวจ (Savage, 1972) ได้ทำการ

ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ปีที่ 1-4 ของ โรงเรียนแพทย์โท แห่งรัฐนิวคาสเซิล โดยเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์กลุ่มเรียนดีกับกลุ่มเรียนอ่อน พบว่า กลุ่มเรียนอ่อนจะมีบุคลิกภาพค่อนข้างสำรวจ อารมณ์มั่นคง ซื่อสัตย์ ระวัง ชัดแจ้งในตนเอง และเครียดมากกว่านักศึกษาแพทย์กลุ่มเรียนดี ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเรียนดีจะมีอารมณ์ไม่มั่นคง ดังนั้น การที่บัณฑิตเกียรตินิยม ได้คะแนนในข้อมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในอันดับท้ายสุด และยังคงมีอยู่ในระดับมากนั้น อาจวิเคราะห์ได้ว่า บัณฑิตเกียรตินิยมมีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความรู้ความสามารถ มีความกล้าที่จะแสดงออกทางอารมณ์ จึงมีผลต่อการควบคุมอารมณ์ ซึ่งประเด็นนี้น่าสนใจและให้ข้อคิดที่ดีกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของ 5 สถาบัน (2532) ความว่า “เจตนาสำคัญข้อหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ มุ่งอบรมนักศึกษาให้เป็นคนเก่ง คือ ให้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆ รอบตัว เช่น ด้านวิชาการ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความกล้าหาญสามารถในการแสดงออก และด้านความก้าวหน้า เป็นต้น การสอนคนให้เก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุม อาจเห็นว่าดี สอดคล้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว จะเป็นการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญคือ บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบ กว้างไกล เพราะใจร้อน เร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การทำงานผิดพลาด ชัดข้อง และล้มเหลว” ซึ่งจากกระแสพระราชดำรัสที่หยิบยกมาดังกล่าวนี้ เป็นข้อสะท้อนให้เห็นอย่างยิ่งในการผลิตบัณฑิตในปัจจุบัน และเป็นข้อคิดที่ดีที่ควรมอบไว้แก่บัณฑิตและสถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรนำค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้ ได้แก่ ลักษณะด้านภาษา ด้านความประพฤติ ด้านรสนิยม ด้านการมีความคิดวิจารณ์ญาณ ด้านรักความก้าวหน้า และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัตินั้นไปแนะแนวให้นักศึกษาใหม่ เพื่อเตรียมตัวให้นักศึกษามีลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมไทย อันเป็นการกำหนดเป้าหมายของการศึกษาเพื่อผลสำเร็จที่ดีในอนาคต โดยดำเนินการในรูปแบบของการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ และในรูปแบบของการเผยแพร่สื่อต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่จัดบริการให้นักศึกษา หรืออาจจัดผ่านรายการวิทยุโทรทัศน์ ในเรื่อง “ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นพยายามให้สามารถ

ประสบผลสำเร็จได้รับเกียรตินิยมเหมือนบัณฑิตรุ่นที่ผ่าน ๆ มา นอกจากนั้น ยังควรเน้นย้ำถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ด้วย เมื่อนักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้ว ต้องเป็นทั้งคนเก่งและเป็นคนดี โดยอาจสอดแทรกในเรื่องของความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ จรรยาบรรณอันมีมนวลซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของคนไทย ตลอดจนเน้นถึงความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรมของคนไทย เห็นคุณค่าของความเป็นไทย โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอาจจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านที่กล่าวมา

2. จากผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตเกียรตินิยม มีวิธีการศึกษาในด้านการวางแผนการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า บัณฑิตที่เรียนดียังมีการวางแผนการเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชควรประชาสัมพันธ์และแนะแนว ให้นักศึกษามีการวางแผนการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการให้แก่ นักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น แนะนำให้นักศึกษารู้จักวางแผนในเรื่องการลงทะเบียนเรียน การเตรียมตัวสอบ นอกจากนั้นควรจัดให้มีกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแนะแนวนักศึกษาในเรื่อง เรียนอย่างไรให้ได้เกียรตินิยม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาชั้นเกียรตินิยมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ควรมีการทำวิจัยโดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ควรมีการศึกษาในทางกลับกันว่า มีปัจจัยใดที่มีผลต่อการไม่สำเร็จการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ ฉันทนะมงคล. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานพัฒนานิสิตนักศึกษา (อัดสำเนา) ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2539.
- กมล กล้าหาญ. การศึกษาสาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- กมลรัตน์ สิริรังศรี. ปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่สำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดและหลังเวลาที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- กานดา ลือสุทธิวิบูลย์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ศึกษิตแห่งศตวรรษที่ 21 : แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย. ชัคเชสมิเตีย กรุงเทพฯ, 2539.
- คณะครุศาสตร์, คณะ ประกาศเรื่อง ระบบและกลไกผดุงคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ พ.ศ. 2539. ประกาศ ณ วันที่ 3 ตุลาคม 2539.
- จรัส สุวรรณเวลา. บทความประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่องรูปแบบการบริหาร มหาวิทยาลัยในอนาคต. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2537.
- จรีพร พูลสงวน. วิธีการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชุตินันท์ อธิรัตน์. การศึกษาลักษณะนิสัยโครงการพัฒนากีฬาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ดวงเดือน พันธุ์มาวิน. พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา. ใน รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง “กลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา. สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, (20-23 มกราคม 2530).
- ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานวิจัย เรื่อง บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์ กรุงเทพฯ , 2530.

ทบวงมหาวิทยาลัย . การศึกษาระดับอุดมศึกษานับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) อัดสำเนา,
2539.

ทบวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์.
(อัดสำเนา) 2540.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จการศึกษาตาม
เวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.

ธิดารัตน์ บุญนุช. ในนิตินักศึกษา หลักการ ปัญหาและแนวปฏิบัติ. พรชูลี อาชวอำรุง
(บรรณาธิการ) กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์, 2525.

นงเยาว์ ชัยเสรี. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : สูทศวรรษที่ 7".
จุลสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 กรกฎาคม-สิงหาคม,
2539.

บุญศรี พรหมพันธ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการลาออกกลางคัน
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา-
ธิราช, 2536.

ประกอบ คุปรัตน์. ความเป็นผู้นำ เป้าหมาย และอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ประคอง กรรรสุดร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง-
แก้ไข) โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ประนอม ภูมิรัตนจรินทร์. การติดตามผลครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิต-
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ปราณี กุลละวณิชย์. บัณฑิตที่พึงประสงค์ ในบนเส้นทางอุดมศึกษา. จรัส สุวรรณเวลา
(บรรณาธิการ) กรุงเทพฯ, 2540.

พรชูลี อาชวอำรุง. (บรรณาธิการ) นิตินักศึกษา : หลักการ ปัญหา และแนวปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์, 2525.

พรนภา บรรจงการกุล. การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของกลุ่มนิตินักศึกษาที่
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำในสถาบันผลิตครู สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยา
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2539.

พระธรรมปิฎก. การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : พุทธธรรม, 2539.

- เพ็ญศรี ทิวสุวรรณ และอาชญญา สิริยานนท์. โครงสร้างทางวิชาการของการศึกษาทางไกล ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชาการ ศึกษาทางไกล หน่วยที่ 8-15 หน้า 333-389. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช, 2534.
- มนต์ผกา เกียรติภักดิ์กุล. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย, 2535.
- รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์-ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. บุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (บรรณาธิการ) งานบุคลากรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ, ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลง-กรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์ เรื่อง การเพิ่มคุณภาพการ เรียนการสอน (อัดสำเนา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (19-20 พฤษภาคม 2541).
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติ เรื่อง In Pursuit of Excellence in Higher Education. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ SEAMEO RIHED (17-19 มีนาคม 2541).
- วานิช มาลัย. ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และวิธี ศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา-ธิราช, 2534.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. “สังคม..เป็นยุคทางด่วนข้อมูล แต่การศึกษา..ครูกำลังอยู่ในทางเกวียน” การ ศึกษาไทยในสถานการณ์โลก ระดม 6 นักคิดนักการศึกษาชี้ทางรอด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิติใหม่, 2538.
- วิฑูร นิลอุบล. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ABAC. ศูนย์วิจัยสถาบัน วิทยาลัย อัสสัมชัญบริหารธุรกิจ, 2530.

- ศศิธร แม่นสงวน. การศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาระหว่างชาติ (IDRC). รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินระบบการสอนทางไกล : ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้จบการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544), 2539.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง การสนองตอบของอุดมศึกษาต่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ 2537.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. เอกสารประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539.
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, คู่มือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539.
- สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ์. ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2540.
- สีปพนนท์ เกตุทัต. ความรู้สู่ออนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ครอบรอบ 18 ปี มสธ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ฝ่ายแนะแนวการศึกษา. เอกสารการแนะแนวการศึกษา นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- สุจิตรา จันทร์สว่าง. การเปรียบเทียบภูมิหลังและวิธีการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุธรรม จันทร์หอม. รายงานการวิจัย เรื่อง บุคลิกภาพที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- สุนันท์ นิลบุตร. การศึกษาลักษณะการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2530.
- สุมาลี ชาญกาญจน์. การเปรียบเทียบตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง : เฉพาะกรณีที่ขอแจ้งจบ. สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล, 2530.

- อัญชลี สารรัตนะ. การศึกษาลักษณะการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อุดม หนูทอง. บัณฑิตไทยในแนวพระราชดำริ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2539.
- อรนุช ศรีสะอาด. “การศึกษามูลคิลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ-
โรฒ มหาสารคาม”. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. ปีที่ 3 : (กรกฎาคม 2535).

ภาษาอังกฤษ

- Bennett, M Emyrtle Hayes. “A Follow up Study of the Employers of Counselor Education
Doctoral Graduates : The Ohio State University. 1965-1982” Dissertation
Abstracts International. Vol. 45 No. 01 (July, 1984) p.84.
- Bergquist, William H. Gould, Roulald A. and Greenderg, Elinor Miller. Designing
Undergraduate Education. California : Jossey-Bass Limited, 1981.
- Burge, E.V. and Frewin, C.C. Self-Directed in Distance Learning. In Husen, Torstin. The
International Encyclopedia of Education. New York : Pergamon Press Inc.,
1985.
- Chickering, A.W. Education and Identity. San Fransico : Jossey-Bass, 1993.
- Digman, John. M. “Five Robust Trait Demensions : Development, Stability and Utility,”
in Jounal of Personality. Duke University 2 (57) : 195-214; June, 1989.
- Donaldson, Charles William. “A Follow up Survey of Doctoral Graduates in Education
from the University of Arkansas 1963 through 1981.” Abstrasts International.
Vol.4 No. 10 (Aprill, 1983) p. 3215-A.
- Jevons, F.R. and Turner, H.D. What Kinds fo Graduate Do we Needs. Oxford University
Press, 1972.
- Kays, A.R. Distance Education in Husen, Torstin. The International Encyclopedia of
Education. New York : Pergamon Press Inc., 1985.
- Rowntree, Dand. A Dictionary of Education. New York : Harper References, 1981.
- Savage, R.D., “An Exploratory Study of Individual Characteristics Associated with
Attainment in Medical School”. British Journal of Medical Education, 6 : 68-
77, 1972.

Spencer, Mary Louise. "Analysis of Certain Faculty Associated with Success in University of Arkansas School of Pharmacy". Dissertation Abstracts Vol.31 No.3 (Sept, 1970).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม 0302(2700.151)/263

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ
10330

กรกฎาคม 2541

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วย นางเบ็ญจวรรณ บุชปวนิช นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โสวิไลกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม เริงรัชนี้ นิ่มนวล

(รองศาสตราจารย์ ดร.เริงรัชนี้ นิ่มนวล)

รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. 2182692

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วยดิฉัน นางเบญจวรรณ บุชปวนิช ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา 5 สังกัดมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษาดิฉัน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในฐานะที่ท่านเป็นบัณฑิตศึกษาดิฉัน มีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบัน
อันจะเป็นตัวอย่างแก่ผู้ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และท่านเป็นบุคคลสำคัญใน
การให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากท่านจึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ
พัฒนาจัดการศึกษาในระบบทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ดิฉัน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 เมื่อท่านตอบแบบสอบถาม
เรียบร้อยแล้ว กรุณาพับส่งคืนตามที่อยู่ด้านหลัง นอกจากนี้ดิฉันขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม
ชุดที่ 2 ที่แนบมาด้วยนี้ให้แก่ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับท่าน ทั้งนี้
แบบสอบถามที่ท่านและผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นฯ ของท่านตอบกลับมานั้น ดิฉันจะนำเสนอผลการวิจัย
ในภาพรวม

ดิฉันขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางเบญจวรรณ บุชปวนิช)
นิสิตภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ : ในกรณีที่ท่านเป็นเจ้าของกิจการ/ประกอบธุรกิจส่วนตัว

โปรดให้ผู้ทำงานเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับท่านเป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุดที่ 2

ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบัณฑิตศึกษานิยม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วยดิฉัน นางเบ็ญจวรรณ บุชปวนิช ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา 5 สังกัดมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาราช ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในฐานะที่ผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านเป็นบัณฑิตศึกษานิยม มีส่วนในการสร้างภาพ
ลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบัน อันจะเป็นตัวอย่างแก่ผู้กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ดังนั้น
ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อลักษณะส่วนตัวและการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านที่ได้รับ
ศึกษานิยมจาก มสธ. จึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาจัดการศึกษาในระบบทางไกล
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ดิฉัน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามชุดที่ 2 เมื่อท่านตอบแบบสอบ
ถามเรียบร้อยแล้ว กรุณาพับส่งคืนตามที่อยู่ด้านหลัง ทั้งนี้ แบบสอบถามที่ท่านตอบกลับมานั้น ดิฉันจะ
นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

ดิฉันขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางเบ็ญจวรรณ บุชปวนิช)

นิสิตภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
เรื่อง “ ประสพการณ์ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คุณสมบัติของบัณฑิต

1. มีเจตคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัย
2. เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาตามระบบการสอนทางไกลโดยใช้วิธีการศึกษาตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยจัดให้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาใหม่ได้เห็นแบบอย่างวิธีการศึกษาในระบบการสอนทางไกลของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาใหม่ได้ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะจากบัณฑิตอันจะเป็นประโยชน์สำหรับชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แนวการสัมภาษณ์

1. ชื่อ ชื่อสกุล สาขาวิชา วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา อาชีพการงานของบัณฑิตในปัจจุบัน
2. แรงจูงใจหรือเหตุผลของบัณฑิตที่สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. บัณฑิตมีการแบ่งเวลาในการศึกษาด้วยตนเองอย่างไร ขณะที่เรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. บัณฑิตใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองอย่างไร จากสื่อหลักและสื่อเสริม
5. บัณฑิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประโยชน์ในหน้าที่การงานและชีวิตประจำวันอย่างไร
6. สิ่งที่บัณฑิตประทับใจที่สุดในระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
7. ข้อเสนอแนะของบัณฑิตที่จะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาใหม่

เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ประมาณ 15 นาที

หมายเหตุ

เพื่อความพร้อมในการบันทึกเทป กรุณาพบกับผู้สัมภาษณ์เพื่อซักซ้อมก่อนล่วงหน้า

ภาคผนวก ง
ประมวลบทสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประมวลบทสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทสัมภาษณ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท อันดับ 1 และอันดับ 2 ประจำปีการศึกษา 2537

ชื่อ นายรุ่งโรจน์ สติระพจน์
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
 สถานที่ทำงาน แผนกเภสัชกรรม โรงพยาบาลชุมพร

“ที่ตนเองมาเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพราะอยากมีความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากการทำงานประจำอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้ให้ความรู้ในศาสตร์อื่นเพิ่มมากขึ้นเท่าใดนัก สำหรับสาขาวิชาวิทยาการจัดการนั้นเป็นสาขาวิชาที่สามารถนำไปใช้ได้เกือบทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน และในส่วนของวิธีการศึกษาของตนเองนั้น สิ่งแรกที่ตนเองนึกถึงอยู่เสมอ คือ ความตั้งใจ และตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าเรากำลังศึกษาอยู่ เพราะฉะนั้นจะต้องมีความตั้งใจ รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาและการทำงาน ควรจะรู้ว่า ตอนนี้ใกล้สอบหรือยัง ต้องเริ่มอ่านหนังสือตั้งแต่เมื่อใด คือต้องมีการวางแผนในการเรียน และต้องรู้จักควบคุมตนเอง หรือมีวินัยในตนเองอยู่เสมอ การอ่านเอกสารการสอนตนเองจะอ่านเอกสารการสอนในแต่ละชุดวิชาเป็นประจำเกือบทุกวัน โดยในแต่ละชุดวิชาจะมี 15 หน่วย จะแบ่งการอ่านโดยกระจายอ่านให้อยู่ภายในระยะเวลาที่สามารถจะอ่านจนจบชุดวิชาได้ โดยมีการวางแผนการอ่านเอกสารการสอนแต่ละชุดวิชาไว้ล่วงหน้า นอกจากนั้น การศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ และเมื่อศึกษาจบแล้ว ก็สามารถนำมาปรับเพิ่มคุณวุฒิและปรับเปลี่ยนสถานภาพการงานของตนเองให้สูงขึ้นด้วย และอยากจะฝากข้อคิดสำหรับนักศึกษาในปัจจุบันว่า การศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้น ควรจะมีความตั้งใจ และมีความพยายาม ถ้ามีทั้ง 2 สิ่งนี้จะไม่ยากเลย และอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้น จึงอยากให้ทุกคนให้ความสำคัญกับการศึกษา”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ นายสมศักดิ์ หาญหัตถยา
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 สถานที่ทำงาน -

“มีแรงจูงใจในการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คือ ระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เอื้ออำนวยให้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน และให้โอกาสดูกับผู้เรียนด้วย เมื่อถึงเวลาสอบ มหาวิทยาลัยก็จัดสอบในวันหยุด จึงให้โอกาสในการศึกษา และอีกประการหนึ่ง คือ งานที่ตนเองทำอยู่ในปัจจุบันเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับด้านนิติศาสตร์ จึงทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพในด้านนี้ให้กับตนเอง ทำให้งานของเราดีขึ้น สำหรับเอกสารการสอนแต่ละชุดวิชามีเนื้อหามาก เป็น 1,000 กว่าหน้า ลักษณะและวิธีการอ่านก็คือ ตอนแรกจะอ่านให้ทั่วทั้งชุดวิชา แล้วหาจุดที่สำคัญ ๆ โดยการขีดเส้นใต้เอาไว้ และนำมาจดโน้ตย่อ หรือถ้าไม่เข้าใจในเนื้อหา ก็จะทำเครื่องหมายไว้ แล้วนำไปสอบถามกับอาจารย์ในเวลาที่เข้ารับการสอนเสริม โดยจะเข้าเรียนสอนเสริมทุกครั้ง ต่อจากนั้นในช่วงเวลาใกล้สอบ จะทำการอ่านทบทวนเฉพาะที่ขีดเส้นใต้ที่สำคัญ ๆ เอาไว้ สำหรับการแบ่งเวลาในการศึกษา จะใช้เวลาการอ่านหนังสือในช่วงเวลาว่างทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเวลาพักเที่ยง หรือใช้เวลาในระหว่างเดินทางในรถเมล์ คือถ้าได้ที่นั่ง ก็จะนำหนังสือขึ้นมาอ่าน สรุปได้ว่า ถ้ามีเวลาว่างทันทีก็จะนำหนังสือขึ้นมาอ่าน และจะนำติดตัวไปไหนด้วยทุกครั้ง หากผู้ที่ต้องการไต่ถามความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเอง ให้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชช่วยท่านได้ ช่วยฝึกความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปใช้ในสังคมได้” นอกจากนี้ ได้มีการสัมภาษณ์นายจ้างของคุณสมศักดิ์ไว้ด้วย โดยมีฉบับบันทึกชื่อ-สกุลของนายจ้างไว้ ทั้งนี้ นายจ้างของคุณสมศักดิ์ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงคุณสมศักดิ์ไว้ว่า

“รู้สึกชื่นชมคุณสมศักดิ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพราะงานที่ทำเป็นงานประจำที่หนักมาก และถ้าคุณสมศักดิ์มีเวลาว่างเพียง 5-10 นาที ก็จะเอานหนังสือขึ้นมาอ่านทันที โดยทำอย่างสม่ำเสมอ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ประจำปีการศึกษา 2538

ชื่อ นายแพทย์วิรัช สุธีอนุฎิกานนท์
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิเทศศาสตร์
 สถานที่ทำงาน โรงพยาบาลสินแพทย์

“สนใจที่จะเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อเผยแพร่ความรู้และประกอบการสอน ตลอดจนถึงต้องเขียนบทความ ทำวารสารทางการแพทย์ คือ ตนเองเดิมจบแพทยศาสตร์บัณฑิต และเคยรับราชการมาก่อน โดยเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล ซึ่งต้องทำงานด้านบริหาร และปัจจุบันมาทำงานบริการทางการแพทย์ ก็ต้องสื่อสารกับคนไข้และญาติของคนไข้ จึงเลือกเรียนนิเทศศาสตร์ การประชาสัมพันธ์ และสำหรับวิธีการศึกษานั้น ก่อนอื่นต้องสนใจในสาขาวิชาที่จะศึกษา และพอได้รับเอกสารการสอนจะอ่านแบบสนใจ อยากรู้ในเนื้อหาวิชา ซึ่งสาขาวิชาที่นิเทศศาสตร์ จะมีหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน รู้จักแบ่งเวลาให้ถูกต้อง และถึงช่วงเวลาใกล้สอบ ก่อน 3-4 สัปดาห์จะทำการอ่านทบทวนอีกครั้งหนึ่ง และเมื่ออ่านจบในแต่ละชุดวิชาจะทำแบบฝึกปฏิบัติทุกครั้ง ซึ่งจะสามารถช่วยตรวจสอบตนเองได้ว่า เนื้อหาวิชาที่อ่านไปแล้วมีความเข้าใจแค่ไหน ในการเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดนั้นจะต้องมีแรงจูงใจที่จะเข้ามาศึกษา ต้องรู้จักควบคุมตนเอง และทุ่มเทให้กับการศึกษา ก็จะได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการกลับไป”

ชื่อ นายเฉลิมพร รัชชศิริ
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
 สถานที่ทำงาน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

“แรงจูงใจที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เนื่องจากต้องการความรู้เพิ่มเติม ต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สำหรับวิธีการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น ตนเองจะศึกษาตามตารางที่มหาวิทยาลัย แนะนำ และมีเทคนิคในการอ่านเอกสารการสอน คือ อ่านแล้วทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชา แล้วจะจดสาระสำคัญย่อ ๆ พร้อมกับทำแบบฝึกหัดท้ายบท และต้องอ่านเอกสารการสอนทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง ในช่วงเช้าก่อนไปทำงาน คือ เวลาประมาณ 6 โมงเช้าของทุกวัน ยกเว้นในบางวันที่มีธุระจำเป็นมาก ๆ ก็ไม่ได้อ่าน ซึ่งในการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นการศึกษาด้วยตนเอง ต้องรู้จักแบ่งเวลาในการอ่านเอกสารการสอน ซึ่งจำเป็นมาก ๆ นอกจากนั้นต้องรู้จักแบ่งเวลาจากการงานและส่วนตัวด้วย ส่วนสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ ได้แก่ การเข้ารับสอนเสริมทุกครั้ง และดูรายการโทรทัศน์

ชื่อ นางสาวธีรินทร์ รัตนภิญโญวงศ์
 เกียรตินิยม อันดับ 1
 สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
 สถานที่ทำงาน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

“อยากหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพต่อไปในอนาคต จึงคิดว่าการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจะสะดวก ที่ไม่ต้องไปเข้าชั้นเรียน และสามารถทำงานควบคู่กันไปด้วยได้ สำหรับตนเองนั้นเรียนจบปริญญาตรีจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในช่วงที่ต้องเรียนและทำงานไปด้วยนั้น จะต้องรู้จักแบ่งเวลาดังแต่เริ่มต้นศึกษา กล่าวคือ จะวางแผนตั้งแต่ได้รับเอกสารการสอน โดยจะอ่านเอกสารการสอนวันละ 1-2 ชั่วโมง ทำแบบฝึกหัดท้ายบท และขีดเส้นใต้จุดที่สำคัญ ๆ ในช่วงใกล้สอบจะมาอ่านทบทวนที่ขีดเส้นใต้เอาไว้อีกครั้ง รวมทั้งทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมเพื่อทดสอบว่า เราอ่านไปนั้นเข้าใจมากน้อยเพียงใด สำหรับการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชไปใช้ในหน้าที่การงาน ก็มีส่วนช่วยได้มาก สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนา ปรับใช้ ตลอดจนเอาแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้กับการทำงาน ซึ่งตรงนี้คิดว่า การศึกษาช่วยให้เราหูตากว้างไกลขึ้น ในการอ่านเอกสารการสอนขอให้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ อย่างเรียนแค่ให้ผ่าน ๆ ไป เพราะนอกจากเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองแล้ว เราสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันของเรา หรือเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการทำงานต่อไปในอนาคตด้วย”

ชื่อ นายจิระวัฒน์ พลับอินทร์
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 สถานที่ทำงาน ผู้จัดการโครงการหมู่บ้านจัดสรรพงษ์ศิริชัย รังสิต คลอง 4
 จังหวัดปทุมธานี

“คือในช่วงที่ทำงานอยู่ อยากมีความรู้เพิ่มเติมมากกว่าความรู้ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประจำ ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิด ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ก็เลยตัดสินใจเลือกเรียนที่นี่ สำหรับในการดำเนินวิธีการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น จะต้องมีความวินัยในตนเอง ต้องรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม โดยไม่ให้กระทบกระเทือนกับเวลาในการทำงาน และจะต้องศึกษาจากเอกสารการสอนอย่างต่อเนื่อง สาขาวิชานิติศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทุกขณะ ไม่ว่าเราจะทำนิติกรรมใด ๆ การที่เราได้ศึกษาในส่วนนี้ ทำให้มีความมั่นใจมากขึ้น เมื่อเราได้เข้าศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแล้ว ควรจะต้องมีความมุ่งมั่นอย่างจริงจัง และต้องเชื่อว่า เราจะได้ประโยชน์จากการศึกษา ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม”

บทสัมภาษณ์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 และอันดับ 2 ประจำปีการศึกษา 2539

ชื่อ นางสมอนงค์ พิสิฐจินดา
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 สถานที่อาศัย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

“เมื่อตนเองตัดสินใจที่จะศึกษาในระบบทางไกลกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแล้ว ก่อนอื่นต้องศึกษาให้ละเอียดว่าการศึกษาระบบทางไกลเป็นอย่างไร มีขั้นตอนของการศึกษาอย่างไร และเมื่อเลือกสาขาวิชาที่ต้องการจะศึกษาแล้ว ก็ต้องรู้ว่าวิชาที่เราจะเรียนมีหลักการเรียนอย่างไร และที่สำคัญ คือ การเตรียมตัวให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงทะเบียนเรียน ก็จะต้องรีบลงทะเบียนให้เร็วที่สุดเพื่อเป็นผลดีต่อเราก็คือ เราจะได้เอกสารการสอนก่อน และมีโอกาสที่จะมีเวลาอ่านเอกสารการสอนก่อน 1 จบ เนื่องจากสาขาวิชานิติศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องอ่านให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และในเรื่องของการเตรียมตัวสอบ โดยก่อนสอบต้องมาอ่านประมวลเอกสารการสอนอีกรอบเพื่อให้จำได้ โดยจะทบทวนในเวลาใกล้สอบ ในวิชาที่ศึกษาจะต้องมีการวางแผนการเรียน จะต้องใส่ใจ นอกจากนั้นยังต้องไปเข้ารับการสอนเสริมด้วย”

ชื่อ สิบเอกนิพนธ์ เกิดปั้น
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 สถานที่อาศัย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

“การศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นการศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่มีชั้นเรียน สิ่งสำคัญคือ เอกสารการสอน ซึ่งเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจะเขียนและอธิบายไว้ค่อนข้างละเอียด วิธีการอ่านเอกสารสอนนั้น ถ้าอ่านทบทวนซ้ำจะสามารถเข้าใจได้อย่างดี นอกจากนั้นการสอนเสริมก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้สามารถสอบถามปัญหาทราบถึงจุดเน้นต่าง ๆ จากอาจารย์ผู้สอนได้”

ชื่อ นางสาวนวลใจ สว่างตระกูล
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
 สถานที่อาศัย กรุงเทพมหานคร

“ในการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในช่วงระยะแรก ต้องมีการวางแผนการเรียน โดยทำตารางการอ่านเอกสารการสอนก่อน หลังจากทำตารางแล้วก็จะทำตามตารางที่กำหนดไว้ โดยลำดับแรกจะประเมินผลก่อนเรียน แล้วก็อ่านเอกสารการสอนแต่ละหน่วย มีการจดสาระสำคัญ หลังจากนั้นก็จะมาประเมินผลหลังเรียน ถ้าผลที่ออกมายังไม่พอใจหรือยังไม่เข้าใจ ก็จะกลับมาอ่านทบทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ถ้าพอใจแล้วก็จะข้ามไปอ่านหน่วยต่อไป”

ชื่อ สิบตำรวจโทสุชัย เกวียนโคกกรวด
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 สถานที่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

“ในการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จะศึกษาจากสื่อการสอน ต่าง ๆ โดยเฉพาะตำราเอกสารการสอน รวมทั้งรายการวิทยุโทรทัศน์ ศึกษาจากเทป และสื่ออื่น ๆ ทุกอย่างที่มีมหาวิทยาลัยจัดให้ สำหรับการที่สนใจการศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ก็เนื่องมาจากต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะทางอาชีพของตนเอง ซึ่งเป็นอาชีพตำรวจ จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมาย จึงอยากที่จะพัฒนาตนเอง และการศึกษาที่มหาวิทยาลัยนี้ ไม่ต้องเดินทางไกล ประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนั้นทบวงมหาวิทยาลัยยังให้การรับรองวิทยฐานะด้วย”

ชื่อ นางสาวจตุพร บุตรเปา
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 สาขาวิชา คหกรรมศาสตร์
 สถานที่อาศัย อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

“การศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถ้ามีความตั้งใจ ขยัน และมีวินัยในตนเองแล้ว รับรองว่าต้องได้รับปริญญาอย่างแน่นอน”

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามบัณฑิตศึกษานิยม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตเกียรตินิยม

ในการวิจัยเรื่อง

“การศึกษาลักษณะของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช”

แบบสอบถามฉบับนี้ มี 4 ตอน

- ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป
- ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว
- ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวิธีการศึกษา
- ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของท่าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
ของท่าน

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ () 1. ต่ำกว่า 25 ปี () 2. 25-35 ปี
() 3. 36-45 ปี () 4. 46-55 ปี
() 5. 56 ปีขึ้นไป
3. ภูมิลำเนา () 1. กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล () 2. ภาคกลาง
() 3. ภาคเหนือ () 4. ภาคใต้
() 5. ภาคตะวันตก () 6. ภาคตะวันออก
() 7. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา () 1. ปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี () 2. ปริญญาตรีต่อเนื่อง 3 ปี
() 3. ปริญญาตรี 4 ปี
5. การศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับก่อนเข้าศึกษาใน มสธ.
() 1. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า () 2. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
() 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า () 4. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
() 5. ปริญญาโท () 6. ปริญญาเอก
6. ก่อนเข้าศึกษาใน มสธ. ท่านมีอาชีพ () 1. ข้าราชการ () 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 3. ลูกจ้างของหน่วยราชการ () 4. พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน
() 5. เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว () 6. ค้าขาย
() 7. เกษตรกร () 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. งานที่ท่านเคยทำก่อนหรือระหว่างศึกษา ตรงกับสาขาวิชาที่ท่านศึกษาใน มสธ. หรือไม่
() 1. ตรง () 2. ไม่ตรง

8. ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษากับ มสธ. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ตนเอง () 2. บิดา () 3. มารดา
() 4. คู่สมรส () 5. ญาติพี่น้อง () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ....)
9. หลังจากสำเร็จการศึกษาจาก มสธ. แล้ว ท่านเปลี่ยนอาชีพหรือไม่เปลี่ยน โปรดระบุ
- (ถ้าไม่เปลี่ยน ข้ามไปตอบข้อ 11)
- () 1. ข้าราชการ () 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 3. ลูกจ้างของหน่วยราชการ () 4. พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน
() 5. เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว () 6. ค้าขาย
() 7. เกษตรกร () 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
10. งานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ตรงกับสาขาวิชาที่ท่านศึกษาใน มสธ. หรือไม่
- () 1. ตรง () 2. ไม่ตรง
11. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน คือ
- () 1. พนักงาน
() 2. ผู้บริหารระดับต้น เช่น หัวหน้างาน หัวหน้าแผนก
() 3. ผู้บริหารระดับกลาง เช่น ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย ผู้จัดการสาขา
() 4. ผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิบดี ผู้ว่าการ-ผู้อำนวยการ ผู้จัดการใหญ่
() 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
12. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปัจจุบัน
- () 1. 1-5 ปี () 2. 6-11 ปี () 3. 11-15 ปี
() 4. 16-20 ปี () 5. มากกว่า 20 ปี () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

- ตอนที่ 2** ลักษณะส่วนตัวของท่าน
- คำชี้แจง** ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัวของท่าน โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกตอบ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขทางขวามือที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งค่าตัวเลขมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 5 หมายถึง ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นประจำ ทุกครั้ง
- 4 หมายถึง ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อย ๆ หรือเกือบเป็นประจำ
- 3 หมายถึง ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อยพอสมควร คือปฏิบัติและไม่ปฏิบัติพอกัน
- 2 หมายถึง ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นบางครั้ง คือปฏิบัติบ่อยครั้งกว่าไม่ปฏิบัติ
- 1 หมายถึง ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น น้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
1. มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี.....
2. มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย.....
3. มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง.....
4. มีความสามารถในการอธิบาย เผยแพร่ความคิดของตนเองได้.....
5. มีความซื่อสัตย์ มีสำนึก.....
6. ตรงต่อเวลา รักษาเวลา.....
7. มีความอดทน.....
8. สุขภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ.....
9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น.....
10. มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ.....
11. มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและส่วนรวม.....
12. มีความเมตตากรุณา.....
13. ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น.....

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
14. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส.....
15. มีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์.....
16. ชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์.....
17. แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ.....
18. รักความสะอาดเรียบร้อย.....
19. นิยมความสวยงาม.....
20. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ.....
21. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี.....
22. มีความประหยัด.....
23. มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม.....
24. มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล.....
25. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ.....
26. มีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ เลือกสรรความรู้ การย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ
27. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล.....
28. มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม.....
29. มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยากรสมัยใหม่.....
30. มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์ หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง.....
31. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน.....
32. มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน.....
33. รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่.....
34. มีความสามารถในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี.....
35. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

- ตอนที่ 3** การปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของท่าน ได้แก่ การวางแผนการเรียน
ลักษณะวิธีการอ่านเอกสารการสอน การเตรียมตัวและการสอบ
- คำชี้แจง** ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมวิธีการศึกษาของท่าน โปรดพิจารณาข้อความ
ในแต่ละข้อ แล้วเลือกตอบ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขทางขวามือที่ตรงกับ
ระดับการปฏิบัติของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
การวางแผนการเรียน					
1. วางแผนการเรียนล่วงหน้าก่อนทุกภาคการศึกษา.....
2. วางแผนการลงทะเบียนเรียนภายในกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัยจัดให้.....
3. ตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนทุกครั้ง โดยไม่มีการผิดพลาด.....
4. เมื่อได้รับใบตอบรับลงทะเบียนเรียน จะตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง.....
5. จัดตารางเวลาสำหรับศึกษาเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ.....
6. อ่านเอกสารการสอนล่วงหน้าและเตรียมคำถามที่ยังไม่เข้าใจไว้ถามอาจารย์ที่มาสอนเสริม.....
7. เมื่อได้รับตารางสอนเสริม จะวางแผนเข้ารับการสอนเสริมทุกชุดวิชาและทุกครั้ง
8. ฟังเทปเสียงประกอบชุดวิชาทุกชุด ที่มีประกอบชุดวิชานั้น ๆ.....
9. ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชาทุกรายการ ตามตารางออกอากาศ ที่มหาวิทยาลัยจัดส่งให้.....
10. ชมรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชาทุกรายการ ตามตารางออกอากาศที่ มหาวิทยาลัยจัดส่งให้.....
11. ใช้บริการ มุม มสธ. ที่ศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด.....
12. ใช้บริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ.....
13. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
ลักษณะและวิธีการอ่านเอกสารการสอน					
14. กำหนดเป้าหมายในการอ่านเอกสารการสอนแต่ละครั้ง.....
15. ก่อนอ่านเอกสารการสอนจะทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนทุกหน่วย.....
16. เมื่ออ่านเอกสารการสอน จะอ่านแผนการสอนประจำหน่วยและประจำตอนก่อน แล้วจึงค่อยอ่านเนื้อหา.....
17. ขณะอ่านเอกสารการสอน จะตั้งคำถามเพื่อสำรวจความเข้าใจในการอ่านของ ตนเอง.....
18. จะทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ในเอกสารการสอนในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อสะดวกในการทบทวน.....

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
19. เมื่ออ่านเอกสารการสอนจบแต่ละตอน จะสำรวจตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้ในแต่ละตอน.....
20. เมื่ออ่านเอกสารการสอนจบหน่วยจะบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญในแบบฝึกปฏิบัติ.....
21. ทำกิจกรรมท้ายเรื่องในแต่ละตอนที่อ่าน.....
22. เมื่ออ่านเอกสารการสอน จะอ่านจนจบตอนหรือจบหน่วย จึงจะหยุดอ่าน.....
23. อ่านเอกสารการสอนอย่างละเอียดทุกหน่วย และทบทวนซ้ำ.....
24. ถ้าอ่านเอกสารการสอนแล้วไม่เข้าใจ จะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม.....
25. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
การเตรียมตัวและการสอบ					
26. เตรียมตัวก่อนสอบโดยทบทวนเอกสารการสอนไม่น้อยกว่า 1 เดือน.....
27. การทบทวนก่อนสอบในวันใกล้สอบ จะทบทวนจากบันทึกที่จดไว้.....
28. การทบทวนก่อนสอบในวันใกล้สอบ จะทบทวนการทำแบบประเมินผลตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียน.....
29. เตรียมบัตรสำหรับใช้ในการเข้าสอบให้ครบ.....
30. เตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอบ เช่น ดินสอดำ 2 B ยางลบ ฯลฯ.....
31. ตรวจสอบสถานที่สอบจากใบแจ้งสนามสอบทุกครั้ง.....
32. สำรวจความพร้อมของข้อสอบก่อนลงมือทำ.....
33. ก่อนลงมือทำข้อสอบ จะอ่านคำสั่งในข้อสอบโดยละเอียด.....
34. ก่อนลงมือเขียนตอบข้อสอบ จะวางแผนการใช้เวลาในการทำข้อสอบก่อน.....
35. การทำข้อสอบจะทำข้อง่ายก่อนเสมอ.....
36. การทำข้อสอบปรนัย เมื่อทำข้อใดไม่ได้จะข้ามไปก่อน แล้วกลับมาทำทีหลัง.....
37. การทำข้อสอบอัตนัย จะวางแผนโครงคำตอบก่อนที่จะเขียนตอบในกระดาษ คำตอบ.....
38. หลังจากตอบข้อสอบเสร็จแล้ว จะตรวจสอบความถูกต้องของการตอบอีกครั้ง ก่อนส่งกระดาษคำตอบ.....
39. หลังจากสอบเสร็จแล้ว จะกลับมาทบทวนบทเรียนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง.....
40. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

- ตอนที่ 4** **ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของท่าน**
- คำชี้แจง** ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความเกี่ยวกับคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของท่าน โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกตอบ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งค่าตัวเลขมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 5 หมายถึง ท่านมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ท่านมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ท่านมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานตามข้อความนั้น น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป.....
2.	มีความรู้รอบตัวทั่วไป.....
3.	มีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไปในหน่วยงาน.....
4.	มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่.....
5.	มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ.....
6.	มีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ.....
7.	มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน.....
8.	มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา.....
9.	มีผลงานที่มีคุณภาพ.....
10.	มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย.....
11.	รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น.....
12.	มีความอดทนหาหะพยายามในการทำงาน.....
13.	มีระเบียบในการทำงาน.....
14.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง.....
15.	มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์.....

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน.....
17. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน.....
18. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับระบบการทำงาน.....
19. ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี.....
20. มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ.....
21. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน.....
22. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน.....
23. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน.....
24. มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ.....
25. มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น.....
26. เป็นนักต่อสู้ กล้าเผชิญปัญหา.....
27. มีความสามารถในการแสวงหาแนวทางเพื่อให้งานสำเร็จ.....
28. หนักเบา เอาผู้ในการทำงาน.....
29. มีความสามารถทำงานได้ทันตามกำหนดเวลา.....
30. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน.....
31. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า.....
32. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี.....
33. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน.....
34. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ภาคผนวก ฉ
แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น

ในการวิจัยเรื่อง

“การศึกษาลักษณะของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช”

แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน

- ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของใกล้เคียงเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของใกล้เคียงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ..... นามสกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ติดต่อปัจจุบัน..... โทร.....
4. ระยะเวลาในการทำงานกับบัณฑิตศึกษานิยม ซึ่งเป็นผู้ไต่บังคับบัญชาหรือทำงานเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับท่าน
.....ปี.....เดือน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตศึกษานิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัวของผู้ไต่บังคับบัญชาของท่าน โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกตอบ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขทางขวามือ ที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของผู้ไต่บังคับบัญชาของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งค่าตัวเลขมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณไต่บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นประจำ ทุกครั้ง
 - 4 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณไต่บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อย ๆ หรือเกือบเป็นประจำ
 - 3 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณไต่บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น บ่อยพอสมควร คือปฏิบัติและไม่ปฏิบัติพอกัน
 - 2 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณไต่บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น เป็นบางครั้ง คือปฏิบัติบ่อยครั้งกว่าไม่ปฏิบัติ
 - 1 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณไต่บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น น้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีพฤติกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
1. มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด/เขียนติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี.....
2. มีความสามารถในการฟังและจับประเด็นได้ตรงความหมาย.....
3. มีความสามารถในการพูดได้สละสลวยน่าฟัง.....
4. มีความสามารถในการอธิบาย เผยแพร่ความคิดของตนเองได้.....
5. มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ.....
6. ตรงต่อเวลา รักษาเวลา.....
7. มีความอดทน.....
8. สุขภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ.....
9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น.....
10. มองผู้อื่นในแง่ดีอยู่เสมอ.....
11. มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้สังคมและส่วนรวม.....
12. มีความเมตตากรุณา.....
13. ไม่ทะเลาะวิวาท ทำร้ายผู้อื่น.....
14. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส.....
15. มีวินัยในตนเอง เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์.....
16. ชอบแสดงตัว ชอบออกสังคม และชอบสังสรรค์.....
17. แต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ.....
18. รักษาความสะอาดเรียบร้อย นิยมความสวยงาม.....
19. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ.....
20. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี.....
21. มีความประหยัด.....
22. มีความสามารถในการตัดสินใจที่ฉับไวและเหมาะสม.....
23. มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล.....
24. มีความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถแยกแยะหรือพิจารณาปัญหาได้อย่างมั่นใจ.....
25. มีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ เลือกรสรความรู้ การย่อย หรือสรุปความรู้ต่าง ๆ.....
26. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล.....
27. มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม.....
28. มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่.....
29. มีส่วนร่วมในการคิดค้น/ประดิษฐ์ หรือสร้างข้อความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง.....
30. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน.....
31. มีทักษะในด้านวิชาชีพที่ตรงกับสายงาน.....
32. รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่.....
33. มีความสามารถในการด้านการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี.....
34. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกียรตินิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความเกี่ยวกับคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน
โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกตอบ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขทางขวามือ
ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งค่าตัวเลขมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 5 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีคุณสมบัติตามข้อความนั้น มากที่สุด
4 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีคุณสมบัติตามข้อความนั้น มาก
3 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีคุณสมบัติตามข้อความนั้น ปานกลาง
2 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีคุณสมบัติตามข้อความนั้น น้อย
1 หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านมีคุณสมบัติตามข้อความนั้น น้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป.....
2. มีความรู้รอบตัวทั่วไป.....
3. มีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไปในหน่วยงาน.....
4. มีความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบในหน้าที่.....
5. มีทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ.....
6. มีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ.....
7. มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงาน.....
8. มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา.....
9. มีผลงานที่มีคุณภาพ.....
10. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย.....
11. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น.....
12. มีความอดทนพยายามในการทำงาน.....
13. มีระเบียบในการทำงาน.....
14. มีความเชื่อมั่นในตนเอง.....
15. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์.....
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน.....
17. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน.....
18. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับระบบการทำงาน.....
19. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี.....
20. มีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ.....
21. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน.....
22. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน.....
23. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน.....
24. มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนเกิดผลสำเร็จ.....
25. มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับผลของการกระทำนั้น.....
26. เป็นนักต่อสู้ กล้าเผชิญปัญหา.....

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
27. มีความสามารถในการแสวงหาแนวทางเพื่อให้งานสำเร็จ.....
28. หนักเบา เอาสู่ในการทำงาน.....
29. มีความสามารถทำงานได้ทันตามกำหนดเวลา.....
30. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน.....
31. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า.....
32. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี.....
33. มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน.....
34. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางเบ็ญจวรรณ บุษปวนิช เกิดเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2506 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทศิลปศึกษา จากสถาบันราชภัฏพระนคร ในปีการศึกษา 2531 เข้าศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2539 ปัจจุบันรับราชการ ดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษา 6 สังกัดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย